

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. IX. 92

DET CIVILE VETERINÆRVESEN

1934

Service Vétérinaire Civil 1934

UTGITT AV

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVESEN

OSLO

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1936

Pris kr. 1,50

Norges Offisielle Statistikk, rekke IX. (Statistique Officielle de la Norvège, série IX.)

Rekke IX.

Trykt 1934.

- Nr. 24. Folketellingen 1. desember 1930: V. Folkemengden fordelt etter kjønn, alder og ekteskapeleg stilling. (*Recensement du 1er décembre 1930: V. Population répartie par le sexe, l'âge et l'état civil.*)
- 25. Norges jernbaner 1932—1933. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 26. Stortingsvalget 1933. (*Élections en 1933 pour le «Storting».*)
- 27. Norges kommunale finanser 1931—1932. (*Finances des communes.*)
- 28. Meieribruket i Norge i 1932. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1932.*)
- 29. Telegrafverket 1932—1933. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 30. Sjømannstrygden 1931. Fiskerstrygden 1931. (*Assurances de l'État contre les accidents des marins. Assurances de l'État contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 31. Norges postverk 1933. (*Statistique postale.*)
- 32. Kriminalstatistikk 1931 og 1932. (*Statistique de la criminalité pour les années 1931 et 1932.*)
- 33. Mylnor og kvernar i Noreg. Etter uppteljingar i 1927—29. I. bolken. (*Moulins en Norvège. D'après recensements dans les années 1927—29. I.*)
- 34. Det civile veterinærvesen 1932. (*Service vétérinaire civil.*)
- 35. Norges handel 1933. (*Commerce.*)
- 36. Dødelighetstabeller for det norske folk 1921/22—1930/31. (*Tables de mortalité selon les expériences 1921/22—1930/31.*)
- 37. Industriarbeidertrygden. Ulykkestrygden 1931. (*Assurances de l'État contre les accidents du travail.*)
- 38. Svineholdet 3 april 1934 og 1933. (*Élevage de porcs. Recensement du 3 avril 1934 et 1933.*)
- 39. Norges fiskerier 1932. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 40. Folketellingen 1. desember 1930: VI. Folkemengden fordelt etter livsstilling. (*Recensement du 1er décembre 1930: VI. Population répartie par profession.*)
- 41. Norges private aktiebanker og sparebanker 1933. (*Statistique des banques privées par actions et des caisses d'épargne pour l'année 1933.*)
- 42. Norges bergverksdrift 1933. (*Mines et usines.*)
- 43. Landbruksareal og husdyrhold 1934. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1934. Recensement représentatif.*)
- 44. Norges industri 1933. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 45. Skolevesenets tilstand 1929—32. (*Instruction publique.*)
- 46. Forsikringsselskaper 1933. (*Sociétés d'assurances.*)
- 47. Folketellingen 1. desember 1930: VII. Inntekt og formue etter skatteligningen 1930—31. (*Recensement du 1er décembre 1930: VII. Revenu et fortune d'après la répartition de l'impôt 1930—31.*)
- 48. Rekruttering 1929. (*Recrutement.*)
- 49. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1932. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)

Trykt 1935.

- Nr. 50. Meieribruket i Norge i 1933. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1933.*)
- 51. Sykestrygden 1933. (*Assurance-maladie.*)
- 52. Norges jernbaner 1933—34. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 53. Norges kommunale finanser 1932—33. (*Finances des communes.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. IX. 92

DET CIVILE VETERINÆRVESEN

1934

Service Vétérinaire Civil 1934

UTGITT AV

DIREKTØREN FOR DET CIVILE VETERINÆRVESEN

OSLO

I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1936

- For årene 1889—1898 se Norges Offisielle Statistikk, rekke III.
- For årene 1899—1903 se Norges Offisielle Statistikk, rekke IV, nr. 24, 57, 70, 89 og 116.
- For årene 1904—1911 se Norges Offisielle Statistikk, rekke V, nr. 15, 36, 65, 83, 112, 141, 173 og 201.
- For årene 1912—1918 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VI, nr. 13, 39, 71, 96, 121, 148 og 184.
- For årene 1919—1923 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VII, nr. 22, 43, 90, 141 og 182.
- For årene 1924—1930 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII, nr. 16, 49, 64, 85, 111, 150 og 175.
- For årene 1931, 1932 og 1933 se Norges Offisielle Statistikk, rekke IX nr. 4, 34 og 67.

Innholdsfortegnelse.

(Sommaire).

I. Veterinærvesenet i 1934.

(Du service vétérinaire en 1934).

	Side (Page)
A. Almindelig oversikt (<i>Vue générale</i>)	1
Tabell I. Enkelte sykdommers forekomst i de forskjellige fylker 1934	2
B. De enkelte sykdommer (<i>Les maladies différentes</i>)	3
1. Miltbrand	3
2. Ondartet katarrfeber	4
3. Raslesyke	5
4. Bråsott	5
5. Svinepest og svinesyke	5
6. Rødsyke og knuterosen	6
7. Smittsom anæmi hos hesten	6
8. Tuberkulose	7
9. Kverke	11
10. Smittsom kasting	11
11. Blodurin (piroplasmose)	11
12. Forskjellige sykdommer	12—34
Tabell II. Husdyrsykdommer artsvis	36
Tabell III. Husdyrsykdommer fylkesvis	40
Hos hest	40
» storfe	42
» sau	44
» gjet	46
» svin	48
» hund	50
» katt	52
» fjærfe	54
» andre dyr	54
Tabell IV. Antall autoriserte veterinærer i Norge 1935	58
Utførsel og innførsel av husdyr	59
Bevilgninger i budgjetterminen 1934—1935	60

II. Kjøttkontrollen i 1934.

(*L'inspection de la viande en 1934*).

	Side (Page)
Almindelig oversikt (<i>Vue générale</i>)	62--64
Tabell A. Antall slakt på stasjonene	65
Tabell B. Antall slakt, 2nen klasse, på stasjonene	66
Tabell C. Antall slakt, kassert, på stasjonene	67
Tabell D. Antall slakt kontrollert utenfor stasjonene	68—69
Tabell E. Sammendrag for 1934	70—71
Tabell F. Årsaken til 2nen klasses stemping og kassasjon	72
Tabell G. Tønnekjøttkontrollen i 1934	73

Bilag:

1. Lov om kommunale slaktehus, kjøttkontroll m. v. av 27 juni 1892 (med tilleggslover)	74
2. Regler for innførsel og kontroll av ferskt kjøtt (slaktekjøtt). Plakat av 4 august 1911	77
3. Regler for innførsel og undersøkelse av opdelt kjøtt. Plakat av 4 august 1911	83
4. Anvisning til undersøkelse og stemping av ferskt slaktekjøtt av 6 oktober 1911	87
5. Anvisning til utførelse av den ved kgl. plakat av 4 august 1911 bestemte kontroll av opdelt kjøtt av 6 oktober 1911	93
6. Lov om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsykdommer av 14 juli 1894 (med tilleggslover)	95
7. Nugjeldende bestemmelser angående innførsel av levende dyr og smitteførende gjenstander.	109
8. Nugjeldende bestemmelser angående utførsel av husdyr	113

I.

Om veterinærvesenet 1934.

A. Almindelig oversikt.

Ifølge de fra veterinærene innkomne årsberetninger er der i årets løp behandlet hos:

Hest	54 261	sykdomstilfeller
Storfe	156 699	—
Sau	8 231	—
Gjet	3 023	—
Svin	48 044	—
Hund	14 345	—
Katt	1 414	—
Fjærfe	3 618	—
Andre dyr	27 812	—

Av de behandlede dyr angis å være døde og drepte:

Hester	1 880
Storfe	7 233
Sauer	706
Gjeter	115
Svin	3 267
Hunder	1 584
Katter	430
Fjærfe	670
Andre dyr	889

Antallet av de av veterinærene behandlede sykdomstilfeller var i etternevnte år:

1890	46 091	1923	219 583
1900	71 438	1924	258 095
1910	146 537	1925	293 509
1915	204 416	1926	248 315
1916	167 733	1927	232 491
1917	204 076	1928	234 257
1918	231 168	1929	243 648
1919	235 831	1930	265 787
1920	243 715	1931	260 626
1921	246 589	1932	283 624
1922	219 047	1933	284 605
		1934	317 447

Tabell I.

Enkelte sykdommers forekomst i de forskjellige fylker i 1934.
(*Relevé des diverses maladies par départements*).

Fylke. (<i>Département</i>)	Miltbrand (<i>Anthrax</i>)	Raslesyke (<i>Sarcophyema bovis</i>)	Bråstott (<i>Gastromycoosis onis</i>)	Ondartet katarrfeber (<i>Coryza gangraenosa boum</i>)	Lungesyke hos hesten (<i>Pleuro-pneumonia contagiosa equi</i>)	Svinepest ²⁾ (<i>Pestis suum</i>)	Rødsyke og knuterosen (<i>Morbus ruber</i>)	Kverke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>)	Smitteom anemi hos hesten (<i>Anaemia infect. equi</i>) ¹⁾
Oslo	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akershus	11	2	—	11	—	—	1809	60	—
Østfold	9	2	—	7	5	—	1247	70	—
Buskerud	4	—	—	38	—	—	1200	27	—
Vestfold	2	—	—	2	—	—	426	7	—
Hedmark	7	3	—	60	—	—	1504	12	3
Opland	6	1	—	65	—	—	1653	34	—
Telemark	3	—	—	15	—	—	579	1	—
Aust-Agder	1	—	—	6	—	—	207	3	—
Vest-Agder	—	—	—	2	—	—	39	1	—
Rogaland	1	1	97	7	—	—	312	1	—
Hordaland	—	3	9	21	—	—	178	1	—
Bergen	—	—	—	—	—	—	10	—	—
Sogn og Fjordane	—	13	22	19	—	—	175	—	—
Møre og Romsdal	1	2	3	26	—	—	374	4	—
Sør-Trøndelag	1	—	16	35	—	—	459	13	—
Nord-Trøndelag	1	—	—	37	—	—	642	5	—
Nordland	—	—	—	20	—	—	116	—	—
Troms	—	—	7	5	—	—	34	1	—
Finnmark	—	—	—	1	—	—	5	5	—
I alt (<i>total</i>)	47	27	154	377	5 ¹⁾	—	10969	245	3
1933	54	29	152	415	2	—	10663	206	9
1932	92	42	65	406	—	—	9819	264	8
1931	100	29	45	397	2	—	9348	475	4
1930	138	27	111	353	3	100	12640	760	15
1929	60	32	79	288	109	6	10901	1211	26
1928	98	29	60	375	3	—	8631	1603	62
1927	77	30	78	400	—	—	9307	1910	34
1926	76	25	53	300	—	23	12482	1631	29
1925	98	19	53	277	3	275	11025	1430	39
1924	192	22	48	321	7	135	11348	2162	75
1923	111	29	59	438	5	158	10248	1220	73
1922	62	31	53	465	29	27	9699	1388	74
1921	62	27	104	511	22	80	11885	2031	57
1920	53	25	77	522	47	23	12201	4075	—
1919	82	31	73	513	459	155	10034	431	—
1918	75	25	63	472	532	83	9734	5069	—
1917	62	40	106	537	1196	147	8955	4430	—
1916	104	45	97	489	260	106	5074	1955	—

1) Angrepne eller mistenkte.

2) Fra 1916 til og med 1925 også innbefattet svinesyke.

I 1934 har sundhetstilstanden blandt husdyrene artet sig omtrent på samme måte som det foregående år og må derfor sies å være god for så vidt som ingen av de farlige farsotter som munn- og klovsyke, kvegpest, snive og hundegalskap har forekommet. På den annen side er det innmeldt henimot de samme antall tilfeller av de her i landet i en årrekke forekommende smittsomme sykdommer som miltbrand, raslesyke, bråsott, rødsyke, smittsom anæmi m. v. — Det har som i tidligere år forekommet forholdsvis hyppig at sykdommer som miltbrand, kokopper og ringorm er smittet over fra dyr til mennesker, mens smitteoverførsel den omvendte vei — fra mennesker til dyr — etter hvad veterinærene har anført herom meget sjelden finner sted og i år kun har forekommet i et tilfelle (ringorm).

B. Om de enkelte sykdommer.

1. Miltbrand.

Som det vil sees av tabell I er antallet av innmeldte tilfeller gått ytterligere ned i 1934. Hvad årsaken er til denne stadige avtagningen i antallet av tilfeller av denne farlige sykdom er det meget vanskelig å ha noen berettiget mening om, muligens skyldes denne foreteelse at smittestoffets karakter har vært kjent i årtier og de utarbeidede regler for å hindre smittespredning nu er så godt kjent og vært så lenge praktisert av dyreeierne, at det kun sjeldent blir syndet derimot.

Distriktsdyrlæge *T. L. Lægveid*, Kristiansund N., meddeler:

På ein gard i Bremsnes var det eit tilfelle av miltbrand. Det var ei 5 mndr. gamal kvige. Eg var der den 20 april og brende upp kadaveret og gav dei fyresegnene som skal til i slike høve. Kviga hadde vorte naudslakta eit par dagar i fyrevegen.

Den 21 april i 10-tida vart eg ringd upp i telefonen og det vart då fortalt at ei av dei andre kuene var klene med same symptomter som den fyrre. I 12-tida tok eg telefonen og spurde korleis det stod til. Det vart opplyst at den var verre og ikkje betre. Den stod og skalv, var slinger og hadde vanskeleg for å stå på bakbeina, med di den vilde koda over. Serum fanst ikkje her i byen. Eg sa difor at dei fekk prøva å fa den ut og bera kaldvatn på den. Dertil skulde dei gjeva 50 gr. kreolin i mjølk. Eg var der kl. 8 um kvelden og eigaren sa då at no såg kua ut til å vera bra. Han hadde bore vatn på den i ca. 2 timar. Den hadde enno dei symptomter som ovanfor nemnt. Temp. 40,1 og puls 70. Kl. 23 var kua frisk å sjå til med normal puls og temp. Blod vart teke og undersøkt mikroskopisk, men korkje Veterinærinstituttet eller eg sjølv kunde finne miltbrandsbakteriar, som ogso skal vera vanskeleg å påvisa so lenge dyret er i live, sjølv um det er ein miltbrandspatient.

2. Ondartet katarrfeber.

Ondartet katarrfeber er en sykdom — eller rettere sagt et sykdomskompleks — som årvis omtales i veterinærenes beretninger. Meningene om denne i og for sig lite utforskede sykdom er høist forskjellig blandt de praktiserende veterinærer.

Distriktsdyrlæge *O. Tararud* i Nordre Valdres dyrlægedistrikt skriver således:

Nu som før er ondartet katarrfeber stasjonær og forekommer fortrinnsvis der hvor jorden er i dårlig kultur, vassjuk og myrlendt, og hvor de hygieniske forhold i fjøset er dårlige. De fleste tifeller optrer på eftervinteren og våren. Dette tyder på at det er en eller annen mangel ved fôret som er årsaken eller iallfall disponerende. Erfaringen viser også at når jordsmonnet blir grundig drenert og nye fjøs opført forsvinner lidelsen og kommer ikke tilbake. Næsten aldri synes man å se smitte fra dyr til dyr, selv om en frisk ku ved siden av står og slikker i sig flod fra den sykes mule og øine. Hender det en sjelden gang at det kan se ut som smitte, må man huske på at kuene i samme besetning er undergitt de samme mangler ved fôret.

Sett fra en praktiserende dyrlæges standpunkt er det vanskelig å tro på infeksjon som primær årsak. Det eneste som tyder på det er den høie feber, men her som så ofte ellers ved våre husdyrsykdommer, kan det godt være en kombinasjon av flere årsaksfaktorer. Det ligger iallfall nær å anta, at infeksjon av en eller annen bakterie eller virus lett vil skje, når organismen på forhånd er nedstemt av en mangellidelse. Den ondartede diaré som alltid følger lidelsen kan vel også tyde i den retning.

Sykdommen lar sig ikke kurere og noen nytte av desinfeksjon og avsondring har man heller ikke, men jeg tror man kan nå langt ved forebyggende foranstaltninger i form av drenering og kultivering av jorden på de utsatte steder — og så nye fjøs hvor disse er råtne, kolde og mørke.

Angående behandlingen mot denne sykdom fremholder distriktsdyrlæge *I. Flønæs*, Rissa, følgende:

En ku blev tilslutt slaktet efter at den i løpet av 3 mndr. fikk sykdommen for tredje gang. Som omtalt i tidligere beretninger er som kurativt middel vesentlig anvendt *creta alba*, og det antas at dette middel har noen betydning, i hvert fall er den dødelige utgang ikke så regelmessig som tidligere. Dette kan selvfølgelig også ha sin grunn i at lidelsen kan ha antatt en mildere karakter. At nevnte middel muligens influerer på forløpet forutsetter at man har med en «mangelsykdom» å gjøre.

Distriktsdyrlæge *A. Løhren*, Sunndalsøra, meddeler:

Av ondartet katarrfeber har jeg påtruffet 7 tilfeller — alle er drept eller døde. Jeg vet også at det har vært flere tilfeller av denne sykdom i det forløpne år; men folk som kjenner sykdommen fra før henter sjelden dyrlæge til de tilfeller lenger. Det ser ut som denne sykdom blir hyppigere igjen, og på 2 av de gårdene jeg så den i 1934 var det 2 tilfeller efter hverandre på hver gård. Hvorfor jeg blev hentet var nærmest av den grunn, at tilfellene var av atypisk art. På en av gårdene døde først en kvige av ondartet katarrfeber.

Sykdomsbilledet var typisk. Straks etter fikk 2 ungdyr på samme gård — en okse og en kvige — utslett på kroppen. Det var væskende blærer, senere blev de tørre med skorpedannelse. Utslettet var særlig utbredt omkring kjønnsorganene og på tyndtbehårede steder; men det fantes ellers over hele kroppen. Dyrene blev såre og led adskillig under sykdommen. Etter en 2—3 uker fikk plutselig oxen — som hadde vært mest angrepet — de vanlige katarrfeber-symptomer og måtte slaktes. På den annen gård var det også et atypisk sykdomsbillede som senere endte med katarrfeber.

Distriktsdyrlæge *F. V. Holmboe*, Stavanger, omtaler et tilfelle av katarrfeber, hvor vedkommende ku blev injisert med *Ichthargan* intravenøst og sendt levende til Statens Veterinærklinikk i Oslo, men døde underveis. På klinikken blev blod fra det døde dyr podet på en frisk ku og man lot forsøkskua endog spise tarmoer av den døde ku uten at det fremkom noen reaksjon.

3. R a s l e s y k e.

Miltbrandsemfysem eller raslesyke har i de siste 20 år — rent praktisk talt — spillet en forholdsvis underordnet rolle for husdyrbruken, idet den kun optrer med ca. 30 tilfeller pr. år. (Se forøvrig tabell I).

Distriktsdyrlæge *F. V. Holmboe*, Stavanger, mener at sykdommen kan overføres ved ixodes og skriver i den anledning:

På Finnøy iakttokes i år også to tilfeller av miltbrandsemfysem som åpenbart synes overført med ixodesstikk, de hæmorrhagiske infiltrasjoner var sterkt uttalt under den ixodesstukne hud. Ved å gjennemgå de i tidligere år iakttagne tilfeller av miltbrandsemfysem i min protokoll finner jeg også at der er god sammenheng mellom utbredelsen av denne syke og ixodes.

Til bekjempelse av ixodes anser jeg det for det enkleste og mest gjennomførlige middel å smøre dyrene med tran eller brukt bilolje.

4. B r å s o t t.

Bråsott har inntruffet med 154 tilfeller; derav opgis 152 drepte og døde. Sykdommen har forekommet i Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag samt Troms fylker. Det ser ut som om antall tilfeller av denne sykdom atter er stigende og man må helt tilbake til 1912 for å finne et så stort antall som for 1934's vedkommende.

5. S v i n e p e s t o g s v i n e s y k e.

Svinepest har ikke forekommet her i landet siden 1930 da den optrådte i Telemark fylke med 100 tilfeller. — «Svinesyke» eller smittsom pneumoni hos smågriser har derimot i 1934 forekommet med 3 015 tilfeller hvorav 163 opgis som drepte og døde; de tilsva-

rende tall for 1933 var 2 024 og 149. Som det vil sees av tabell I (hvor antallet av svinesyke inntil 1925 er opført sammen med svinepest) ligger antallet av påtrufne tilfeller for 10 år tilbake meget lavere; man kan derav slutte at svinesyken efter hvert er blitt et temmelig alvorlig problem for svineholdet.

Distriktsdyrlæge *J. Larsen, Lier*, meddeler:

I en større svinebesetning døde et par ca. 3 mndr. gl. griser med tegn på svinesyke. Da sykdommens tilstedeværelse var bekreftet av Veterinærinstituttet, blev der innledet serumbehandling, og denne hadde en særdeles heldig virkning, idet der av en besetning på ca. 300 griser, kun døde 7, iberegnet de, der døde før serumbehandlingen blev innledet. Besetningen bestod av griser i alle aldre fra 8 uker gamle og opover, fordelt i flere binger i 2 etasjer. I samtlige binger, særlig blandt de yngste, hostet de aller fleste, og en flerhet hadde dårlig matlyst; men efter 2 serumbehandlinger vendte matlysten tilbake, og det så ut til, at sykdommen ikke virket hemmende på trivligheten, idet vekten tiltok, som om der intet skulde vært iveien. Efter hvert som slaktevekten blev den forønskede, blev grisene slaktet, og ved årsskiftet var der kun tilbake $\frac{1}{3}$ av den oprinnelige besetning. Denne, der holdes vedlike ved innkjøp av smågriser, vesentlig fra Oslo handelsfjøs, vil ikke bli fornyet, før det er gjort rent bord, og en grundig desinfeksjon foretatt.

Stadsdyrlæge *Aug. Hanson, Drammen*, anfører:

Smittsom svinelungebetendelse — septicaemia suum — har forekommet epidemisk i en stor svinebesetning i nærheten av Drammen.

Av besetningens 450 svin var praktisk talt alle dyr mer eller mindre angrepet av sykdommen.

Der blev iverksatt serumbehandling av alle angrepne dyr med 25 gr. serum til hvert dyr; men denne dosis viste en liten tilfredsstillende virkning. Efter konferanse med prof. Holth, Veterinærinstituttet, fikk man, til dels gratis, utlevert et blandingsserum og gikk med dette op til en dosis à 50 gr. pr. dyr. Med denne store dosis lykkedes det ikke alene å redde dyrene fra undergang, men også å få de til å vokse og trives, således at de blev slakteferdige på omtrent normal tid. Altså et meget tilfredsstillende resultat for eieren.

6. Rødsyke og knuterosen.

Det ser ut som om behandlingen mot denne sykdom — iallfall foreløbig — er ferdig utforsket. Det i meget stor utstrekning benyttede norske serum gir uten tvil meget gunstige resultater og foranlediger ingen særbemerkninger fra veterinærenes side. Det opgis å være kommet 10 969 svin under behandling i 1934, derav er 163 drept og døde.

7. Smittsom anæmi hos hesten.

Smittsom anæmi hos hesten har kun opptrådt med 3 tilfeller i Hedmark fylke. Distriktsdyrlæge *O. Skjerven, Trysil*, har skrevet følgende desangående:

Smittsom anæmi har optrådt i to tilfeller, et i Osen og et i Engerdal. Det siste tilfelle er bemerkelsesverdig, da det ikke har optrådt sm. anæmi i Engerdal siden januar 1930. Undersøkelse har ikke kunnet konstatere noen direkte forbindelse med anæmihester i andre strøk. Den angrepne hest var imidlertid gammel og har sannsynligvis gått med sykdommen i flere år. Hesten har fortrinsvis hatt sitt sommerbeite i høifjellet og kan derfor tenkes å ha undgått å smitte andre hester. Begge de angrepne hester blev avlivet på forskriftsmessig måte og erstattet av det offentlige.

8. Tuberkulose.

Man har i 1934 mottatt innberetninger om tuberkulinundersøkelser av storfe som tabellen viser.

Samlet antall besetninger og dyr som er prøvet med tuberkulin i 1934.

Fylke	Antall besetninger		Antall dyr	
	I alt	Hvorav på offentlig bekostn.	I alt	Hvorav på offentlig bekostn.
Østfold	302	21	3605	421
Akershus	450	16	8419	444
Hedmark	28	13	894	431
Opland	56	22	764	507
Buskerud	69	12	633	222
Vestfold	41	21	1176	379
Telemark	7	—	25	—
Aust-Agder	3	—	3	—
Vest-Agder	8	1	16	9
Rogaland	78	4	462	51
Hordaland	18	3	38	22
Sogn og Fjordane	18	5	78	45
Møre og Romsdal	6	2	35	10
Sør-Trøndelag	41	9	329	99
Nord-Trøndelag	29	2	108	44
Nordland	16	6	79	24
Troms	69	8	348	53
Finnmark	1	—	1	—
Tilsammen	1240	145	17013	2761

Det er i 1934 undersøkt 596 besetninger mer enn i 1933. Antallet av undersøkte dyr er i 1934 10 007 mer enn i foregående år (en stigning på 142,83 %).

Som tidligere er tub.undersøkelse på off. bekostning bare innvilget i de tilfeller hvor det ved off. kjøttkontroll eller på annen måte er påvist tuberkulose i slakt eller når det har foreligget opplysninger som har gitt berettiget grunn til å anta at en besetning har vært utsatt for særlig smittepåkjenning. Dessuten er undersøkelser på offentlig

Oversikt vedrørende bekjempelsen

Fylke	Antall erklært tuberkuløse											
	storfe						svin			fjærfe		
	besetn.			antall dyr i besetn.			besetn.			besetn.		
	Gj.st. fra foreg. år	Tilk. i 1934		Gj.st. fra foreg. år	Tilk. i 1934		Gj.st. fra foreg. år	Tilk. i 1934		Gj.st. fra foreg. år	Tilk. i 1934	
		Tils.	Tils.		Tils.	Tils.		Tils.	Tils.			
Østfold	16	18	34	210	422	632	29	39	68	1	1	2
Akershus	26	9	35	524	218	742	77	84	161	—	—	—
Hedmark	13	4	17	332	120	452	31	47	78	1	—	1
Opland	35	6	41	328	139	467	10	24	34	—	1	1
Buskerud	7	3	10	41	42	83	2	3	5	1	—	1
Vestfold	13	4	17	401	67	468	18	16	34	3	1	4
Telemark	—	—	—	—	—	—	4	—	4	1	—	1
Aust-Agder	—	—	—	—	—	—	—	3	3	1	—	1
Vest-Agder	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rogaland	1	2	3	12	13	25	380	106	486	42	—	42
Hordaland	3	1	4	12	5	17	—	—	—	2	—	2
Sogn og Fjordane	1	1	2	8	11	19	—	—	—	1	—	1
Møre og Romsdal	—	1	1	—	5	5	1	3	4	2	—	2
Sør-Trøndelag	5	1	6	36	10	46	5	26	31	—	1	1
Nord-Trøndelag	—	—	—	—	—	—	3	28	31	—	—	—
Nordland	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Troms	1	1	2	—	24	24	—	—	—	—	—	—
Finmark	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
I alt	121	51	172	1904	1076	2980	560	379	939	57	4	61

bekostning foretatt i den nødvendige utstrekning av de besetninger som er satt under tilsyn som tuberkuløse.

I de tuberkuløse besetninger har det i årets løp reagert 382 dyr — eller 13,95 %. Av det samlede antall undersøkte dyr har det reagert 2,25 %. For 1933 var det tilsvarende tall henholdsvis 12,62 % og 6,98 %. Det er i 1934 erklært som tuberkuløse i alt 51 nye storfebesetninger, 379 svinebesetninger og 4 hønsebesetninger.

Med hensyn til fordelingen på de enkelte fylker, tuberkulinprøver, bekjempelse ved nedslaktning og frigivelse av besetninger henvises til tabellene.

av husdyrtuberkulosen.

Tuberkulinprøve									Bekjempelse ved nedslaktet.						Frigitte besetn.			Tuberkul. besetn. ved årets utg.			
storfe									storfe						Storfe	Svin	Fjærfe	Storfe	Svin	Fjærfe	
besetn.			dyr			reagerende			besetn.			dyr									
Gj.st. fra foreg. år	Tilk. i 1934	Tils.	Gj.st. fra foreg. år	Tilk. i 1934	Tils.	Gj.st. fra foreg. år	Tilk. i 1934	Tils.	Gj.st. fra foreg. år	Tilk. i 1934	Tils.	Gj.st. fra foreg. år	Tilk. i 1934	Tils.							
6	18	24	180	347	527	10	110	120	5	18	23	33	107	140	-	-	-	34	68	2	
16	9	25	525	260	785	9	46	55	5	7	12	48	28	76	5	-	-	30	161	-	
7	4	11	305	120	425	49	25	74	6	2	8	86	23	109	-	-	-	17	78	1	
13	5	18	202	118	320	7	45	52	6	4	10	9	39	48	3	-	-	38	34	1	
4	3	7	41	42	83	-	20	20	-	2	2	-	20	20	-	-	-	10	5	1	
11	4	15	402	67	469	1	32	33	1	3	4	1	32	33	2	-	-	15	34	4	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-
-	2	2	-	13	13	-	4	4	-	2	2	-	4	4	1	-	-	2	486	42	
1	2	3	12	10	22	-	2	2	-	1	1	-	2	2	-	-	-	4	-	2	
1	1	2	8	11	19	-	1	1	-	1	1	-	1	1	-	-	-	2	-	1	
-	1	1	-	5	5	-	5	5	-	1	1	-	5	5	-	-	-	1	4	2	
2	2	4	33	13	46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3	31	1	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
-	1	1	-	24	24	-	16	16	-	1	1	-	16	16	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
61	52	113	1708	1030	2738	76	306	382	23	42	65	177	277	454	14	-	-	158	939	61	

Storfe nedslaktet som tuberkuløse og delvis erstattet av det offentlige.

År	Nedslaktet storfe		
	I alt	med erstatningsbidrag	
		antall dyr	beløp
1934.....	454	384	kr. 15 106,32

I gjennomsnitt er det således utbetalt kr. 39,34 for hvert dyr hvor nedslaktning har funnet sted med bidrag av det offentlige.

**Innkomne rapporter fra offentlige¹
kjøttkontrollstasjoner om påtruffet tuberkulose i 1934.**

Kjøttkontrollstasjonens navn	Storfe		Svin	Fjærfe	
	Antall kontrol- lerte storfe- skrotter - kalver undtatt	Antall tilfeller			
		I alt			Efter forut- gående tub.- prøve
Ålesund	4 598	—	—	—	
Arendal	1 777	—	—	—	
Bergen	23 818	3	2	—	
Bodø	1 431	—	—	—	
Drammen	7 211	5	5	—	
Fredrikstad V.	2 470	9	7	—	
Fredrikstad Ø.	511	—	—	—	
Gjøvik	1 194	—	—	—	
Halden	3 006	47	44	—	
Hamar	1 566	3	2	40	
Harstad	1 298	—	—	—	
Haugesund	2 677	—	—	—	
Holmestrand	399	1	1	—	
Horten	1 573	4	1	20	
Hønefoss	1 204	—	—	—	
Kongsberg	1 434	—	—	1	
Kongsvinger	477	—	—	—	
Kragerø	725	—	—	—	
Kristiansand S.	4 710	—	—	—	
Kristiansund N.	2 306	—	—	2	
Larvik	2 256	—	—	—	
Lillehammer	1 243	—	—	—	
Lillestrøm	1 239	—	—	—	
Molde	819	—	—	—	
Moss	1 908	4	3	1	
Narvik	1 541	—	—	—	
Notodden	1 077	—	—	—	
Odda	1 008	—	—	—	
Oslo	46 922	177	147	929	
Porsgrunn	1 384	—	—	—	
Risør	336	—	—	—	
Sandefjord	1 843	—	—	1	
Sarpsborg	2 250	—	—	—	
Skien	3 003	—	—	—	
Stavanger	11 371	3	—	244	
Tinn	1 018	—	—	—	
Tromsø	2 680	1	—	—	
Trondheim	15 111	—	—	1108	
Tønsberg	5 135	3	—	—	
Fellesslakteriet	5 937	59	58	61	
I alt	172 466	319	270	2407	

¹ Som primære tilfeller er det ved samtlige offentlige slaktehus og offentlige kjøttkontrollstasjoner påvist tuberkulose i 49 slakt, hvilket utgjør 0,028 % av det samlede antall kontrollerte kjøttskrotter — kalver undtatt. De 270 tilfeller hithører fra besetninger hvor tuberkulosebekjempelsen er iverksatt ved nedslaktning efter forutgående tuberkulinprøve. Regnes disse med blir tuberkuloseprosenten m. h. t. kontrollerte slakt 0,18 %.

9. Kverke.

I 1934 har kverke optrådt i alle fylker med undtagelse av Oslo, Bergen samt Sogn og Fjordane. Tilfellenes antall var kun 245 med 5 drepte og døde.

10. Smittsom kasting.

I den offisielle statistikk vedrørende det civile veterinærvesen for 1933 blev det gjort opmerksom på, at det fra 1. januar 1935 vilde bli iverksatt helt nye bestemmelser om smittsom kasting. I neste statistiske oversikt (for 1935) vil det derfor bli inntatt detaljerte tabeller over den smittsomme kastings forekomst og den innledede bekjempelsesmåte.

Vedrørende kasting hos gjeter meddeler distriktsdyrlægen i Indre Sogn, *K. R. K. Hannestad*, følgende:

På en gård i Seimsdal aborterte 34 gjeter mens 12 gjeter i denne besetning hadde normal fødsel. Innsendte blodprøver gav ikke reaksjon for infeksjon med *Bac. abort Bang*. I samme grend er det tidligere år forekommet massekasting i andre gjetebesetninger som imidlertid gikk fri i år.

11. Blodurin (piroplasmose).

Piroplasmose og ikke smittsom blodurin, som tidligere i denne statistikk var slått sammen under betegnelsen «blodurin» omtales nu mindre i veterinærenes årsberetninger enn tidligere ennskjønt disse sykdommer fremdeles optrer med et temmelig anselig antall tilfeller i enkelte fylker. For det hele lands vedkommende er anmeldt 904 tilfeller av piroplasmose, hvorav 99 drepte og døde; av ikke smittsom blodurin 505 tilfeller med 76 drepte og døde. Som det vil sees i tabell III under storfe forekommer begge sykdommer i alle landfylker undtagen Troms og Finnmark, men mens den ikke smittsomme form er jevnt utbredt i forhold til antallet storfe i de forskjellige fylker er piroplasmosen i et overveiende stort antall forekommet i Vest-Agder og i Møre og Romsdal.

Distriktsdyrlæge *G. C. Matthiesen*, Surna, anfører bl. a.:

Den i tidligere år mest tapbringende kvegsykdom «rausot» (piroplasmose) synes nu å avta i antall. En av årsakene hertil er antagelig det bedre husdyrstell idet der ikke om vinteren påsettes stort flere dyr enn at alle kan være i passende hold og kondisjon ved slipningen om våren; men snauforingen på eftervinteren, disponerer for sykdommen. Piroplasmose er nok fremdeles temmelig ondartet og dødelig; men en forandring her vilde imidlertid lett kunne inntre

såfremt husdyreierne i tide henvendte sig til dyrlæge istedenfor — som så ofte — å bruke et eller annet husråd eller søke råd på et apotek, derved forspilles den gunstigste tid for helbredelse ved sakkyndig behandling.

12. Forskjellige sykdommer.

Hønsetyfus.

Som det vil sees av nedenstående tabell ser det ut som om de offentlige bestemmelser vedrørende denne fryktede hønsesykdom har virket over all forventning heldig slik at man kan ha berettiget håp om snart å få denne sykdom utryddet her i landet.

Fylke	Antall prøver				Reagerende			
	1931	1932	1933	1934	1931	1932	1933	1934
Akershus	20 367	9 763	643	73	573	176	—	—
Østfold	4 837	1 276	—	545	11	—	—	6
Buskerud	2 097	2 481	120	942	155	64	—	—
Vestfold	9 300	5 060	112	1	169	31	—	—
Hedmark	16 218	5 710	2 770	491	475	133	3	—
Opland	2 850	2 066	172	—	40	25	—	—
Telemark	2 723	1 348	34	—	25	1	—	—
Aust-Agder	832	4	—	—	—	—	—	—
Vest-Agder	1 585	914	3	—	30	—	—	—
Rogaland	10 509	7 405	2 751	254	153	290	58	—
Hordaland	2 360	901	60	—	40	8	—	—
Sogn og Fjordane	660	154	—	1 084	4	—	—	19
Møre og Romsdal	1 048	247	19	—	5	—	—	—
Sør-Trøndelag . .	1 494	3	35	1	—	—	—	—
Nord-Trøndelag . .	1 076	1	—	—	—	—	—	—
Nordland	74	—	—	—	—	—	—	—
Troms	57	439	294	—	—	2	—	—
Finnmark	—	—	—	—	—	—	—	—
Tilsammen . . .	78 087	37 772	7 013	3 391	1 680	730	61	25

Kopper.

Distriktsdyrlæge *O. Skjerven*, Trysil, meddeler:

Kopper på kuer var det på flere steder i distriktet meget av utpå eftersommeren og høsten. Sannsynligvis var det rå været medvirkende årsak til utbredelsen. Dessværre har det aldri lyktes mig å få se sykdommen på et tidlig stadium. Først etter 2—3 uker har jeg fått anledning til å undersøke dyrene på grunn av «eftersykdommer», såre papper, tette papper og jurlidelser. De tilfeller jeg har sett, på det langt fremskredne stadium, viser større eller mindre, uregelmessige, flate sår på pappene. Etter opplysninger skal sykdommen begynne med en kveise eller blemme som tørker inn eller som det går hull på. Distriktslæge *H. Petterson* på Drevsjø henvendte sig til mig angående sykdommen, da det deroppe var flere buedeier som måtte søke læge etterat de var smittet av kuer. De meddelte iallfall lægen at kuene samtidig hadde utslett på pappene. Etter distriktslægens meddelelse danner det sig hos mennesker en liten «byld» med en hule som inneholder lymfe. Patienten er vanlig ikke syk

av det. Noen slik lymfe var dr. Petterson så elskverdig å samle op på en steril ampulle og sende til Statens Veterinærklinikk. Her blev det podet på storfe, men gav ikke anslag. Sykdommen kalles her vanligst «kopper», men jeg har også hørt den bli kalt «vannkopper». På forespørsel meddeler folk at den fortrinsvis optrer vår og høst og at den angriper alle melkekuer. Det er oplyst at samme ku kan få kopper flere år. Hvorvidt denne lidelse er «ekte kukopper» skal jeg ikke bestemt si, men jeg holder det for mest sannsynlig at den ikke er det. Muligens er det samme kopper som er beskrevet fra Sunndalen i «Tidskr. for Den Norske Lægeforening» hefte 12, for 15 juni 1934.

Ringorm.

Distriktsdyrlægen i Trondenes, *B. Engelhart*, innberetter at denne sykdom fikk en meget sterk utbredelse innen en del av vedkommendes distrikt hvor smitten sannsynligvis var innslept ved kjøp av Røroskveg. Ved energisk opplysningsarbeide blandt dyreeierne, isolasjon av de syke besetninger og inspeksjonsreiser fra distriktsdyrlægens side lykkedes det til slutt å få sykdommen begrenset.

Hr. Engelhart opplyser om at et dyr i Trondenes blev smittet av gårdsgutten som hadde vært hjemme på besøk i Sandtorg hvor de hadde sykdommen. Dette dyr blev isolert og senere slaktet, og ringorm blev senere ikke påvist i Trondenes og Kvæfjord.

Ondartet ødem.

Distriktsdyrlæge *K. Verpe*, Drangedal, meddeler at han har truffet på denne lidelse hos en ku, hvor han var tilkalt for å avløse etterbyrden. Ved undersøkelsen viste det sig imidlertid at kua hadde gått med tvillinger hvorav det ene foster ikke var født og gått i forråtnelse. Et par dager etter avløsningen viste de karakteristiske symptomer sig.

Smittsom luftveiskatarr

har i beretningsåret herjet temmelig slemt blandt hestene på Opplandene. Flere veterinærer opplyser om å ha iaktatt komplikasjoner som luftposebetendelse o. lign.

Hvalpesyke.

Distriktsdyrlæge *A. von Schack*, Nesbyen i Hallingdal, anfører herom:

Hvalpesyke har i vinter og på vårparten optrådt nokså ondartet blandt hundebestanden i distriktet især i og omkring Nesbyen, hvor en mengde hunder er satt i pensjon av hundeeiere fra Oslo og forskjellige andre steder. Alle blev sproitet både profylaktisk og kurativt med «Canin Distember Mixed Bacterin». Profylaktisk er det et godt middel, men har hundene vært angrepne en tid, synes det ikke å ha noen helt sikker virkning. Her optrådte flere dødsfall

etter forutgående nervøse symptomer. Også blandt kattene har der omkring på gårdene vært en del tilfeller av en lignende sykdom, de fleste kom sig men en del døde. På 3 gårder i distriktet Gol har det de siste par år vært umulig å få kattene til å leve op, de dør etter en 14 dagers tid etter fødselen, selv om de blir innsprøytet i forveien.

Paratuberkulose

er konstatert av distriktsdyrlæge *H. O. Lund-Larsen*, Dombås, i to besetninger på tilsammen 38 storfe. Dyrene som reagerte for en paratuberkulinprøve bar ingen kliniske symptomer på sykdommen bortsett fra at noen var i dårlig kondisjon.

Føllsyke

har i de senere år inntatt en bredere plass i veterinærenes årsberetninger. Veterinær *K. Sandved*, Verdal, skriver i den anledning følgende:

Føllet kunde ikke støtte på benene, og der var både subcutane og subfacielle flegmoner og abscesser på alle 4 ben, over det ene øie og på krysset. Fra en abscess i den ene hasebøining uttømtes ca. 1 liter puss gjennom en åpning ca. 10 cm. lang og 6 cm. bred. Betendelsen var vanskelig å stanse, og der kom stadig nye oppbrudd. Tilslutt forsøktes med inngivelse av arsenikk, og efter få dager inntrådte en merkbar bedring. Sårhulene lukket sig jevnt og sikkert, og der kom intet nytt oppbrudd. Efter ca. 3 uker var det omtalte sår i hasebøiningen helt grodd, og follet var i utmerket vigør.

Parasitter.

Distriktsdyrlæge *K. A. Blystad*, Nannestad, meddeler:

Den 24 november blev jeg av en gårdbruker i Holter kalt til en 8 år gammel, borket, ikke drektig hoppe som i ca. 8 dager hadde hatt nedstemt etelyst med sturenhet og med litt sjanglende gang. Temp. var 39,7 p. 56 med litt bleke slimhinder men normal avføring. Tennene blev eftersett og endel skarpe tannpisser fjernet likesom der blev foreskrevet forskj. digestivmidler.

Den 27 november var tilstanden forverret med temperatur 40—40,6 med løs avføring (uten merkbart øket peristaltik) men uten tydelig abnormitet ved rektalundersøkelsen, dessuten et langstrakt, smerteløst ødem under buken fra forben til henimot juret. Det forordnedes tarmdesinfiserende og stoppende medisin samt innsendtes blod og urinprøve til Veterinærinstituttet, dog uten noe sikkert resultat.

Den 1 desember opplystes at dyret enkelte ganger hadde vært bedre med normal avføring, men atter forverret med litt diaré og tiltatt ødem under buken.

Den 4 desember hadde dyret fått sterk diaré og ophørte fullstendig å ete. Temp. 39,4—39,1.

Den 7 desember var tilstanden atter forverret med dårlig puls og øket hjertedempning hvorfor jeg nu anmodet om at klinikkbestyrer Slagsvold måtte få tilse dyret hvilket fant sted den følgende dag i fellesskap med mig.

Den 11 desember døde hesten om morgenen og blev av mig obdusert med følgende seksjonsbillede:

Tallrike blødninger under peritoneum, i milten (derimot ikke i leveren) samt i nyreregionens fettlag og lungene. I forreste krøpsulsåre uttok jeg 3 strongylider og innsendte dem i et glass sammen med en del organer til hr. Slagsvold, der bekreftet diagnosen: Utbredt strongylose omkring i organene.

Distriktsdyrlæge *K. A. N. Rutlin*, Vesterålen, skriver angående parasittære sykdommer følgende:

Bendelormer hos hund er forholdsvis sjeldne, bendelormcyster hos kveg ikke påvist, derimot av og til hos sau. I en større revegård med ca. 160 dyr hvorav ca. 20—24 blårev, har blåreven i en rekke år vært plaget med bendelorm, mens bare en og annen sølvrev er blitt angrepen. Ingen dyr døde av sykdommen og den synes ikke å genere dem særlig. I samme forbindelse vil jeg nevne at der hos blårevene i denne gård optrådte en mystisk hudlidelse. Det var særlig hos hvalpene utover sommeren. Sykdommen begynte nærmest som en alopecia areata, men mange av dem var tilslutt helt fri for hår. Huden hadde et tørt utseende og var skjellbelagt, enkelte steder ru med tydelige merker på at reven hadde klødd sig. Jeg kunde ingen hudparasitter påvise, i et til Veterinærinstituttet innsendt skinn påvistest enkelte hårsekkmidder. Klinisk lignet sykdommen også acarus. Revene hadde et rakitisk utseende.

De blev behandlet med Perubalsam og svovellinimenter, men lidelsene trosset imidlertid enhver behandling. I løpet av 4 til 5 år er ca. 25 blårev slått ihjel og kastet på møddingen grunnet denne sykdom. Jeg har tenkt at kanskje kunde bendelormene også være årsak til denne sykdom, men eieren forteller at sykdommen bare har angrepet dyr av samme avstamning og han mener det er en arvelig hudlidelse. Siste år skulde så denne stammen være utryddet, men ikke destomindre var der et typisk tilfelle også siste sommer.

Leverikter hos sau ikke påvist, jeg har i år kontrollert 650 sauer.

Strongylider og spolorm hos gris forekommer hyppig. Hos en gris som var slaktet til jul var jeg tilkalt. Grisen, (7 mnd. gammel, slaktevekt 65 kg.) hadde vært utrivelig og den siste uken syk med flere kolikkanfall. Grisens tarmar var så proppende fulle av 25—30 cm. lange spolorm at tarmene formelig føltes som en kabel med masser av kjerner i. Grisen var innkjøpt fra Trondheim.

Distriktsdyrlægen i Øst-Finnmark, *G. J. Ruud*, Vadsø, meddeler:

Bendelorm, *Taenia serrata*, er påvist hos sølvrev. Denne orms tinte finnes som bekjent hos hare og kanin, men det hevdes bestemt at disse rever ikke er føret hverken med hare- eller kaninkjøtt. Derimot har de hovedsakelig fått reinkjøtt, og det er således ikke utelukket at også rein kan være mellomvert for denne orm. *Cystisereus tenuicollis* er flere ganger ved obduksjon påvist hos sau.

Distriktsdyrlæge *J. Kjos-Hanssen*, Egersund, anbefaler å sette smalen på sprinkelgulv — som reven på netting — både av hensyn til ullen og av hensyn til de parasittære sykdommer.

Angående «værrer» eller bremselarver i huden hos storfe skriver distriktsdyrlægen følgende:

Denne hudsnylter er som bekjent meget utbredt i Rogaland. Ifølge skinnhandlerne skal det være det mest befengte strøk i landet og da spesielt her i

Dalene, som har det dårligste ord i så henseende. Jeg har sett dyr som har hatt opptil et hundre værreknuter på ryggen. Det nedsetter dyrenes trivsel og melkeevne i høi grad. Ja, der er dyr som er blitt slaktet, fordi vedkommende eier ikke har forstått hvorav uttrivselheten kom. Nogen værre utvikler sig mest opunder skinnen, andre vesentligst inne i muskulaturen. I siste tilfelle forløper det mer skjult og man opdager intet før dyret er slaktet og avhudet. Ryggen har da ofte ikke mer enn den halve kjøttverdi. Tiden fra midten av mars til utgangen av april er verst for kjøttets vedkommende og for hudens vedkommende strekker sesongen sig i ca. 3 mdr. fra slutningen av mars til St. Hans. Hvis der er mer enn 3 værre på skinnen reduserer skinnhandlerne prisen med 10 %, og i sesongen kan antallet av værrebefengte huder utgjøre 50 % og derover. Herav vil det forstås at også denne snylter volder et betydelig økonomisk tap bare i dette distrikt.

Det siste år forsøkte jeg det av distriktsdyrlæge Holmboe anbefalte preparat mot denne hudsnylter, et vannig uttrekk av Derrisrot. Derrissen fikk jeg utlevert gratis til forsøk fra Statens Veterinær-klinikk i Oslo. Til forsøket valgte jeg 3 avsidesliggende skolekretser, beliggende i hvert sitt herred. Der var i alt 31 besetninger med tilsammen ca. 200 dyr. Jeg arrangerte mig med en «vasker» i hver skolekrets. Vaskemidlet blev tilberedt og vaskningen (eller rettere sagt påstrykningen) blev utført alt efter bruksanvisningen. Virkningen var overraskende, ja helt imponerende. — En ku var sterkt befengt, — jeg har aldri sett noe lignende. Den blev vasket i begynnelsen av mai, og ca. 14 dager efterpå, den 22 mai da jeg så den igjen, var knutene svunnet inn til et minimum. Allerede efter første gangs vask oplyste eieren var «bollene ferdige», og når han så forsøkte på å klemme dem ut var larvene ganske visne. Da brēmsefluen ikke overvintrer som sådan, og dertil i sin flukt har forholdsvis liten «aksjonsradius» er der nu ved hjelp av dette nye middel mulighet for å innskrenke også denne landeplage, når man blott kunde bli enige derom; men her kreves opplysning og agitasjon, en opgave som landbrukssekskapet med underavdelinger bør ta sig av.

Den samme distriktsdyrlæge forteller dessuten om at han i begynnelsen av september fra flere kanter av distriktet fikk meddelelse om at sauene var befengt med «fluemakk» som utvirket at en del dyr endog kreperte.

Distriktsdyrlægen i Indre Ryfylke, *O. Westerheim*, opplyser i sin innberetning om at det i hans distrikt også har funnet sted angrep av spyfluelarver på lam i og omkring endetarmsåpningen med den følge at anus blir tilstoppet og der danner sig store ulsererende sår på bakparten. Disse spyflueangrep forekommer kun i bortliggende heibeiter og i liene.

Fordøielleslidelser.

Fordøielleslidelser hos storfe avhenger sterkt av årsveksten på de forskjellige steder. Efter de innkomne årsberetninger å dømme var det i 1933 i Trøndelag et dårlig høiår hvilket igjen hadde til følge

at det efter vinteren og våren 1934 satte inn med forskjellige fordøielseslidelser blandt storfeet. Distriktsdyrlæge *S. Lundby*, Frosta, anfører således følgende:

Sommeren 1933 var for Trøndelags vedkommende meget tørr og varm. Det blev minimale avlinger av stråfôr, med påfølgende sterk nedslakting av besetningene. Denne nedslakting gikk særlig ut over gamle kuer og ungdyr.

Til tross for denne reduksjon i antall dyr på fjøset, er der en betydelig økning i sykdomstilfeller i 1934, særlig av fordøielsessykdommer hos kveget.

Det minimale stråfôrforbruk må vel for en vesentlig del ta skylden herfor. Hvor der var mangel på «vomfyll» blev til dels brukt sagflis sammen med meldrikke.

Alt gammelt og dårlig fôr som lå igjen fra tidligere år blev også brukt op og dette bevirket mange indigesjonstilfeller.

Kvast-tilfeller var det også avgjort flere av enn foregående år. Dette skal man dog ikke bli fortenkt over, når man så alt gammelt rusk som blev sopt sammen og gitt dyrene.

Den fungerende distriktsdyrlæge på Dovre og Lesja, *J. Jutulstad*, meddeler:

De fleste fordøielsessykdommer optrådte hos kveg. Utover høsten forekom bl. a. en hel del trommesyke og vomoverfylling, i flere tilfeller var vomstikk og vomsnitt nødvendig. På grunn av det dårlige fôrår i 1933 bruktes en hel del nødfôr, særlig renlav. Mange steder utgjorde denne storparten av fyllefôret utover våren. På disse steder forekom en hel del tilfeller av kronisk trommesyke, løpekatarr og enterit. Ofte hadde lidelsen også stor likhet med traumatisk indigesjon. Bedring intrådte som regel i løpet av få dager når dyrene sattes på passende diett.

Distriktsdyrlæge *T. Seljord*, Eidskog, meddeler:

I en besetning optrådte en ondartet hæmorrhagisk diaré. Sykdommen begynte med ophørt etelyst, slapphet og med høi feber — optil 41,5, samt en illeluktende diaré, som efter et døgn gikk over til å bli sterk blodig. Fire kuer blev omtrent samtidig angrepet og alle strøk med i løpet av 1 til 5 dager. Årsaken blev ikke bragt på det rene, kuene hadde dog fått en del muggent mel, hvori blev påvist skimmelsvamp.

Distriktsdyrlæge *O. Grøndahl*, Alvdal, har iakttatt følgende:

Der optrådte ut på vårparten flere tilfeller av en hestesykdom som jeg ikke tidligere har sett i distriktet. Sykdommen viste sig ved noe feber, nedsett eller helt ophevet matlyst og utpreget stivhet. Sykdommen minnet ved første blick om forfangenhet, eller reumatisme. Muskulaturen fantes øm og stiv. Bevegelsen var svært stivbent både foran og bak og man så i et par tilfeller at halsmuskulaturen var så stiv at hesten ikke kunne gresse. Den gjorde hederlige forsøk på å nå bakken med mulen, men nappet hodet til sig med et smerterykk før den kom helt ned. Lidelsen varte fra 1—2 dager optil en uke og skyldtes ganske sikkert en overføring med havre. Sist på våren blev det nok litet med høi i en del besetninger. Istedenfor å kjøpe høi blev det kjøpt havre

til hestefôr, da havren jo var svært billig. Det blev altså mest mulig spart på høiet og gitt store mengder havre med den følge at det mange steder opstod en intoksikasjon med de før nevnte symptomer.

M a n g e l s y k d o m m e r

av forskjellige slags omtales nu ofte av veterinærene i deres årsberetninger.

Distriktsdyrlæge *O. Taralrud*, Nordre Valdres, skriver således:

Slikkesyken skal jeg spesielt nevne, da dens optreden også her viser at enkelte fjellhavner særlig ved tørre forsomre inneholder for lite kali.

Sist i august kom det melding om, at lidelsen var i anmarsj på flere steder. Aske av bjerkeved blev anbefalt brukt som kurativt og forebyggende middel og efter hvad jeg har bragt i erfaring med utmerket resultat. Asken blev rørt ut i sur melk for ikke å virke etsende. Lidelsen har i tidligere år blitt feil behandlet, da man ikke kjente dens årsak.

Distriktsdyrlæge *F. V. Holmboe*, Stavanger, meddeler:

I dette år har jeg hatt flere tilfeller av en eiendommelig komplikasjon til h u s m a n n s s y k e.

Det dreier sig om kuer som i noen tid har stått med vanlig husmannssyke, uten at dette har vakt særlig opmerksomhet. Men plutselig melder der sig allarmede symptomer som gjør at eieren hurtig henvender sig til dyrlæge.

Kommet ut til slik en ku frembyr den et eiendommelig billede. Den står likesom i ørske og slikker sig på den ene skulder med hodet sidebøiet så sterkt den kan. Dette blir den ved med; retter man hodet ut faller den straks tilbake i sin slikkemani. Enkelte kuer kan også få det med å bite i tre så flisene spretter, uten hensyn til sine egne tenner.

Vanlig klorkalsiuminjeksjon synes å ha hatt en heldig innflytelse — jeg har ikke sett dødsfall.

Distriktsdyrlæge *H. Ruud*, Røros, meddeler:

Klorkalsium i større doser er efter min mening bra også ved den såkalte kroniske melkefeber. De siste 4 år er således luftbehandling aldri blitt nødvendig. Klorkalsium viser sig også heldig ved forskjellige bakdelspareser av ikke traumatisk eller mekanisk art når «kua har lagt sig til» før og efter fødsel. Bliir dyrene klorkalsiumbehandlet er de som regel på benene i løpet av senest 2—3 dager.

Distriktsdyrlæge *O. Haga*, Haugesund, anfører:

Under mangelsykdommer er på sykelisten opført en ku som viste symptomer på hjernebetendelse. Den presset hodet krampaktig mot veggen og falt overende så snart den ikke fikk støtte. Temperatur 39,2, normale mave-tarmbevegelser. Likeså avføring. Melkefeber utelukket. Ved intravenøs injeksjon av klorkalsiumopløsning falt dyret — litt efter litt — til ro, reiste sig og begynte å ete.

Distriktsdyrlæge *K. Verpe*, Drangedal, skriver bl. a.:

Jeg har tatt god nytte av klorkalsiumterapien ved kramper hos griser. Disse krampeanfallet kan være komplisert med blødninger fra nesene, og i sværere tilfelle lungeødem. Injeksjonen virker praktisk talt sikkert i disse tilfeller, selv om skummet står ut av nesene; men ved lungeødem ligger de et par dager og peser. Calcinat er brukt en del ved disse tilstander, da klorkalsiumopløsningen lett gir nekrose på injeksjonsstedet. Calcinatopløsningen gir imidlertid også ofte disse nekroser, så fordelene er tvilsom.

I et tilfelle hos ku med mineralstoffbrist, komplisert med svære krampeanfallet, ophørte krampen momentant etter en klorkalsiuminjeksjon, samtidig som pulsen gikk ned fra ca. 120 til 86 i løpet av 3 kvarters tid.

Distriktsdyrlæge *O. Westerheim*, som i 1934 var distriktsdyrlæge i Sand i Indre Ryfylke fremkommer med følgende forslag til profylaktisk behandling med henblikk på melkefeber:

Med de fakta man nu sitter inne med med hensyn til årsaksforholdene ved melkefeber, er det et spørsmål om man ikke bør prøve sig mer frem med profylaktiske forholdsregler. Det centrale i årsaksrekken er jo forstyrrelser i «Ca-stoffskiftet», og i våre kalkfattige og melkefeberherjede distrikter skulde det synes være all grunn til å anbefale rikelig kalkning av jorden og dessuten tilskudd av Ca. i lengere tid før og etter kalvningen.

Distriktsdyrlæge *A. S. Bergersen*, Børsa, meddeler:

I året 1934 er forekommet adskillig tilfelle fler enn vanlig av mangelsykdommer hos kveg og sau. Skyldes antagelig den meget tørre sommer med mineralfattig hjemmeavlet fôr.

Særlig interessant var det med sauene og av disse fortrinnsvis lamme-sauene. Sauene blev dette år (sterk fôr-mangel i distriktet) fôret med meget dårlig hoi — mineralfattig «skengras», som vokser på meget kalkfattig, grunnlendt — eller myrlendt — jord, er sterkt avbleket, avblomstret og gammelt slått; et slags hjelpefôr til sauer, kalver og kviger som ikke melker. Et fôr som er en utpreget faktor for fremskyndelse av mangelsykdommer. Dette fôr finner man ikke i mange grender nu, da folk er advart imot det, men forrige år måtte folk samle alt som kunne nyttiggjøres. Sauene fikk ut på eftervinteren og våren noen eiendommelige tvangsbevegelser med' nakkekramper; efter et par dager blev de liggende — apatiske — og fikk gjerne travbevegelser med forbenene. Disse sauer trosset enhver behandling, CaCl_2 blev infunderet intravenøst, men uten resultat, de syke sauer døde. Jeg anbefalte eierne snarest å slippe de øvrige sauer ut på jordene og la dem finne de nødvendige stoffer der. Efterat sauene fikk tumle sig ute forsvant sykdommen straks.

Kronisk melkefeber.

Stadsdyrlæge *P. Slettum*, Gjøvik, anfører herom:

Det blev — omtrent til samme tid, men fra 3 forskjellige bygder — tilført kontrollen her 3 slakt som alle hadde vært lidende av acetonæmi, og såvidt jeg forstod var de alle nærmest slaktet ved en feiltagelse eller rettere sagt uheld. De blev alle kassert ved kontrollen her på grunn av den vamløse lukt

og usunde, blasse kjøttfarve; men det som jeg særlig festet mig ved var de påfallende svære degenerasjoner i lever og nyrer, som var sprø og lysegule. Seksjonsfunnet var ens hos alle disse 3 dyr. Det er jo ingen tvil om den gunstige innflytelse av luftinsufflasjon ved denne sykdom; men forbausende er det at denne behandling kan ha denne raske virkning, hvis de patologisk-anatomiske forandringer er så store som i disse tilfeller. Det kan ikke være tvil om diagnosenes viktighet, da denne i hvert enkelt tilfelle blev bekreftet av dyrlæge.

Distriktsdyrlæge *K. Verpe*, Drangedal, skriver følgende angående den samme sykdom:

Under fordøielsessykdommer er også medtatt kronisk melkefeber. Ved et par sværere tilfeller av mave-tarmsykdom hos ku, med sterkt forstyrret almenbefinnende. P. 110—120, fylte vener, normal temperatur, sterkt slimet og illeluktende gjødning, har jeg forsøkt innhelling — gjennom mavesonde — av 50 l. lunkent vann hvori 3—400 gram glaubersalt. Dette gav en god utrenskning og dyrene kom sig, mens et annet tilfelle av samme art som blev behandlet på vanlig måte, endte dødelig.

Distriktsdyrlæge *R. Bugge Næss*, Oslo, har bl. a. innberettet nedenstående:

Acetonuri hos kuer har vært temmelig hyppig. Om dette er en virkelig tiltagen av sykdommen eller det høiere tall beror på en mere eksakt diagnose (Legals prøve) skal være usagt. Som terapi ved denne sykdom bruker jeg nu praktisk talt kun glucose intravenøst og med meget godt resultat.

Jernbanefeber eller transporttetani som jeg har tillatt mig å kalle den somnolente tilstand som adskillige kuer kommer i efter lengere reiser og som før krevet så mange ofre, ser ut til å kunne helbredes i de fleste tilfeller ved hjelp av klorkalsium og glukose intravenøst. Forutsetningen er at de kommer hurtig under behandling.

Fødselshjelp.

Veterinær *J. K. N. Mjørud*, Rakkestad, har påtruffet et tilfelle av vattersott hos en ufødt kalv og skriver i den anledning bl. a.:

Ved undersøkelsen pr. vaginam syntes kalven — som var levende — å være av normal og ikke på noen måte abnorm stor; det var imidlertid umulig å ekstrahere kalven, som ved nærmere undersøkelse viste sig å være meget utspilet i abdomen; jeg la da et snitt i kalvens abdomen, hvorved meget vann avgikk fra denne; men det var fremdeles umulig å ekstrahere kalven, og jeg blev under stort besvær nødt til å fjerne hele tarminnholdet i bukhulen; kalvens tarmer viste sig da å være kjempemessig utvidet; tyntarmen hadde større lumen enn de tilsvarende hos en voksen ku, likesom tarmene var væskefylte. Nu lot kalven sig lett ekstrahere. Kua] var slapp noen dager, men kom sig godt etterhånden.

Distriktsdyrlæge *H. Ruud*, Røros, har innhøstet følgende erfaringer:

Et godt vel-stimulerende middel (er uundværlig ved fødselshjelp hos pelsdyr. Fra 1929 og utover brukte jeg alltid «Hypophysin stark», som viste sig meget effektivt, men det taper tilsynelatende i virkning ved lengere opbevaring

hvilket er meget uheldig i praksis, hvor det gjelder å komme til med tangen og få avviklet forløsningen snarest mulig m. h. p. levende fostre. De siste 2 år har jeg derfor gått over til «Pituaal-A. L.» som også virker bra og har den fordel at det er et norsk preparat som kan erholdes i mest mulig frisk tilstand til enhver tid. Ved hjelp av ett av disse midler og fødselstang er forløsningen alltid blitt avviklet på forholdsvis rimelig tid, undtatt 2 tilfeller med forvoksning av cervix, hvor keisersnittet måtte foretas. Dyrene greide operasjonen utmerket.

Distriktsdyrlæge K. Hauge, Rosendal, meddeler:

Et illustrerende eksempel på en subletal faktor har jeg sett hos en foreningsokse i distriktet. Ved bedekning av sine egne døtre gav den i løpet av kort tid 4 misfostre, kalver med forkrøblet halshvirvelsoile, slik at hodet satt mellom begge skulderblad (av Wriedt og Mohr kalt «elgkalver»). Der måtte foretas embryotomi.

Dens sønn og datter blev parret, dette resulterte likeledes i en kalv med forkrøblet hvirvelsoile, men denne gang av lende-hvirvlene, slik at bakkroppen dannet rett vinkel med forkroppen. Foreningsoksen og dens mannlige avkom blev utelukket fra avlen.

Veterinær K. Haakenstad, Hønefoss, har påtruffet et tilfelle av *e k l a m p s i a p u e r p e r a t i s* hos en ku og skriver herom slik:

Et ekstraordinært tilfelle av en melkefeberlignende sykdom. Kua blev liggende 24 timer etter kalvningen. Fremstrakt hode, engstelig blick, bankende hjerteslag, temp. 37,5. Blev behandlet med 15 gr. klorcalcium oppløst i 1,5 l. vann intravenøst, så ut som den bedredes noe. Blev 3 timer senere behandlet med luftinnpumpning og «hexoton». Kua blev imidlertid mer og mer urolig og fikk krampetrekninger i halsen. Blev slaktet ca. 40 timer efter kalvningen.

Efter slaktningen kunde intet påvises som årsak til sykdommen. Kjøttet meget pent, intet å påvise i ryggen, kjertlene dog svulne og sukkulente.

S t e r i l i t e t s b e h a n d l i n g.

Det ser ut som sterilitet og impotens er blitt et problem innen husdyrbruket som veterinærene i øket grad må ta sig av.

Distriktsdyrlæge H. O. Lund-Larsen, Dombås, beretter bl. a. herom:

Sterilitetsproblemet i storfeavlen blir for hver tid mer aktuelt i distriktet. Vintersteriliteten d. v. s. at dyrene angivelig på grunn av vitamin- og mineralmangel ikke blir brunstige før de kommer ut på beite om våren, er det minket noe på de siste år. Derimot fåes stadig større antall dyr til behandling hvor disse har vært brunstige gang efter gang uten resultat. Albrechtsens behandling samt ovariebehandling har gitt en gjennomsnittsdrektighetsprocent på ca. 60. I endel tilfeller er forsøkt ensidig ovariotomi hvor kun det ene ovarium har vært sterkt patologisk forandret. Resultatene oppmuntrer til videre forsøk. Ovariotomien, som er utført under epiduralanestesi med R. Møllers ovariotom, er meget enkel, og som det synes temmelig farefri. — Endel revetisper er forsøksvis behandlet med brunsthormonet «Prolan», men resultatene har ikke vært tilfredsstillende.

Distriktsdyrlæge *Joh. Krohn*, Modum, anfører:

En avlsråne var kommet i «ulage» ved mangelsykdom etc. Efter rekonvalesensen syntes den helt å ha tapt lysten til bedekning. Efter en prolaninjeksjon (dosis som for ku) få timer efter, blev den ivrig og har siden funget utmerket.

Distriktsdyrlæge *J. Larsen*, Lier, meddeler:

«Prolan» er benyttet ved sterilitetsbehandling hos kuer, og resultatet har vært efter ønske. En purke, som rett og slett hadde fått 12 unger, men ikke hadde melk, fikk en prolaninjeksjon og virkningen kom efter ca. 10 minutters forløp, idet melken bokstavelig talt strålte utav samtlige pletter.

Distriktsdyrlæge *F. V. Holmboe*, Stavanger, skriver følgende angående sterilitetsproblemet:

På rever som ikke «parret» blev sprøytet prolan 125 R. E. der blev sprøytet 184 dyr, herunder flere hanner. Om resultatet er der vanskelig å si noe avgjort. Tilsynelatende positive resultater kan jo komme av at revene har vært sent ute med sin brunst. Efter sprøytning kom i flere tilfeller en tilsynelatende falsk brunst, idet det bemerkedes at hannene interesserte sig for hunnene, men at der ikke kom full brunst som resulterte i parring. I tre tilfeller er det mig bekjent at tisper som var gått over en brunstperiode fikk en ny brunst. Som avgjort positivt mener jeg at prolan virket på hanner, det hadde i flere tilfeller en utvilsom heldig innflytelse på slappe hanner. Enkelte gamle erfarne hanner kan være vanskelige å bedømme for revseeierne, idet de ligger rolig oppe på taket av buret og lar tispene løpe uten å interessere sig for dette, men venter på et bestemt stadium i brunsten og parrer så.

I et tilfelle sprang en fortvilet revseeier rundt med en tisper til 20 hanner, hvorav ingen vilde bedekke, men den 21de gjorde det.

Distriktsdyrlæge i Ytre Sunnfjord, *M. H. Kristensen*, Askvoll, fremholder om det samme tema følgende:

Som man vil se av sykelisten er det behandlet 110 dyr for manglende brunst, alle er sprøytet med prolan i doser fra 20 til 125 R. E. Resultatet har ikke vært oppløftende. Vel 30 rever blev brunstige, kortere eller lengere tid efter innsprøytningen.

Jeg har det bestemte inntrykk, at denne manglende brunst, som jo særlig har gjort sig gjeldende de senere år, står i forbindelse med den kappestrid som har opstått om å fremvise de laveste fôringsutgifter. I de få gårder hvor man ennå driver med den opprinnelige, kostbarere fôring, har man ikke vært plaget av foreteelsen.

Distriktsdyrlæge *H. Ruud*, Røros, skriver:

De små doser prolanfabrikken opgir viste sig å være utilstrekkelige, men ved større doser på 2 cm.³ og mer pr. dyr var resultatet gjennomgående gunstig, når behandlingen blev foretatt innenfor visse grenser m. h. p. den naturlige brunstperiode. I alt blev 58 dyr prolanbehandlet. Prolanbehandling hos de større husdyr er mindre i bruk, undtatt i de nærmeste omgivelser. Det faller nemlig forholdsvis dyrt, især da det som regel gjelder enkelte dyr som behøver stor

dose, og reiseutgifter kommer til da midlet appliseres subkusant. Det blir derfor som oftest spørsmål om resept på «inntak», hvortil andre midler egner sig bedre.

Distriktsdyrlæge, dr. *T. Svenneby*, Grue i Solør, meddeler:

I det år som gikk er kanskje sterilitetsbehandlingen det mest karakteristiske. Mange fjøs har i de siste år lidt under ulempene av ikke å få kuene drektige. I enkelte fjøs har praktisk talt ikke en ku konsipert uten behandling. I «prolan» ser det ut til at vi har fått et nokså bra middel til å fremkalle brunst hos kuene. Hos rev er resultatet noe mer varierende. Dog har visstnok de fleste dyrlæger her benyttet altfor store doser, hvorved lutinerer i eggstokkene er oppnådd, istedenfor eggmodning. Når man vet, at hormonnengden tiltar voldsomt etter konsepsjonen, skulde dette forhold være lett å forstå. Jeg brukte i min egen revegård 5 à 10 enheter, og oppnådde 4 brunstige tisper av 6. Disse ungtisper ble behandlet så sent, at brunst ikke kunde være ventendes, idet hovedparten av ungtispene forlengst hadde parret, og det var hvad man kaller «stille i revegården». Meget dårligere var resultatet i andre revegårder, hvor eierne forlangte 60 til 125 enheter. Tisper som har vært brunstige, nytter det ikke å behandle med «prolan». Hvete spiremel eller «tritopan», hvetekimolje, der er så rik på «E» vitamin, anbefales. For kuer anbefaler jeg eierne å lage hvetespirer selv. Det er både billig og godt.

Sarkomatose.

Distriktsdyrlæge *E. Clausen*, Mosjøen, forteller i sin årsberetning om sarkomatose hos en hest og skriver i den anledning følgende:

En unghoppe fikk en hevelse innvendig på venstre kinn, som vokste hurtig, kom bort i tennene og blødde så å si ved den minste berøring. Den vokste snart ned til munnviken og derefter utover kinnets utside og op i nesens. Ingen behandling hjalp og dyret ble avlivet efter ca. et par måneders forløp. Svulsten var av et fleskeaktig og lysegulaktig utseende. Ved undersøkelse viste det sig å være rundcellesarkom.

Operativ behandling ved traumatisk indigestjon.

Distriktsdyrlæge *F. V. Holmboe*, Stavanger, meddeler:

I et tilfelle hadde kua stått med god appetitt dagen før men blev plutselig syk efter morgenforingen. Den stod ved mit tilsynt om eftermiddagen med strakt hals, lidende ansiktsuttrykk, stønnet, hyppig puls, lett temperaturforhøielse, ikke tympanit eller påviselig ømhet.

Jeg gikk til operasjon ved flankesnitt efter Götze. På grunn av at jeg var uforberedt på operasjon måtte denne gjøres under litt improviserte forhold. Kua «sløredes» med 15 gram kloralhydrat intravenøst, men dette medførte at operasjonen delvis måtte gjøres på liggende ku. I nettmaven fantes en perforerende tretoms spiker foruten betydningsløse smådelar.

Kuas almenbefinnende var umiddelbart efter operasjonen meget bedre og helingen forløp glatt.

Myoglobinuri.

Distriktsdyrlæge *E. Ravnsborg*, Enebakk, meddeler:

Myoglobinuri hos hest er opført med tre tilfeller, herav var de to alvorlige, med fullstendig paralyse. I disse to tilfeller blev anvendt den av Bugge-Næss inaugurerede intravenøse druesukkerbehandling. Den ene patient var allerede dagen efter i stand til å reise sig, og kom sig derefter raskt. Det annet tilfelle blev ganske anderledes langvarig. Her blev foretatt hele tre druesukkerinjeksjoner på tre på hverandre følgende dager, 200—250 gr. oppløst i to liter kokt vann hver gang. Det tok tre uker før patienten greide å stå så noenlunde ved egen hjelp, men det tok nok like lang tid før den fikk sin fulle førlighet igjen.

Mellemgulvsbrokk.

Distriktsdyrlæge *A. von Schack*, Nesbyen i Hallingdal, innberetter:

Blev hentet en dag i høst til en hest, der efter eierens opplysning hadde vært syk av «Riske»: kolikk et døgn. Temperaturen var 40,9, puls 100, resp. 42, stod med engstelig, stirrende blikk, var svett. Pr. rectum føltes mildt og stortarm forskudt fremover. Ved auskultasjon på hjertet hørtes voldsomt bankende hjerteslag. Bronchøs respirasjon. I begge lunger gnide- og rallelyder. Diagnose: «Mellemgulvsbrokk». Hesten slaktet, det viste sig ved obduksjonen, at en ca. 3 m. lang tynntarmslynge lå i brysthulen, den var gått gjennom en rund åpning i mellemgulvet, idet der var skjedd en bristning i dettes serøse bekleddinger. Tarmen var bristet og innholdet lå og fløt sammen med blodig stinkende væske, og hadde forårsaket en veldig fremmedlegem-pneumoni og pleuritis, en del av tarmen var helt sort og nekrotisk. Den øverste rann og siderendene av åpningen i mellemgulvet var arret, kun den nederste utvendige rann var frisk. Der fantes fortykkelser på 4de, 5te, 6te og 7de ribben efter gammelt brudd. Det stemmer også, idet jeg for 4 år siden var kalt til samme hest, som var falt overende i en stenur og hadde da pådradd sig et ribbensbrudd og endel emfysem, antagelig er allerede da endel av tynntarmslyngen gått igjennem mellemgulvet men først nu — ca. 4 år efter — kom der betendelse i slyngen, som blev inneklemt og brast. Hoppen har vært benyttet til almindelig gårdsbruk hele tiden, men ikke vært så trivelig og kvikk som før og har av og til hatt kolikkmerter. Skjønt jeg før slaktingen gjorde eieren oppmerksom på diagnosen, var det kun med nød og neppe han vilde gå med på slakting, da han mente det var «almindelig kolikk», jeg måtte derfor innstå for diagnosens riktighet.

Sen nedstigning av testes.

Distriktsdyrlæge *E. Clausen*, Mosjøen, har iaktatt følgende:

I 1929 forsøkte jeg med negativt resultat å operere en tre års gammel klapphingst; ved samme anledning tok jeg heller ikke den normale testikel. Hingsten blev like efter solgt til en tater sydfra; men i 1933 blev dyret solgt tilbake til Vefsn som vallak, idet tateren i mellemtiden hadde fjernet den normale testes. Utpå høsten 1933 kom den tilbakeholdte testes ned på det normale sted og var stor og velutviklet.

Skuddsår hos hund.

Distriktsdyrlæge *J. Aursand*, Rjukan, anfører:

Hos en hund var skuddet gått gjennom høire forfots fotrotsledd og den distale del av underarmsbenet. Der var så mange huller gjennom leddet at når sårspriiten førtes inn i leddet, så strålte den innsprøitede væske ut til alle kanter som gjennom en sil. Jeg anbefalte eieren å drepe dyret, men han satte meget stor pris på hunden og vilde gjøre et forsøk. Endel hagl blev pillet ut og leddhulen utspytt et par ganger daglig med skiftevis 3 %-holdig protargolopløsning og $\frac{1}{2}$ pro mille rivanolopløsning.

Det var under jakten i fjor høst at dyret blev skadet. Ved nyttårstider gikk det helt haltefritt.

Blødning i milten.

Distriktsdyrlæge *Th. Nissen*, Fjেকেfjord, har støtt på nedenstående tilfelle:

Gjennem telefon fikk jeg meddelelse om at en ku plutselig var død uten foregående sykdom, og ved opspretningen hadde man funnet at kuas milt var så stor som leveren. Det viste sig at kua var død av forblødning fra milten, hvis kapsel var bristet. Milten var meget forstørret og 4 ganger så tykk som normalt, og når man skar inn i den veltet det ut med hvite runde legemer av størrelse som erter, der kun var løst forbundne med tynne tråder, idet alt normalt miltvev og støttevev var borte, der var absolutt intet sunt parti av milten tilbake. Hvor milten lå op til bukveggen var denne gjennemsivet av blodvæske. Kua hadde for et års tid siden fått et voldsomt støt.

Galdesten og «kvast» hos hest.

Veterinær *E. Hognestad*, Nærbø på Jæren, har påtruffet en hest med galdesten. Galdestenen, som var på størrelse som en appelsin, hadde forårsaket trykknekrose i leveren som igjen hadde fremkalt en bukhinnebetendelse. Denne samme veterinær har funnet en ca. 10 cm. lang ståltråd som hadde perforert tyndtarmen hos en hest.

Byldesyke hos sau.

Distriktsdyrlægen i Støren, *J. W. Løkke*, skriver bl. a.:

Blandt de mer sjeldent forekommende sykdommer kan nevnes byldesyke hos sau; den forekom med 15—20 tilfeller i en besetning på ca. 35 dyr. Av de angrepne blev 4 dyr avlivet, da sykdommen her optrådte med ondartede diffuse betendelser i leppene og kinnene. Disse dyr hadde meget vanskelig for å opta føden, hvorved opstod kakeksi. De syke dyr isolertes strengt og blev behandlet ved spaltning av abscessene. Eieren meddeler at sykdommen også har vist sig i besetningen i høst efter dyrenes hjemkomst fra marken. De angrepne dyr blir nu straks nedslått.

Ixodes som smittebærer ved «fodasyke» på lam.

Distriktsdyrlæge *F. V. Holmboe*, Stavanger, meddeler herom:

Et forhold som jeg tidligere ikke har bemerket er den åpenbare sammenheng som der synes å være mellom den såkalte fodasyke på lam og ixodesinfek-

sjon i Ryfylkedistriktet. Fodasyken på lammene melder sig efter at dyrene er kommet på beite og blitt infisert med ixodes som frembringer på lammene bylder i huden så det er meget rimelig at de på denne måte utsettes for en almeninfeksjon.

I flere strøk av Ryfylke er denne ixodesinfeksjon av lammene en alvorlig faktor for alt sauehold.

Lammedødelighet.

Herom skriver distriktsdyrlægen i Vesterålen, *K. A. N. Rutlin*:

Lammedødelighet opptrer på flere gårder. Prof. Hoth's polyvalente serum virker godt profylaktisk. På en gård hvor de i mange år har lidd av sykdommen har de nu undgått den i 3 år ved å sprøite profylaktisk. Kommende vår skal vi ikke sprøite for å se om sykdommen er utryddet.

Den samme distriktsdyrlæge har påtruffet fire sauer som var krepert under tetanuslignende symptomer efter ha å vært kastrert av en kvaksalver.

Pelsdyrsykdommer.

Paratyfus ser ut til å være en temmelig almindelig revesykdom. Distriktsdyrlæge *F. V. Holmboe*, Stavanger, meddeler således om denne sykdom:

Paratyphus på rev opptrådte på eftersommeren med flere tilfeller. De første tilfeller inntraff på en revegård i Klepp, hvor jeg sammen med distriktsdyrlæge Gundersen besiktiget forholdene, senere inntraff spredte tilfeller andre steder. Noen av de angrepne rever døde ganske plutselig, andre var syke op til 8 dager og minnet da om en hund med hvalpesyke, idet der var flodd i øinene, på flere av de syke dyr kunde iakttas ikterus, der var en gulgrønn farve i hud og slimhinder. Ved obduksjon fantes noen milttumor. Sykdommen inntraff efter en varmeperiode, og det ligger nær å anta at det skyldes anvendelse av råttent fôr, kjøttet i revegårdene blir i slik varme lett ganske råttent. Syken kunde ikke settes i forbindelse med noe bestemt førststoff eller anvendelse av nødslakt. Diagnosen blev ved Veterinærinstituttet satt til paratyphus, infeksjon med *B. enteritidis Gärtneri*. — Der blev anvendt dansk paracoliserum kurativt og profylaktisk, idet 186 rever sprøitedes. Da det satte inn med kjøligerer vær hørte dødsfallene op. Dødsfall av lignende sykdom har også i tidligere år opptrådt i revegårdene herborte, men diagnosen har tidligere ikke vært stillet og sykdommen utvilsomt på forskjellig vis miskjent eller gått under betegnelse av «fôrforgiftning».

Distriktsdyrlæge *O. Haga*, Haugesund, anfører:

Paratyfus opptrådte hos ca. 3 mdr. gamle sølvrevhvalper i en større revegård. Efter obduksjon av 2 hvalper antok jeg det var en foringsforgiftning. Man hadde bl. a. fôret med finhakket avfallskjøtt samt av og til brukt kjøtt av nødslaktede spedkalver. Der fantes gastroenteritis og miltsvulst. Da sykdommen fortsatte, sendte jeg en død hvalp inn til Veterinærinstituttet, hvor paratyfusbakterier i mengde påvistes. Ingen parasitter. Instituttet sendte straks dansk paracoli-

serum, som blev innspreit på de 3 gjenlevende syke hvalper og foreløbig på 7 av de, som enda var friske. De syke kom sig, og ingen av de øvrige blev angrepet. Av 34 hvalper blev 17 syke, hvorav 14 døde.

Distriktsdyrlægen i Indre Sunnfjord, *M. Målsnes*, Førde, opplyser også om å ha påtruffet sykdommen i sitt distrikt i en sølvrevegård hvor fire dyr kreperte. Ved en gjennomført desinfeksjon blev dette sykdomsutbrudd også stoppet uten å foranledige videre ulykker.

Endetarmskrenkning hos rev.

Distriktsdyrlæge *T. L. Lægreid*, Kristiansund N., har påtruffet følgende kuriøse tilfelle i sin praksis:

I haust fekk eg eit revekadaver som gjorde meg undren med det same. På kadaveret var ikkje merke etter ytre vald. Ved opning av bukholå syntet det seg at tarmane var burte. Alt var berre ein stump på 10—12 cm. som rakk frå magesekken til bekkeninngangen.

Det viste seg at tarmane var rekte fra krøset og dregne ut gjennom endetarmsopninga. Reven hev havt ein endetarmsvringing og anten den so sjølv eller kameratane (dei gjekk 2 i lag) skal hava skulda for denne kanibalistiske handling skal vera usagt.

Distriktsdyrlæge *K. A. N. Rutlin*, Vesterålen, har påvist *ulcus ventriculi* hos en rev og innsendt preparatet til Veterinærinstituttet.

Distriktsdyrlæge *O. Westerheim*, Sand i Ryfylke, anbefaler å amputere lederte ben hos rever, såfremt sårene er revne og infiserte. Han hevder at både han- og hundyr klarer sig like godt på tre ben.

Forgiftninger.

Angående *equisetum* forgiftning hos hesten, den såkalte «sviva» som især påtreffes i Nord-Norge skriver distriktsdyrlægen i Målselv, *K. R. B. Røine*, følgende:

Forgiftningene har steget sterkt. På hest er det særlig sviva som har herjet. Bemerkelsesverdig var det at av 18 behandlede tilfeller forekom der 16 langt oppe i landet hvor sommeren var tørr. Kun 2 tilfeller ved sjøkanten hvor det regnet mer. Det viser sig hvert år efter tørre somre at sviva og sivalignende sykdommer også angriper hest som ikke har spist kjerringrokk (*equisetum*) Hester som får tørt kalifattig høi får lignende symptomer. Derfor burde kanskje en del av tilfellene vært opført under «mangelsykdommer». — Efter sykdommens årsak (symptomene er like) må behandlingen bestemmes. — Alltid er dog fôrombytte det viktigste. Jeg er kommet mer vekk fra en jern- og arsenikk-kur som ikke alltid virker heldig, og gått over til en jern-karlsbaderkur. Dette er ofte nok. Fortynnede strykninopløsninger subkutant er i begynnelsesstadiet utmerket, i senere stadier tildels forkastelig. Sviva er en gammel velkjent sykdom her som ofte av eieren kan behandles med fôrombytte. Det viser sig imidlertid da at sviva lett fører til forfangenhet.

Distriktsdyrlågen i Øst-Finnmark, *G. J. Ruud*, Vadsø, meddeler følgende om samme lidelse:

Sviva, equisetumfor giftning hos hester, er optrådt med en del tilfeller, hvorav 3 er kommet til behandling. Denne sykdom er lett å helbrede når man bare får den til behandling i tide, og meget vesentlig er det da snarest mulig å skaffe dyrene et annet høi. Der må i slike tilfeller skaffes høi sydfra («Trondheimshøi»), da som regel alt høi på vedkommende gård er blandet med én eller flere arter Equisetum, og da giftplanten er så utbredt heroppe, er det vanskelig å finne høi som er helt fri for dette ugress. Sykdommens kroniske form optrer ofte så snikende at mindre hestevante folk ikke blir klar over at der er noe i veien før etter lengere tids forløp. Den kroniske equisetumforgiftning ytrer sig ved avmagring og slapphet, først senere bryter sykdommen ut i typisk form med de kjente nervøse symptomer. Her oppe hvor de forskjellige equisetumarter forekommer næsten overalt, ligger det nær å anta at sykdommens kroniske og mildere former i stor utstrekning nedsetter dyrenes sundhet og trivsel uten å gjøre dem tydelig syke, idet sykdommens intensitet avhenger av hvor store mengder av ugresset dyrene har optatt samt av deres spesielle disposisjon for sykdommen.

I litteraturen anfører enkelte at kuer er mer utsatt for denne forgiftning enn hester, fordi hestene bedre sorterer ut ugresset når de spiser. Her nord synes imidlertid kuene å være mindre utsatt for sykdommen enn hestene.

Veterinærene nevner ofte i sine årsberetninger at de har konstatert forskjellige slags planteforgiftninger. Distriktsdyrlæge *F. V. Holmboe*, Stavanger, skriver således:

På en gård i Håland optrådte landøiaforgiftning under symptomer ev melkefeber. Kua blev dårlig etter kalvningen og lå komatøs hen, den blev av dyrlæge injisert for melkefeber og blev litt bedre. Den døde imidlertid. Ved obduksjonen fantes ødem i brysttinningen og typiske forandringer i lever og tarmkrøs. Forholdet med hensyn til landøia på gården lå slik an, at tilfellet må tydes som en landøiaforgiftning. Bøndene har meget vanskelig for å feste noen lit til at det er riktig med hensyn til landøiaforgiftning, den alvorligste forgiftning i Håland blev av naboer opfattet som en diagnostisk forvillelse av veterinærer de tror ikke noe på det, mener sykdommen var en slags smittesyke — og lar landøiaen vokse videre på sine marker. Offentlige foranstaltninger er meget påkrevet for å få dette ukrutt utryddet. Landøiaforgiftning har i tidens løp utvilsomt medført adskillige dødsfall, som er blitt feiltydet.

Barlindforgiftning. En litt stor kalv døde av barlindforgiftning på en gård i byens utkant. Eieren var i dette tilfelle klar over diagnosen, idet jeg ved en leilighet hadde forklart ham at treet var giftig og at det helst burde hugges. Dette var det ikke blitt noe av, men han hadde isteden bundet kalven i nærheten av treet. Da så kalven døde plutselig var diagnosen nær forhånden, den var også riktig, idet der ved obduksjonen fantes rikelig med barlindnåler i vommen.

Om «muggforgiftning» fremholder distriktsdyrlæge *J. Larsen*, Lier, følgende:

I januar måned 1934 hadde jeg 4 tilfeller av «Svelglammelse» i en besetning hvor der foruten høi, halm og förblanding blev föret med turnips, som var lagret i en fuktig hestestall, og som følge derav var belagt med muggsopp. Sykdommen optrådte først hos 2 ungviger samtidig, og et par dager derefter hos 2 eldre kuer. Dyrene stod med svelg og spiserør fylt med förmasse uten evne til å kunne synke föret, — kunde heller ikke drikke. Ved forsök hermed satte dyret hodet ned i en bøtte med vann, helt op til öinene, og der gjordes forgjeves forsök med å synke uten at vannet minket i bøtten. Begge ungdyr blev sendt Statens Veterinærinstitutt. Den ene ku var död ved ankomsten, den annen kreperte dagen derefter. De to gjenværende kuer blev med svelgsonde daglig iheldt en bøtte med melk og byggsuppe i 6—8 dager, senere vendte synkeevnen efterhvert tilbake, og normale forhold innträdte.

Et tilfelle av strykninforgiftning er beskrevet av distriktsdyrlæge *H. O. Lund-Larsen*, Dombås:

To ungdyr blev om eftermiddagen, midtsommers, iaktatt friske i havnegangen, og næste morgen funnet døde omtrent på samme sted. De gav inntrykk av å være døde under sterk krampe. Pröve av vominnholdet blev innsendt til Veterinærinstituttet til kjemisk analyse, instituttet verifiserste formodningen om strykninforgiftning. Eieren anmeldte tilfellet til lensmannen, men efterforskningen gav intet holdepunkt. Et tilsvarende tilfelle av strykninforgiftning, hvor en hest kreperte, hadde man i 1933 et stykke unda.

Av de mer sjeldent forekommende forgiftningstilfeller har distriktsdyrlæge *O. Haga*, Haugesund, truffet på:

Et visstnok ikke ofte forekommende forgiftningstilfelle inntraff hos en ku, som fantes död ved en hovedvei nær Haugesund, hvor veivesenet anla nytt vei-dekke. Ved obduksjonen viste dödsårsaken sig å være en akutt forgiftning. Ved åpning av formavene — særlig löpen — slo en sterk kresol- eller tjærelignende lukt mig i møte. Maveinnholdet var meget mørkt og hadde den nevnte, skarpe lukt. Slimhinnen sterkt hyperæmisk og svullen. Lungene var i høi grad forandret; de finere bronkier og lungevevet var fortettet i store partier og gjennemtrengt av den nevnte, eiendommelige lukt. Leveren svullen, degenert. Milten næsten normal, ikke svullen. Ved åstedsbefaring fantes en åpen boks, som inneholdt en emulsjon, som blandes med makadam til vei-dekke. Dette sorte stoff hadde nöiaktig samme lukt, som de indre organer hos dyret.

Eieren fikk erstatning hos Rogaland veivesen.

En mer gåtefull forgiftning har funnet sted på Vestre Toten; distriktsdyrlægen der, *H. Olsen-Breilid*, uttaler i den anledning:

I 1928 døde på en havnegang i Kolbu 3 okser uten forutgående sykdomstegn; de var ca. 15 minutter tidligere tilsynelatende friske.

Obduksjonen tydet på forgiftning; men på Veterinærinstituttet kunde ikke giftstoffet påvises. I 1931 døde i samme skog en kvige ganske plutselig. Den blev ikke undersøkt. Sommeren 1934 døde atter en okse, en blev nödslaktet og 2 var syke en kort tid, ravet omkring, falt og hadde krampe. Obduksjonen av det nödslaktede dyr tydet på forgiftning. Veterinærinstituttet påviste i maveinnholdet stort innhold av alkaloider, men kunde ikke si hvilket.

Hvalkjøttforgiftninger

med dødsfall i revegårdene innberettes fra de forskjelligste deler av landet. Det hevdes av veterinærer at kjøttet er vanskelig å lagre.

Distriktsdyrlæge *O. Taralrud*, Løken, Valdres, anfører:

De på sykelisten opførte forgiftningstilfeller hos rev med 30 dødsfall er uten tvil hvalkjøttforgiftning. Noen annen årsak kunde ikke i noe tilfelle påvises. De inntraff nu som før alle på den varme årstid og det er all grunn til å være ytterst forsiktig med hvalkjøttet i varmen. Prøveføring med stikkprøver fra forskjellige steder av partiet blir alltid anbefalt som en god sikkerhetsforanstaltning. Reveeierne har så lett for blindt å stole på sine ishus, men de hjelper ikke hvis kjøttet på forhånd er det minste bedervet. Til behandling er anvendt innsprøytning i maven av *carbo animale* omrystet i melk og er ikke brekningene altfor slemme mener jeg at enkelte dyr er blitt reddet av det.

Distriktsdyrlæge *H. M. Fusk*, Nordre Nordmøre, meddeler at reveopdretterne i hans distrikt nu for det meste — i sommertiden — har sluttet med hvalkjøtt og gått over til å bruke tørret storsild isteden.

Distriktsdyrlægen på Frosta, *S. Lundby*, har iaktatt følgende ved et forgiftningstilfelle hos høns:

En mann som hadde kjørt hjem en del «maurtuer» til strøelse, lot hønsene forsyne sig av døde og levende maur. Om morgenen lå samtlige høns — i alt 23 — døde.

Dyrplageri.

Distriktsdyrlæge *K. A. Blystad*, Nannestad, innberetter følgende:

En mann presterte iår for annen gang i løpet av 3 år å undlate rett-tidig å tilkalle dyrlægehjelp, idet han lot en ku med traumatisk peritonitis stå syk i 8 dager. Først da dyret en morgen lå død i båsen, tilkalte han dyrlæge for å få kjøttet solgt til revemat, hvilket dog ikke lot sig gjøre, da det viste sig utjenlig hertil. Året forut lot samme mann en ku stå kalvesyk med en voldsom bøvridning i 4 dager og først tilkalte mig da dyret var døende så nødslaktning måtte finne sted øieblikkelig.

En hoppe som om høsten hadde revet sig op på piggråd, blandt annet i fødselsveien, så den stod og verket hele vinteren, inntil den om våren blev leid ut på jordet, hvor den blev skutt og nedgravet — alt uten at dyret hadde vært undersøkt eller behandlet av dyrlæge.

Skjønt mange behandler sine dyr omhyggelig og søker hjelp for dem i rette tid, fristes man til å spørre, hvad kan der gjøres av humanitære grunner for å motarbeide slik slendrianmessig behandling av husdyrene i et fruktbart jordbruksdistrikt med fremskredet husdyrbruk, gode avsetningsforhold og kommunikasjoner?

Distriktsdyrlæge *A. von Schack*, Nes i Hallingdal, har innberettet nedenstående egenartede dyrplagerisak:

Som offentlig opnevnt sakkynndig har jeg fungert 3 ganger i årets løp, derav siste gang i oktober i en meget vidløftig og interessant sak. Det dreiet sig om en gårdbruker, der i mange år på forskjellig måte har plaget og chikanert sine 3 naboer på alle mulige utpekulerte måter, som det vil føre for vidt å komme inn på her. Jeg skal kun anføre dette siste tilfelle som fikk begeret til å flyte over. Gårdbrukeren hadde nemlig klippet over med en gammel hovtang 7 à 800 ståltrådstubber, som han hadde kastet ned i høiet i en låve, som disse 3 nevnte naboer hadde sammen på en stor øi i elven, som også førstnevnte måtte over for å komme til sin utslått.

En dag i januar ifjor blev jeg budsendt av 2 av de skadelidte for å tilse et par kuer, som ikke vilde ete og hadde vært dårlig en tid. Ved undersøkelsen viste begge samme symptomer: Litt feber, hurtig utsettende puls. Resp. litt anstrengt. Engstelig, lidende uttrykk i øinene — ingen etelyst — ingen drøvtygging — ingen vombevegelser — ryggen krummet, spente av og til med benene, krøket sig av og til sammen i bakparten. Ømhet og sterk smerteytring ved trykk på sternum på høire side, ømhet ved perkusjon av hjertet, sterk hjertebank og likesom en skvulpende lyd ved auscultasjon på venstre side av brystkassen. **Diagnose:** «Traumatisk pericarditis». Begge kuer slaktedes med det samme. Diagnosen bekreftedes ved seksjonen. Der fantes i den ene 3 stykker — ca. 4" lange — ståltrådstubber, skarpt avskårne med tang, i en abscess på grensen mellom nettmaven, mellomgulvet og hjertesekken, samt 7 av samme slags i vommen. I ku nr. 2 fantes på samme steder henholdsvis 4 og 5 ståltrådstubber. Eierne — som først påstod at det umulig kunde være skarpt i føret, da de var svært forsiktig og ristet føret op før det blev gitt kuene og dessuten blev det kun gitt hjemmefôr — var aldeles rådville og kunde ikke forstå, hvor ståltrådstubbene skrev sig fra. Men da ku nr. 3 blev slaktet ca. 8 dager efter, og man fant det samme i den, begynte de å fatte mistanke til naboen. Ved å undersøke høiet fant de stadig ikke noe. Jeg rådet dem til å ta en stor magnet med sig på låven, og da blev der fisket op i hundrevis av ståltrådstubber. Naboen meldtes til lensmannen og der blev avholdt flere forhør med negativt resultat. Det endte dog med at hele mannens synderegister blev tatt op og han blev sendt til asyl for å mentalundersøkes. Dette resulterte i, at han blev erklært for ikke sinnssyk, men dårlig begavet, med åndsevner som en 10 års gutt. Saken blev så stillet i bero [tross de 3 skadelidtes protester. Men så blev i løpet av juli måned ku nr. 4, 5 og 6 slaktet. Seksjon: Samme fund og billede som siste gang. Alle 15 kuer var da behandlet, men de 5 av dyrene fikk under svære hosteanfall kastet op masser av ståltrådstumper, som blev funnet i båsene av eierne; kuene kom sig. De resterende 4 var syke og behandledes for «Traumatisk Indigesjon» og kom sig likeledes.

Efter en tids forløp tok nu politiet affære og beslagla siktedes ståltrådtang. Denne og alle ståltrådstumpene blev levert statsmikrologen og statskjemikeren som under rettsforhandlingene konkluderte med at den siktedes tang hadde vært benyttet til å klippe over alle ståltrådstumpene med — både de i høiet og de som var funnet i dyrene. Det blev av disse sakkynndige forklart at enhver bruddflate av en tang — som et fingeravtrykk — er helt individuelt

i særdeleshet med en eldre meget benyttet tang som den i dette tilfelle brukt. Dommen lød på 5 års sikring og erstatning for de skadelidte efter skjønn. Saken blev av siktedes forsvarer påanket, men høiesteretts kjøremålsutvalg avsto enstemmig dette.

Distriktsdyrlæge *E. Enger*, Søndre Valdres, meddeler følgende:

Blev av lensmannen (efter anmeldelse av naboene) anmodet om å besiktige et geitefjøs «da det nok ikke stod riktig til der». Av 15 geiter fantes 9 levende og 6 døde, alle bunnet. De døde geiter var helt kadaverøst omdannet i den sterke sommervarme. En gris var så mager at alle ribbenene og begge hofteknoker syntes på lang avstand. Grisen stod i en binge med gjødsel opunder buken. Besetningens eier var en 70 år gammel — umyndiggjort — kone.

Distriktsdyrlægen i Tromsøysund, *H. Grøholt*, anfører:

Som vanlig om våren har her vært en del sulteforing, men ingen dyr var så avkreftede, at de måtte slaktes, hvilket tyder på adskillig bedring. En del efterforskningsreiser for politiet har det vært, og 3 dyreeiere er blitt anmeldt for sulteforing og vanrøkt av sine dyr. Et fjøs bestod således bare av tyne bordvegger med åpninger mellom bordene, slik at det under snestorm kom adskillig sne inn. En del av veggen mot fôrgulvet manglet helt. Dyrenes hårlag var til gjengjeld flere tommer langt. Hos en hest var hårlaget omtrent 4 — fire — tommer langt slik at den nærmest lignet en moskusokse.

K v a k s a l v e r i.

Veterinær *Inge Thune*, Vormsund, omtaler i sin innberetning et tilfelle hvor en ku under fødselshjelp holdt på å bli revet ihjel av en kvaksalver, idet denne satte slynge på fosterets forben og bakben og lot fire mann trekke med det resultat at så vel kuas skjede som børvegg blev revet istykker så dyret måtte slaktes.

Distriktsdyrlæge *H. Ruud*, Rørøs, skriver følgende om kvaksalveriet i sitt distrikt:

Avstandene innen distriktet er så store at det med de nuværende priser på husdyr blir for dyrt for folk å få hjelp på stedet, selv om man er aldri så rimelig med betalingen. Kvaksalveriet florerer derfor i stor stil, og meget ofte har man anledning til å iaktta følgene av denne virksomhet. Lokalavisene beretter ofte at «en dyrlægekyndig mann» har utrettet de merkeligste ting, og stillet de forunderligste diagnoser.

Distriktsdyrlæge *H. Grøholt*, Tromsø, uttaler sig i lignende retning:

Store deler av distriktet ligger så langt borte at det vil bli for kostbart å hente dyrlæge, selv om man bare slapp med kun å betale reiseomkostningene. I det siste år har vi fått en ny kvaksalver i Tromsø, som både helbreder dyr og mennesker. Hans metode består i å «lese» over de forskjellige lidelser; og efter hvad han selv beretter er det bare ord fra bibelen. Man må sikkert regne med at slike folk alltid vil få en del søkning av overtroiske mennesker, spesielt fordi de selv får lov til å bestemme «honoraret» for behandlingen.

Distriktsdyrlæge *R. Solheim*, Skodje, meddeler følgende:

Kvaksalveriet er det — nu på det nærmeste — slutt med, men overtroen kan ennu sitte igjen. Jeg blev i år tilkalt til en ku med dobbelsidig koksit. Anamnesen i telefonen lød på at en dårlig nabo hadde «kasta et vondt auge på kua». Det var et ordentlig kjempeløft å overbevise eieren om årsaken og sykdommens natur. Vi inngikk til slutt et kompromis, dersom kua kom sig skulde eieren innrømme at jeg hadde rett. Den kom sig heldigvis, så han slapp å gjøre sig til narr ved en anmeldelse til politiet.

Her er også et par gamle resepter og behandlinger jeg er kommet over i det siste:

1. Indigestion hos ku: En almindelig snegl legges inni et emne (deig) og gis patienten. Når denne snegl har krøpet igjennem dyret, er alt i orden.
2. Kua tar ikke kalv: En dott hareull i et emne, dagen derpå løper kua og resultatet er sikker.

(Disse to behandlingsmetoder er praktisert i min tid, men den gamle kone som utførte dem er nu død, det var min nærmeste nabo).

3. Tilbakeholdt efterbyrd: (kan bare praktiseres om sommeren). En levende huggorm blir lagt i en panne og stekes inntil den sprekker. Skjæres op i passende stykker og gis kua (et stykke to til tre ganger daglig) i løpet av en dag eller to går efterbyrden. Dette har jeg fra en ung nordmøring som selv har gått til vedkommende kloke kone efter medisiner.
4. Kolikk hos hest: En bankdirektør meddelte mig, at da han i sine yngre dager skyssset den gamle sorenskriver, fikk hesten et voldsomt anfall av kolikk. Sorenskriveren tok da ved fremkomsten sin langpipe, stoppet den, tente den og førte mundstykket inn i endetarmen på hesten. Da pipen var utrøkt avgikk vinden i store mengder. Fortelleren av denne historie har selv prøvet metoden på en sau med trommesyke og med godt resultat, oplyste han.

Tabeller.

Tabell II.

 De viktigste sykdommer hos hus-
 (Relevé des divers cas de maladies des animaux)

Sykdommer (Maladies)	Hest (Espèce chevaline)		Storfe (Espèce bovine)		Sau (Espèce ovine)	
	anmeldte (signalés)	drepte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	drepte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	drepte og døde (abattus et morts)
Miltbrand (<i>Anthrax</i>).....	—	—	44	43	—	—
Raslesyke, miltbrandsemfysem (<i>Sarcophysema bovis</i>).....	—	—	27	25	—	—
Bråsott (<i>Gastromycosis ovis</i>).....	—	—	—	—	154	152
Smittsom anæmi hos hesten (<i>Anaemia infect. equi</i>).....	3	3	—	—	—	—
Ondartet katarrfeber (<i>Coryza gangraenosa boum</i>).....	—	—	377	251	—	—
Lungesyke hos hesten (<i>Pleuropneumonia contagiosa equi</i>).....	5	1	—	—	—	—
Influenza (<i>Influenza</i>).....	5	—	—	—	—	—
Svinesyke (smittsom lungebetendelse) (<i>Septicaemia suum</i>).....	—	—	—	—	—	—
Rødsyke, Knuterosen (<i>Morbus ruber, Erysipelas suis</i>).....	—	—	—	—	—	—
Smittsom kasting (<i>Abortus infect. Bang.</i>)	—	—	1003	192	—	—
Lollandsk syke (<i>Enteritis para-tuberculosa chronica</i>).....	—	—	56	22	—	—
Kverke (<i>Adenitis contagiosa equi</i>).....	245	5	—	—	—	—
Munnsyke hos hesten (<i>Stomatitis contagiosa pustulosa equi</i>).....	15	—	—	—	—	—
Ringorm (<i>Trichophyton tonsurans</i>).....	171	—	8859	9	12	—
Skabb (<i>Scabies</i>).....	57	—	90	1	—	—
Paratyfus og Parakoliinfeksjoner (<i>Paratyphus et Paracolibacillosis</i>).....	13	3	91	47	32	20
Godartet beskelersyke (<i>Exanthema vesiculosum coitale</i>).....	43	—	139	—	—	—
Ondartet ødem (<i>Oedema malignum</i>)... ..	15	11	19	15	4	4
Brandfeber (<i>Morbus maculosus</i>).....	43	6	—	—	—	—
Rosen (<i>Lymphangitis. Erysipelas</i>).....	1277	15	105	—	—	—
Aktinomykose (<i>Actinomycosis</i>).....	—	—	558	163	—	—
Botryomykose (<i>Botryomycosis</i>).....	276	11	—	—	—	—
Hvalpesyke (<i>Febris catarrhalis epizootica canum</i>).....	—	—	—	—	—	—
Stivkrampe (<i>Tetanus</i>).....	110	63	25	20	5	5
Difterit (<i>Diphtheritis</i>).....	—	—	—	—	—	—
Kopper (<i>Variola, Vaccina et Ovina</i>)... ..	—	—	6546	13	—	—
Føllsyke, kalvediaré, smågrisdiaré (<i>Diarrhœa et pyo-septicaemia neonatorum</i>)..	408	193	2126	452	79	48
Luftveiskatarr, halsbetendelse (<i>Coryza, Pharyngitis et Bronchitis</i>).....	4657	12	304	14	4	—
Lunge- og brysthinnebetendelse (<i>Pneumonia et Pleuritis</i>).....	153	46	260	124	50	17
Fordøielsesykdommer (indigestion, mave- og tarmkatarr, trommesyke) (<i>Gastritis. Enteritis. Tympanitis</i>).....	3434	61	15800	816	235	52
Kolikk, forstoppelse (<i>Colica. Obstructio</i>)	3950	318	1305	94	32	7
Akutt diaré og blodgang (<i>Diarrhœa acuta et dysenteria</i>).....	255	20	1725	149	41	6
Overføres	15135	768	39459	2450	648	311

dyrene i Norge i 1934, ordnet artsvis.
domestiques, par espèces, en Norvège en 1934).

Gjet (Espèce caprine)		Svin (Espèce porcine)		Hund (Chiens)		Katt (Chats)		Fjærfe (Volailles)		Andre dyr (Animaux divers)	
anmeldte (signalés)	dreppte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dreppte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dreppte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dreppte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dreppte og døde (abattus et morts)	anmeldte (signalés)	dreppte og døde (abattus et morts)
-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3015	163	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	10969	375	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	-	333	1	18	-	-	-	-	-	-	-
-	-	482	34	257	14	112	79	-	-	122	-
-	-	617	136	-	-	-	-	135	22	244	110
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4
-	-	14	1	141	16	26	12	-	-	4	3
-	-	61	37	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1779	380	-	-	-	-	-	-
1	1	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
314	-	29	3	-	-	-	-	22	2	-	-
-	-	4335	678	-	-	-	-	-	-	2	1
4	-	89	18	449	10	49	11	-	-	13	2
13	7	222	101	213	73	32	21	-	-	32	19
49	8	1114	121	1007	112	90	37	306	115	328	65
11	2	335	52	301	14	28	7	-	-	30	4
33	-	343	57	217	32	32	15	9	3	189	76
450	18	21974	1786	4382	651	369	182	472	142	968	284

Tabell II. (Forts.). (Continuation).

Norge.

Sykdommer (<i>Maladies</i>)	Hest (<i>Espèce chevaline</i>)		Storfe (<i>Espèce bovine</i>)		Sau (<i>Espèce ovine</i>)	
	anmeldte (<i>signalés</i>)	dreppte og døde (<i>abattus et mortis</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dreppte og døde (<i>abattus et mortis</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	dreppte og døde (<i>abattus et mortis</i>)
Overført	15135	768	39459	2450	648	311
Koksidiose (<i>Coccidiosis</i>)	—	—	21	8	—	—
Lungeemfysem (<i>Emphysema pulmonum</i>)	359	60	154	63	1	1
Forgiftning (<i>Intoxicaciones</i>)	159	25	1057	229	52	27
Innvendige snyltere (<i>Helminthiasis etc.</i>)	1655	8	88	9	1312	45
Hudparasitter (<i>Pediculidae, Ixodidae, Oestridae, etc.</i>)	1926	—	38202	—	2013	2
Akutt og kronisk hjernebetendelse (Koller) (<i>Meningitis acuta. Fatuitas</i>)	64	39	43	25	8	7
Piroplasmose (<i>Piroplasmosis</i>)	—	—	904	99	1	—
Blodurin (ikke smittsom) (<i>Haemoglobinuria. Myoglobinuria. Haematuria</i>)	574	70	505	76	1	—
Nyre- og urinveisykdommer (<i>Nephritis, Cystitis etc.</i>)	158	22	335	116	22	19
Sterilitet (<i>Sterilitas</i>)	1514	—	11885	376	13	1
Hudutslett (<i>Eczema</i>)	2039	1	1826	7	31	2
Skurv (<i>Favus</i>)	17	—	13	—	—	—
Traum. indigestion (<i>Reticulo-diaphragm. Traum.</i>)	—	—	3912	1521	4	3
Uregelmessige fødsler (<i>Partus irregulares</i>)	180	10	5077	122	302	32
Misfostre (<i>Monstra</i>)	12	8	214	47	4	1
Skjedde- og bøvrvengning (<i>Inversio vaginae et uteri</i>)	13	3	1008	62	38	4
Børdreining (<i>Torsio uteri</i>)	3	—	1501	67	22	7
Tilbakeholdt efterbyrd (<i>Retentio placentae</i>)	201	1	9159	70	67	6
Kasting (ikke smittsom) (<i>Abortus non infect.</i>)	142	3	2606	37	68	3
Melkefeber (<i>Eclampsia puerperalis</i>)	—	—	6169	65	185	20
Børbetendelse (<i>Metritis</i>)	56	3	1862	207	33	8
Patte- og jurlidelser (<i>Thelitis, mastitis etc.</i>)	219	—	13925	512	298	62
Forfängenhet (<i>Hordeatio. Kritisiasis</i>)	454	22	—	—	—	—
Klapphingstoperasjoner (<i>Operationes ob kryptorchismum</i>)	93	2	—	—	—	—
Kastrasjoner (<i>Castrationes</i>)	4613	10	184	—	1985	—
Karsinomer og sarkomer (<i>Carcinoma et sarcoma</i>)	41	23	48	23	4	4
Sene-, hov- og klovlidelser (<i>Tendinitis. Vitia unguis</i>)	4958	116	1249	22	46	—
Øienlidelser (<i>Vitia oculorum</i>)	442	—	468	6	74	8
Hjertelidelser (<i>Vitia cordis</i>)	100	51	392	303	2	2
Ledd- og slimsekklidelser (<i>Articulitis et bursitis</i>)	3662	195	1143	85	11	1
Kirurg. tilf. (sår, kontusjoner, abscess) (<i>Vulnera, contusiones, abscessus etc.</i>)	7531	186	3756	168	114	15
Tannsykdommer og tannfeil (<i>Vitia dentium</i>)	4125	12	245	4	4	—
Spatt (<i>Spavanus</i>)	820	77	—	—	—	—
Mangelsykdommer, avitaminoser m. m. (<i>Struma. Osteomalacia, Rachitis etc.</i>)	374	18	3252	132	493	52
Sviva (<i>Vertigo</i>)	2	1	—	—	—	—
Andre behandl. sykdomstilf. (<i>Casus ceteri</i>)	2440	146	6037	322	375	63
I alt (<i>total</i>)	54261	1880	156699	7233	8231	706

1934.

Gjet (<i>Espèce caprine</i>)		Svin (<i>Espèce porcine</i>)		Hund (<i>Chiens</i>)		Katt (<i>Chats</i>)		Fjærfe (<i>Volailles</i>)		Andre dyr (<i>Animaux divers</i>)	
anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)	anmeldte (<i>signalés</i>)	drepte og døde (<i>abattus et morts</i>)
450	18	21974	1786	4382	651	369	182	472	142	968	284
-	-	3	3	-	-	1	-	1356	261	361	72
1	1	13	10	20	9	1	-	-	-	2	-
65	21	728	248	342	113	83	50	67	67	455	252
275	51	1634	27	1109	45	84	21	26	1	16704	44
1913	-	1021	1	1087	3	81	10	538	55	833	2
6	5	61	33	209	108	6	6	-	-	16	6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	88	21	15	11	-	-	2	1
1	-	9	8	288	114	22	17	-	-	15	6
-	-	64	6	14	-	-	-	-	-	4843	4
44	-	1028	22	1231	47	51	7	-	-	312	11
-	-	68	-	6	-	8	8	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	5	530	73	130	14	17	4	1	1	246	25
4	1	36	15	6	1	1	1	-	-	2	-
-	-	71	40	6	1	-	-	-	-	1	-
-	-	13	9	2	-	-	-	-	-	-	-
2	-	30	3	24	2	-	-	-	-	-	-
34	-	37	1	-	-	-	-	-	-	78	2
2	-	159	14	3	-	-	-	-	-	5	1
1	-	84	16	63	17	43	31	2	2	30	1
29	-	288	15	112	8	5	2	-	-	58	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	78	1	-	-	-	-	-	-	-	-
38	-	10149	6	142	-	361	-	-	-	1	-
-	-	4	2	211	58	10	8	2	1	2	2
2	-	79	14	120	5	6	-	-	-	3	-
18	2	2	1	834	23	19	1	-	-	44	-
1	1	247	221	110	53	3	3	-	-	-	-
2	2	103	24	270	31	3	-	-	-	23	1
13	3	801	74	1708	125	137	43	3	3	1086	80
-	-	17	-	156	4	-	-	-	-	39	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
57	6	7644	455	583	17	-	-	623	18	915	37
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	-	1069	139	1089	114	88	25	528	119	768	55
3023	115	48044	3267	14345	1584	1414	430	3618	670	27812	889

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Oppland		Telemark		Aust-Agder	
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
Hest.																		
Smittsom anæmi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-
Lungesyke	-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Influenta	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Kverke	-	-	60	1	70	1	27	-	7	2	12	-	34	-	1	-	3	-
Munnsyke	-	-	4	-	1	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ringorm	6	-	6	-	18	-	13	-	-	-	75	-	11	-	1	-	-	-
Skabb	8	-	3	-	-	-	11	-	-	-	10	-	16	-	1	-	-	-
Paratyfus og Parakoli	-	-	11	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Godartet beskelsesyke	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Ondartet ødem.	-	-	9	6	2	1	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Brandfeber	2	-	4	-	4	1	7	1	1	3	-	-	8	2	1	1	-	-
Rosen	59	-	222	5	100	2	53	2	71	-	191	3	178	-	41	1	-	-
Botryomykose	21	-	39	1	30	2	31	1	3	-	55	-	31	-	12	-	1	-
Stivkrampe	2	1	25	10	22	15	10	5	5	4	3	3	7	4	1	1	-	-
Føllsyke	-	-	28	11	34	13	56	25	11	3	76	31	132	75	5	2	-	-
Luftveiskatarr	499	-	1060	1	271	-	204	-	174	-	1308	-	408	2	102	1	22	-
Lunge og brysthinnebet.	-	-	6	3	23	3	16	4	12	5	9	6	15	6	6	3	2	-
Fordøtelseslidelser	119	-	416	2	301	3	258	8	138	-	312	8	299	3	178	5	27	-
Kolik	90	2	506	34	338	31	334	23	293	21	532	32	441	40	199	14	35	5
Akutt diaré	10	-	43	5	27	4	8	2	22	1	23	-	18	1	4	1	7	2
Lungeemfysem	2	1	25	3	63	11	18	1	14	2	15	3	22	1	7	4	2	-
Forgiftning	4	1	12	5	16	3	20	1	6	2	8	-	6	1	5	-	-	-
Innvoldsorm	37	-	158	3	128	-	152	-	34	-	125	1	168	1	36	-	8	-
Hudparasitter	2	-	94	-	152	-	91	-	46	-	255	-	248	-	22	-	4	-
Hjernebetendelse	-	-	6	6	12	7	7	5	5	-	7	4	3	1	3	2	-	-
Blodurin	19	3	63	6	60	7	89	9	23	3	62	11	88	5	12	3	11	-
Nyre- og urinveissykdom.	1	-	26	2	31	3	16	3	16	4	8	3	17	-	11	2	-	-
Sterilitet	3	-	154	-	197	-	66	-	136	-	196	-	251	-	52	-	23	-
Hudutslett.	36	-	199	1	171	-	121	-	133	-	246	-	151	-	109	-	30	-
Skurv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	14	-	2	-	-	-
Uregelmessige fødsler	2	-	14	-	23	1	16	1	6	-	21	1	22	1	7	1	-	-
Misfostre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-
Skjede- og børvrenning	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	4	2	1	-	-	-	-	-
Børdreining	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilbakeholdt efterbyrd	-	-	17	-	34	-	25	-	2	-	23	-	38	-	7	-	-	-
Kasting	1	-	19	1	19	-	16	-	3	-	22	2	23	-	5	-	-	-
Børbetendelse	1	1	2	1	3	1	7	-	3	-	10	-	6	-	3	-	-	-
Patte- og jurykdommer	-	-	18	-	25	-	20	-	5	-	24	-	25	-	3	-	1	-
Forfangenhet	13	1	62	4	39	1	55	2	18	1	52	3	56	4	16	-	9	-

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre og Romsd.		S.Trøndelag		N.Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	4	-	13	1	5	-	-	-	1	-	5	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	17	-	-	-	-	-	-	6	-	10	-	-	5	-	-	-	1	-	-	-
-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	19	-	10	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	8	-	2	-	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	8	-	52	-	53	-	98	-	75	-	21	1	8	1	14	-
1	-	1	1	1	-	3	1	3	1	7	1	23	1	8	1	1	1	9	2	-	-
2	2	5	2	11	4	1	-	-	4	2	2	9	7	2	2	1	1	-	-	-	-
-	-	6	1	-	-	-	-	6	3	5	3	31	19	12	5	3	1	3	1	-	-
21	1	26	-	75	-	13	-	27	1	127	-	85	-	121	-	56	1	25	-	33	5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	2	11	1	7	1	1	-	3	-	7	1	11	3	5	2	4	1	5	2	7	3
48	4	167	8	118	2	11	-	211	3	410	6	194	5	83	2	67	-	47	-	30	2
48	4	209	28	88	12	10	-	86	7	153	9	232	22	232	21	71	7	28	6	25	-
-	-	6	2	4	-	4	-	30	1	10	1	17	-	6	-	13	-	2	-	1	-
13	2	26	4	35	8	-	-	13	3	45	10	14	2	14	2	14	1	14	2	3	-
-	-	3	1	1	-	-	-	2	-	8	-	10	4	13	1	4	-	36	5	5	1
4	-	43	1	52	1	6	-	217	1	167	-	220	-	48	-	32	-	13	-	7	-
-	-	134	-	118	-	-	-	319	-	112	-	113	-	40	-	166	-	-	-	10	-
1	1	1	1	3	3	-	-	2	2	3	-	6	4	3	2	1	1	-	-	1	-
3	-	20	4	6	1	-	-	19	1	16	-	35	8	35	4	1	-	6	5	6	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	10	1	2	-	3	-	1	1	4	1	5	2	4	-	-	-	2	-
2	-	93	-	21	-	-	-	44	-	74	-	106	-	94	-	-	-	-	-	2	-
26	-	91	-	118	-	4	-	53	-	221	-	164	-	87	-	40	-	25	-	14	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	9	2	4	2	-	-	6	-	8	-	26	-	11	1	2	-	1	-	2	-
-	-	1	1	3	3	-	-	-	-	3	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	9	-	4	1	-	-	9	-	7	-	17	-	5	-	1	-	2	-	1	-
-	-	4	-	3	-	-	-	7	-	-	-	11	-	8	-	-	-	1	-	-	-
-	-	6	-	2	-	-	-	3	-	-	-	4	-	5	-	1	-	-	-	-	-
1	-	7	-	2	-	-	-	29	-	18	-	18	-	20	-	2	-	1	-	-	-
6	1	9	-	13	2	2	-	3	-	17	-	29	1	40	2	5	-	9	-	1	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedemark		Oppland		Telemark		Aust-Agder	
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
Klappingsopera- sjoner	3	-	5	-	9	-	9	-	3	-	10	1	19	-	5	-	1	-
Kastrasjoner ...	39	1	319	-	336	1	262	-	158	-	379	1	519	-	126	1	62	-
Karsinomer og sar- komer	-	-	6	4	4	4	1	-	3	3	4	3	4	4	1	-	3	-
Sene- og hovlidelser	219	3	676	13	415	5	356	12	198	3	694	17	641	10	155	6	46	-
Øiensykdommer .	15	-	47	-	33	-	34	-	18	-	86	-	61	-	22	-	5	-
Hjertelidelser ...	2	1	12	7	9	7	15	5	2	2	17	4	8	4	1	1	3	1
Ledd- og slimsekk- lidelser	99	6	438	24	291	11	256	11	166	10	536	24	400	20	150	10	59	1
Kirurg. tilfeller .	200	2	767	13	712	25	522	10	383	6	810	19	779	19	220	8	77	4
Tannsykdommer og tannfeil ...	95	-	505	1	315	-	330	1	214	-	681	1	590	1	135	3	100	-
Spatt	38	2	108	10	59	1	57	4	41	1	77	5	95	3	33	2	7	1
Mangelsykdommer	3	-	77	1	27	-	26	5	16	1	43	11	70	-	5	-	2	-
Sviva	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre behandlede tilfeller	3	-	123	16	110	10	40	8	75	9	228	17	365	21	127	2	36	-
Storfe.																		
Miltbrand	-	-	11	11	9	9	4	4	2	2	6	6	5	4	3	3	1	1
Raslesyke	-	-	2	2	2	2	-	-	-	-	3	3	1	-	-	-	-	-
Ondartet katarr- feber	-	-	11	9	7	6	38	15	2	1	60	44	65	47	15	11	6	4
Lollandsk syke .	-	-	-	-	-	-	3	2	1	1	-	-	46	16	3	1	-	-
Ringorm	-	-	1023	1	703	-	831	2	320	1	1886	-	1077	5	110	-	11	-
Skabb	-	-	3	-	-	-	20	-	1	-	2	-	11	-	-	-	2	1
Paratyfus og para- koliinfeksjoner	-	-	-	-	56	38	7	4	3	-	-	-	3	3	-	-	-	-
Smittsom kasting	-	-	88	43	55	36	134	31	64	14	232	24	131	19	25	2	-	-
Smittsom kjønns- utslett og katarr	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	123	-	13	-
Ondartet ødem..	1	1	2	2	2	2	-	-	-	-	3	2	2	2	4	1	-	-
Rosen	-	-	13	-	8	-	19	-	5	-	17	-	12	-	5	-	-	-
Aktinomykose...	-	-	45	11	41	17	33	10	13	2	179	54	66	22	8	3	1	-
Stivkrampe	-	-	1	-	8	5	5	4	2	2	2	2	1	1	-	-	-	-
Kopper	-	-	1007	4	779	-	369	-	89	-	1570	5	737	1	110	-	33	-
Kalvediaré	-	-	184	41	836	172	136	39	54	11	374	88	224	43	57	9	14	-
Luftveiskatarr ..	-	-	22	-	23	-	3	-	5	-	55	9	20	3	28	-	4	-
Lunge- og bryst- hinnebet.	5	3	21	8	41	27	42	21	7	2	33	28	15	9	13	2	6	1
Fordøielseslidelse	17	2	1781	87	1290	60	956	59	731	43	2175	191	1950	94	819	46	380	9
Kolik	2	-	132	9	178	14	97	8	19	2	170	14	167	14	77	2	10	1
Akutt diaré	7	1	420	11	151	30	63	14	60	4	313	30	118	11	76	5	47	5
Koksidiose	-	-	1	-	-	-	4	3	-	-	2	1	3	3	-	-	-	-
Lungeemfysem ..	-	-	3	1	11	4	10	4	-	-	7	2	18	7	3	2	2	1
Forgiftning	3	-	253	23	87	23	149	29	50	8	55	19	127	27	43	10	20	5
Innvoldsorm	-	-	10	-	1	-	2	-	-	-	15	-	41	1	3	1	-	-
Hudparasitter ...	7	-	3812	-	8383	-	2505	-	725	-	4584	-	4740	-	728	-	320	-

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre og Romsd.		S-Trøndelag		N. Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
-	-	4	-	1	-	-	-	4	-	13	1	3	-	-	1	-	3	-	-	-	-
99	-	357	4	252	-	2	-	428	-	537	1	299	-	272	-	104	1	49	-	14	-
2	-	3	2	3	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	6	1	-	-	-	-	-
71	1	224	9	100	3	21	-	118	-	216	5	380	21	221	3	107	1	31	1	69	3
7	-	14	-	9	-	2	-	18	-	15	-	27	-	13	-	8	-	5	-	3	-
1	-	2	2	2	1	-	-	3	2	5	4	9	5	5	2	1	1	1	1	2	1
42	1	97	16	97	11	11	-	114	6	203	10	284	17	271	16	90	-	31	-	27	1
58	1	378	14	208	10	8	-	382	19	628	3	521	12	606	11	138	7	69	3	65	-
46	-	127	1	42	1	4	-	289	2	111	1	328	-	127	-	46	-	11	-	29	-
13	-	39	4	31	7	5	1	13	5	56	12	68	10	33	5	28	2	5	-	14	2
-	-	-	-	-	-	-	-	69	-	9	-	17	-	6	-	1	-	3	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-
20	5	304	19	105	2	16	-	125	4	123	4	300	16	133	5	149	5	34	2	24	1
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	3	3	-	-	13	13	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	7	7	21	12	-	-	19	11	26	16	35	27	37	30	20	8	5	2	1	1
32	-	1024	-	404	-	8	-	333	-	589	-	268	-	118	-	34	-	82	-	6	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	20	-	21	-	6	-	-	-	-	-
-	-	17	11	-	-	-	-	-	-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	30	-	119	10	-	-	79	12	37	1	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	2	1	1	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	2	1	1	1	-	-	3	1	3	-	76	19	82	18	3	2	4	-	-	-
1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-
143	-	444	-	154	-	5	-	94	-	309	1	339	2	162	-	27	-	157	-	18	-
16	5	46	6	10	5	-	-	13	1	15	2	71	15	69	13	7	2	-	-	-	-
6	-	10	-	12	-	-	-	2	-	53	1	6	-	4	-	29	1	3	-	19	-
6	1	17	4	2	1	-	-	10	6	16	6	3	1	11	2	8	2	-	-	4	-
299	12	804	36	329	4	4	-	413	13	1082	54	922	45	1173	38	450	13	131	4	94	6
11	1	26	-	28	3	-	-	25	1	94	7	99	7	131	10	34	1	5	-	-	-
10	-	48	1	65	3	6	-	30	2	55	13	102	8	82	7	45	1	17	2	10	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	1	3	-	-	-	-	-	-	-
15	-	25	18	19	9	-	-	18	6	15	7	1	-	5	1	-	-	2	1	-	-
27	6	42	25	17	4	-	-	15	6	41	6	26	13	44	10	26	2	32	13	-	-
-	-	5	1	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	7	6	-	-	-	-	-	-
24	-	2506	-	1136	-	-	-	1683	-	862	-	2155	-	1908	-	1824	-	264	-	36	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Opland		Telemark		Aust-Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Hjernebetendelse	-	-	-	-	2	2	1	1	3	2	4	4	6	2	2	2	7	-	
Piroplassmose ...	-	-	7	-	64	4	20	2	62	3	5	3	3	1	10	-	21	3	
Blodurin (ikke smittsom)	-	-	20	4	15	1	55	12	13	3	78	12	78	20	29	1	33	3	
Nyre- og urinveislidelser	-	-	22	14	28	10	35	7	26	8	39	18	19	7	33	7	12	5	
Sterilitet	-	-	2316	92	1213	41	718	13	475	27	2776	68	1360	17	326	42	78	-	
Hudutslett	6	-	261	-	175	-	118	-	148	-	448	1	116	-	101	4	30	1	
Skurv	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	7	-	-	-	
Traum. indigest. (skarpt)	3	3	662	200	321	172	297	110	212	96	461	197	543	218	104	73	30	15	
Uregelm. fødsler.	33	1	698	10	563	12	412	13	248	5	655	12	576	14	297	8	126	6	
Misfostre	-	-	32	6	20	6	15	4	14	1	33	10	29	6	5	2	-	-	
Skjæde- og børvringning	2	-	139	11	149	6	73	3	58	1	106	8	117	4	23	2	21	5	
Børdreining	12	-	166	5	199	10	139	6	59	7	183	5	228	8	72	2	28	2	
Tilb. efterbyrd .	43	-	1521	7	1075	2	653	8	406	3	1255	23	1054	6	434	3	259	2	
Kasting	-	-	280	1	239	-	240	8	123	-	337	11	379	3	152	2	71	-	
Melkefeber	19	-	937	8	744	2	458	5	264	1	606	2	485	5	246	2	224	2	
Børbetendelse ...	2	-	233	16	143	33	188	23	90	10	377	38	288	23	70	11	37	13	
Patte- og jur-sykdommer ...	15	4	1835	58	1085	41	981	34	694	7	1658	75	1840	63	1101	75	262	6	
Kastrasjoner ...	-	-	1	-	5	-	25	-	21	-	11	-	16	-	15	-	-	-	
Karsinomer og sarkomer	-	-	3	3	-	-	3	3	-	-	2	1	1	-	4	2	1	-	
Sene- og klov-lidelser	-	-	91	1	148	4	85	2	15	-	235	1	220	2	37	2	10	-	
Øiesykdommer	1	-	44	-	55	-	37	-	12	-	138	-	35	-	21	1	8	1	
Hjertelidelser ...	-	-	47	46	67	58	48	31	13	12	76	55	47	19	8	5	9	6	
Ledd- og slimsekk-lidelser	-	-	133	7	141	6	92	7	49	2	262	23	101	4	32	4	21	1	
Kirurg. lidelser .	1	-	306	8	315	17	238	14	124	7	534	21	448	22	103	4	68	3	
Tannlidelser	-	-	18	2	10	-	6	-	7	-	39	-	26	-	24	-	6	-	
Mangelsykdommer	-	-	182	10	393	1	191	10	80	5	645	28	524	25	213	11	51	2	
Andre beh. sykdomstilfeller ..	3	-	360	28	508	14	208	10	319	11	1205	72	683	34	201	9	80	1	
Sau.																			
Bråsott	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ringorm	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	
Paratyfus og Parakoliinfeksjon ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ondartet ødem ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Stivkrampe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lammediaré	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	26	16	-	-	8	2	-	-	
Luftveiskatarr ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Lunge- og brysthinnebetendelse	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	1	1	17	4	1	-	-	-	
Fordøielseslidelser	-	-	1	1	-	-	27	4	1	1	16	2	23	4	10	4	4	1	
Kolikk	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	1	1	7	-	-	-	

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre og Romsd.		S.-Trøndelag		N.-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
2	1	2	2	-	-	-	-	1	-	5	4	1	1	3	3	4	1	-	-	-	-
214	29	31	6	82	7	-	-	78	11	248	25	51	5	4	-	4	-	-	-	-	-
9	4	5	1	12	1	-	-	75	12	21	-	35	-	23	2	4	-	-	-	-	-
3	-	3	3	31	8	1	-	7	1	13	5	33	14	20	6	7	1	3	2	-	-
332	18	594	11	144	-	-	-	127	2	275	4	596	22	368	7	103	10	47	2	37	-
28	1	87	-	41	-	-	-	22	-	44	-	95	-	49	-	25	-	28	-	4	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
71	19	76	49	66	21	2	-	45	22	68	43	439	143	387	105	89	19	29	11	7	5
142	2	365	10	126	2	13	-	68	1	173	7	224	6	221	7	67	2	44	2	26	2
9	1	11	3	8	2	-	-	4	-	14	1	8	1	5	1	2	-	3	2	2	1
25	3	55	4	29	2	3	1	11	1	37	3	60	4	70	2	14	1	8	1	9	-
57	1	66	5	38	2	2	-	17	5	54	3	92	3	71	-	8	-	7	2	2	1
187	1	411	8	204	1	23	-	91	-	353	-	495	3	451	1	166	-	54	2	24	-
60	3	221	9	86	-	-	-	78	-	73	-	164	-	66	-	18	-	13	-	6	-
190	2	619	17	209	3	16	-	87	4	233	3	340	5	344	2	71	-	33	-	44	2
24	3	34	3	38	4	-	-	21	1	72	9	77	16	96	1	33	1	12	2	27	-
360	19	807	42	516	19	20	-	308	6	430	25	915	15	638	14	289	6	84	1	87	2
13	-	8	-	-	-	-	-	-	-	22	-	18	-	5	-	24	-	-	-	-	-
3	1	13	6	5	-	-	-	1	-	5	4	2	2	1	1	4	-	-	-	-	-
16	1	27	-	25	-	-	-	11	-	64	-	88	6	94	2	61	-	11	-	11	1
11	-	6	-	5	-	-	-	19	-	24	2	20	1	13	-	12	-	5	1	2	-
2	2	4	4	2	2	-	-	6	6	7	7	20	17	25	24	8	6	3	3	-	-
16	2	27	4	41	6	-	-	17	-	31	1	82	11	57	6	24	-	6	-	11	1
52	2	186	12	116	14	-	-	107	6	135	7	196	16	625	12	148	3	40	-	14	-
4	-	3	-	3	-	-	-	7	1	39	1	24	-	13	-	8	-	-	-	8	-
82	8	52	3	46	4	-	-	99	-	150	6	228	8	197	4	59	2	55	4	5	1
58	6	429	35	372	9	-	-	150	12	257	14	348	29	366	13	231	18	51	5	208	2
-	-	97	97	9	9	-	-	22	22	3	3	16	16	-	-	-	-	7	5	-	-
-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	32	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	-	-	-
-	-	6	6	-	-	-	-	3	-	3	1	3	2	-	-	4	4	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	25	21	-	-	-	-
-	-	-	-	3	2	-	-	8	1	5	1	6	5	-	-	6	1	-	-	-	-
5	-	34	11	7	4	-	-	18	3	26	3	23	3	5	-	20	7	7	1	8	3
-	-	5	2	7	-	-	-	3	1	4	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Opland		Telemark		Aust-Agder	
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
Akutt diaré.....	-	-	-	-	-	-	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lungeemfysem ..	-	-	-	-	6	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forgiftning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Innvoldsorm	-	-	-	-	-	-	5	1	18	8	22	5	4	2	-	-	-	-
Hudparasitter ...	-	-	-	-	6	-	17	-	-	-	35	-	133	-	106	-	81	-
Hjernebetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Piroplasmose.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin (ikke smittsom)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nyre- og urinveislidelser	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	9	-	-	-	-	-	-
Sterilitet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Hudutslett.....	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Traum. indigest.	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-
Uregelm. fødsler.	-	-	4	1	1	-	12	1	1	-	27	2	28	4	2	-	3	-
Misfostre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjede- og børvrenghing	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	2	-	-	-	1	1
Bordreining	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Tilb. efterbyrd ..	-	-	1	-	4	-	4	1	-	-	5	-	1	-	-	-	1	-
Kasting	-	-	6	-	10	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Melkefeber	-	-	-	-	-	-	15	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Børbetendelse ...	-	-	-	-	2	-	3	1	-	-	1	1	7	2	-	-	-	-
Patte- og jurbetendelse	-	-	-	-	3	-	21	3	2	-	21	6	31	10	5	-	2	1
Kastrasjon.....	-	-	81	-	8	-	6	-	-	-	433	-	199	-	30	-	5	-
Karsinom og sarkom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sene- og klov- lidelser	-	-	1	-	-	-	3	-	1	-	3	-	14	-	-	-	-	-
Øiensykdom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	1	-	-	-	-	-
Hjertelidelser ...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ledd- og slimsekkelidelser	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Kirurg. lidelser..	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	8	-	11	1	6	1	2	-
Tannlidelser	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Mangelsykdommer	-	-	-	-	1	-	36	5	-	-	111	15	211	15	1	-	1	-
Andre beh. sykdomstilfeller ..	-	-	11	-	-	-	24	6	-	-	7	7	31	2	-	-	2	-
Gjet																		
Ringorm	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stivkrampe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopper	-	-	-	-	-	-	131	-	-	-	-	-	80	-	-	-	-	-
Luftveiskatarr ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lunge- og brysthinnebetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	7	5	-	-
Fordøielsessykdom ..	-	-	-	-	-	-	9	3	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Kolikk	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Akutt diaré.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	-	-	-	-	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akershus		Østfold		Buskerud		Vestfold		Hedmark		Oppland		Telemark		Aust-Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Lungeemfysem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Forgiftning	-	-	-	-	-	-	11	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Innvoldsorm	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	1	47	14	1	-	-	-	
Hudparasitter	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	38	-	13	9	-	-	-	-	
Hjernebetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	612	-	-	-	-	-	
Nyre- og urinveislidelser	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hudutslett	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Uregelm. fødsler	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	6	1	10	1	3	1	-	-	
Misfostre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Tilb. efterbyrd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Melkefeber	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Børbetendelse	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
Patte- og jursykdom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	4	-	-	-	-	-	
Kastrasjon	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	2	-	-	-	
Sene- og klov- lidelser	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Øiensykdom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hjertelidelser	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ledd- og slimsekksykdommer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kirurg. lidelser	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	1	-	-	-	
Mangelsykdommer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	-	1	-	-	-	
Andre behandlede tilfeller	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	8	-	2	-	-	-	
Svin																			
Miltbrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	
Svinesyke	-	1815	95	10	-	776	17	45	3	186	24	-	-	-	-	-	-	-	
Rødsyke	-	1809	65	1247	31	1200	43	426	7	1504	64	1653	42	579	20	207	7	-	
Ringorm	-	1	-	91	-	15	1	5	-	112	-	77	-	11	-	4	-	-	
Skabb	-	46	12	211	10	9	-	-	-	119	-	6	-	-	-	-	-	-	
Paratyfus og Parakoli	-	577	133	11	-	22	-	6	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Smitts. kasting	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rosen	-	-	-	4	-	6	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	
Aktinomykose	-	15	4	1	-	-	-	-	-	15	14	17	11	-	-	-	-	-	
Stivkrampe	-	-	-	1	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Kopper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Grisediaré	-	959	173	548	82	456	54	124	22	596	136	676	70	98	25	75	3	-	
Luftveiskatarr	-	8	-	-	-	7	2	-	-	4	4	7	3	4	-	1	1	-	
Lunge- og brysthinnebetendelse	-	16	8	27	16	41	14	4	2	26	18	17	10	6	1	5	1	-	
Fordøielseslidelser	-	193	15	151	13	57	2	93	9	110	24	185	20	57	5	7	-	-	
Kolikk	-	36	9	59	20	15	2	10	2	75	3	30	4	36	2	2	-	-	
Akutt diaré	-	40	5	12	6	-	-	10	-	37	13	55	2	27	2	1	1	-	

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre og Romsd.		S-Trøndelag		N-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	14	3	46	12	-	-	137	22	57	3	3	2	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	327	-	-	-	782	-	25	-	1	-	16	-	27	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	6	5	-	-	61	-	-	-	-	-	12	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	5	-	-	-	15	-	4	-	4	-	-	-	16	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	5	2	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	17	-	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	3	-	9	-	16	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	2	2	-	-	-	-	3	2	-	-	-	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	8	-	-	-	9	-	-	-	1	-	-	-	2	-	2	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
39	1	32	9	-	-	-	-	-	-	-	-	153	15	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	312	3	178	7	10	-	175	6	374	20	459	17	642	26	116	14	34	2	5	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	10	-	-	-	-	-	-	-
-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	14	1	54	10	9	-	7	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	-	-	8	3	-	-	-	-	-	-	-	-
34	-	286	26	10	7	-	-	45	12	107	21	169	15	121	17	28	14	-	-	3	1
-	-	-	-	-	-	-	-	5	2	33	5	2	1	3	-	15	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	17	4	4	4	-	-	9	2	5	3	13	6	7	2	17	7	8	3	-	-
3	-	15	7	19	2	-	-	19	1	97	11	57	11	37	-	11	1	3	-	-	-
3	2	9	6	11	1	-	-	4	-	20	-	6	1	17	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	23	7	-	-	11	-	10	5	42	-	51	1	22	14	2	1	-	-

Tabell III. Sykdommer hos :	Oslo		Akers- hus		Østfold		Buske- rud		Vestfold		Hed- mark		Opland		Tele- mark		Aust- Agder		
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	
Koksidiose	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	
Lungeemfysem	-	-	5	2	-	-	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Forgiftning	-	-	392	80	100	55	20	7	31	17	42	13	36	18	9	5	14	7	
Innvoldsorm	-	-	273	7	291	-	43	1	17	1	656	11	63	-	16	-	5	-	
Hudparasitter	5	-	70	-	276	-	65	-	-	-	95	-	102	-	33	-	6	-	
Hjernebetendelse	-	-	24	21	12	4	1	1	1	1	-	-	2	2	8	2	6	1	
Nyre- og urinveis- lidelser	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	2	1	1	-	-	-	-	
Sterilitet	-	-	6	-	10	-	12	6	-	-	1	-	9	-	1	-	12	-	
Hudutslett	-	-	118	-	228	-	80	1	4	-	155	1	83	-	33	13	22	-	
Skurv	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	7	-	56	-	-	-	-	-	
Uregelm. fødsler	-	-	84	12	44	4	30	4	17	1	97	14	97	13	14	3	2	1	
Misfostre	-	-	2	2	-	-	3	-	-	-	12	2	1	1	1	-	-	-	
Skjedev- og bør- vringning	-	-	10	4	9	6	6	4	1	1	7	6	10	4	2	1	1	1	
Børdreining	-	-	1	1	3	3	-	-	-	-	1	1	3	1	-	-	-	-	
Tilb. efterbyrd	-	-	11	2	7	-	3	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
Kasting	-	-	5	-	8	-	2	1	-	-	8	-	8	-	-	-	-	-	
Melkefeber	-	-	23	3	10	-	18	1	-	-	39	3	20	2	2	-	2	-	
Børbetendelse	-	-	8	3	16	5	5	1	2	-	34	5	10	1	3	-	-	-	
Patte- og jurlidelser	-	-	55	2	34	3	12	-	5	-	47	3	62	2	11	-	4	1	
Kryptorkidopera- sjoner	-	-	30	1	-	-	-	-	-	-	6	-	13	-	-	-	3	-	
Kastrasjoner	25	-	1414	1	770	-	518	-	248	-	2353	-	813	1	329	1	123	-	
Karsinom og sar- kom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sene- og klov- lidelser	-	-	26	10	4	-	-	-	2	-	19	3	8	1	5	-	1	-	
Øiensykdom	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hjertelidelser	-	-	48	45	7	-	23	20	6	5	35	33	39	39	8	6	6	6	
Ledd- og slimsekk- lidelser	-	-	10	2	13	4	8	2	2	-	29	14	10	-	7	-	2	-	
Kirurg. lidelser	15	-	67	5	69	14	41	8	11	2	148	8	131	9	30	3	24	4	
Tannsykdom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	-	-	-	
Mangelsykdommer Andre beh. syk- domstilfeller	-	-	1293	58	1376	50	404	14	554	18	1236	163	639	32	185	14	151	1	
	-	-	133	23	82	4	20	6	34	11	89	19	178	12	47	3	25	1	
Hund																			
Ringorm	3	-	4	-	-	-	6	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	
Skabb	120	7	125	6	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	
Ondartet ødem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	
Rosen	70	8	42	7	-	-	27	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Hvalpesyke	463	81	290	61	226	57	192	34	57	16	133	19	62	20	78	14	14	4	
Stivkrampe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	8	-	
Luftveiskatarr	205	2	127	6	31	1	31	1	9	-	3	-	1	-	8	-	3	-	
Lunge- og bryst- hinnebetendelse	49	17	65	18	25	15	39	12	3	1	3	2	1	-	6	2	2	2	
Fordøielseslidelser	499	67	174	19	21	4	66	2	49	10	15	1	16	2	36	2	26	-	

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre og Romsd.		S.-Trøndelag		N.-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	2	2	2	7	3	-	-	4	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	41	22	28	-	-	-	37	7	2	2	7	6	12	7	-	-	2	2	-	-
-	-	2	1	5	-	-	-	3	28	5	5	46	117	41	7	12	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	300	41	5	1	1	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	8	-	3	-	-	-	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	32	-	-	72	120	7	57	8	-	-	-	-	-
5	-	39	5	10	2	-	-	5	1	-	-	37	9	41	4	4	4	4	-	-	-
-	-	12	10	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-
2	2	7	3	1	-	-	-	-	-	3	3	6	4	6	1	-	-	-	-	-	-
-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	4	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	1	-	-	-	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
3	-	8	2	2	2	-	-	4	-	-	-	21	7	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
3	-	6	3	2	-	-	-	4	-	6	-	13	-	20	1	1	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	21	3	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	184	3	45	-	32	-	170	-	383	-	808	-	1783	-	81	-	47	-	-	-
-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
1	-	3	-	2	-	-	-	1	-	-	-	3	-	2	-	2	-	-	-	-	-
-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	5	5	-	-	6	4	6	6	35	34	20	16	2	2	-	-	-	-
-	-	-	-	4	1	2	-	6	1	4	-	4	-	1	-	1	-	-	-	-	-
4	1	57	1	23	6	7	-	9	4	48	3	35	5	65	4	8	1	9	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	2	245	39	96	3	-	-	111	1	337	26	501	15	333	11	100	3	43	4	12	1
6	2	113	33	54	-	-	-	54	5	51	3	79	14	76	3	19	-	9	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
51	18	67	17	13	6	20	2	-	-	15	4	55	21	18	2	21	3	-	-	4	1
5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	5	-	-	-	4	-	3	-
3	-	1	-	2	1	-	-	1	1	4	1	-	-	2	-	-	-	6	1	1	-
14	1	5	-	3	-	2	-	1	-	8	-	41	1	1	-	13	2	9	1	8	-

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre og Romsd.		S.-Trøndelag		N.-Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
-	-	3	-	-	-	3	2	1	-	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	4	1	3	-	2	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	-	19	-	18	-	23	-	-	-	61	-	44	-	16	-	1	-	9	-	-	-
-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	1	3	-	5	-	5	-	2	-	2	-	2	-	5	-	-	-	-	-	-	-
5	1	18	10	4	-	5	-	2	-	4	-	3	-	4	-	2	2	-	-	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	15	15	-	-	23	23	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	38	8	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	50	-	-	-	-	-	-	-
3	-	104	36	40	30	-	-	3	-	-	-	-	-	3	3	30	30	-	-	60	20
-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	41	27	-	-	-	-	65	24	-	-	-	-	-	-	17	17	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2	2	-	-	-	-

Tabell III. Sykdommer hos:	Oslo		Akers- hus		Østfold		Buske- rud		Vestfold		Hed- mark		Op- land		Tele- mark		Aust- Agder	
	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
Rosen	-	-	-	-	-	-	2	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Ungedødelighet..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Luftveiskatarr ..	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Lunge- og bryst- hinnebetendelse	-	-	-	-	3	1	2	2	2	2	-	-	4	4	-	-	-	-
Fordøielseslidelser	-	-	10	4	46	3	17	3	5	4	15	4	21	4	31	7	6	1
Kolikkk	-	-	5	1	1	-	-	-	2	-	-	-	4	-	2	1	-	-
Akutt diaré	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1	1	14	7	2	2	-	-
Koksidiøse	30	18	54	25	90	19	15	2	35	4	17	-	23	2	10	-	-	-
Lungeemfysem ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Forgiftning	-	-	25	20	5	2	56	7	7	5	38	36	87	48	8	8	12	11
Innvollsorm	-	-	609	-	946	3	654	20	546	6	114	-	436	3	505	4	306	1
Hudparasitter ...	-	-	75	-	130	-	12	-	128	-	-	-	50	-	160	-	-	-
Hjernebetendelse	-	-	2	2	-	-	11	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blodurin	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Nyre- og urinveis- sykdommer ...	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	2	1	-	-	-	-	-	-
Sterilitet	-	-	115	-	122	-	490	1	173	-	188	-	212	-	138	-	113	-
Hudutslett	-	-	8	-	34	-	53	5	-	-	8	-	9	-	12	-	3	-
Uregelm. fødsler .	-	-	8	1	24	-	50	4	5	1	23	1	19	2	6	-	6	1
Misfostre	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skjede- og bør- vringning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Kasting	-	-	-	-	7	-	14	-	-	-	3	-	35	-	4	1	-	-
Eklampsi	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Børbetendelse ...	-	-	1	1	10	-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Patte- og jur- betendelse	-	-	7	-	16	-	8	-	1	-	1	-	10	1	4	-	-	-
Kastrasjon	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Karsinom & sarkom	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sene- og klølidelser	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Øiensykdommer .	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	9	-	5	-	2	-	-	-
Ledd- og slimsekk- lidelser	-	-	-	-	-	-	-	7	1	-	4	-	1	-	1	-	-	-
Kirurg. lidelser..	-	-	64	12	21	3	134	6	9	1	79	5	117	19	54	1	21	-
Tannlidelser	-	-	2	-	16	2	8	-	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Mangelsykdommer	-	-	6	-	178	-	50	6	-	-	47	6	144	12	157	-	6	-
Andre behandlede sykdomstilf. ...	-	-	26	5	55	-	55	4	5	-	45	3	33	1	40	1	7	-

Vest-Agder		Rogaland		Hordaland		Bergen		Sogn og Fjord.		Møre og Romsd.		S.Trøndelag		N.Trøndelag		Nordland		Troms		Finnmark	
Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte	Antall	Døde og drepte
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	7	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
2	-	1	1	2	2	-	-	10	3	4	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	4	2	-	-	19	2	91	22	21	6	30	-	7	1	3	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	6	1	6	6	-	-	3	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	31	6	97	56	-	-	41	2	1	1	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	-	-	2	-	79	-	-	-	-	2	2	2	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	11	7	6	50	35	-	-	15	13	30	16	20	15	11	5	10	7	50	7	-	-
27	-	542	-	429	-	-	-	5753	1	2961	-	869	3	1284	1	536	2	144	-	43	-
-	-	4	-	23	-	-	-	4	2	200	-	18	-	21	-	-	-	1	-	7	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
119	-	632	-	388	3	-	-	3	1	6	4	-	-	-	-	-	-	50	-	-	-
-	-	82	-	23	-	-	-	11	-	39	2	10	-	-	-	10	4	1	-	9	-
4	-	4	2	3	1	-	-	16	3	26	4	28	4	10	9	-	5	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	4	-	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
-	-	3	-	2	-	-	-	4	-	7	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	2	52	6	48	2	-	-	2	-	3	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-	-
-	-	9	-	-	-	-	-	109	4	138	4	67	3	87	8	45	1	11	3	-	-
18	-	2	1	7	1	67	-	53	-	79	1	28	3	51	-	11	6	11	1	-	-
-	-	65	3	63	-	5	-	57	3	95	2	70	3	48	5	73	26	10	3	16	-

Tabell IV.

Antall autoriserte veterinærer i Norge i 1935.

(Nombre de vétérinaires diplômés en 1935).

Fylke (Département)	Autoriserte veterinærer (Vétérinaires diplômés)	Derav (dont)		
		Distrikts- dyrlæger ¹⁾ (Vétérinaires délégués)	I andre stillinger el. privat prakt. (D'autres vétérinaires exerçants)	Ikke praktiserende ²⁾ (non exerçants)
Oslo	34	2	28	4
Akershus	34	11	21	2
Østfold	23	7	13	3
Buskerud	22	11	10	1
Vestfold	17	5	11	1
Hedmark	34	17	14	3
Opland	35	15	14	6
Telemark	16	9	7	—
Aust-Agder	8	4	3	1
Vest-Agder	12	3	8	1
Rogaland	16	6	10	—
Hordaland	7	6	1	—
Bergen	9	3	5	1
Sogn og Fjordane	11	8	3	—
Møre og Romsdal	23	13	10	—
Sør-Trøndelag	23	14	9	—
Nord-Trøndelag	16	10	5	1
Nordland	9	7	2	—
Troms	5	4	1	—
Finnmark	3	2	1	—
Utenlands	18	—	—	—
<hr/>				
Riket (<i>le royaume</i>) 1935	375	157	176	24
—»— 1934	366	156	170	22
—»— 1933	353	157	156	24
—»— 1932	341	158	145	22
—»— 1931	324	159	125	25
—»— 1930	299	159	105	24
—»— 1925	257	157	78	13
—»— 1920	248	145	81	13
—»— 1915	246	137	88	9
—»— 1910	234	130	85	7
—»— 1905	199	108	83	4
—»— 1900	148	84	53	6
—»— 1895	133	69	46	13

1) Herunder politidylæger.

2) Herunder pensjonerte.

Utførsel og innførsel av levende dyr 1934.

Utførsel:

Ifølge Norges offisielle statistikk er det i året 1934 utført følgende antall levende dyr: 50 hester, 4 storfe, 18 sauer, 75 svin, 12 204 fjærfe, 10 rein, 16 hunder, 90 sølvrever, 15 bevere, 5 isbjørner og 20 andre dyr.

Innførsel:

Ved kgl. res. av 7 november 1930 blev det i en årrekke gjeldende forbud mot innførsel av levende pattedyr og fugler gjort fortsatt gjeldende i den nye innførselsplakat av samme datum. En rekke dispensasjoner fra denne bestemmelse er på visse betingelser utstedt av Veterinærdirektøren. I året 1934 er det på denne måte — ifølge Norges offisielle statistikk — innført følgende antall levende dyr: 93 hester, 25 storfe, 10 sauer, 10 svin, 71 fjærfe, 2723 rein, 109 hunder, 16 sølvrever og 27 mink.

Til de offentlige karanteneanstalter er i 1934 innført følgende dyr:

Til *Statens Karanteneasjon* på Marøya ved Stavanger: 7 sauer og 9 hunder.

Til karanteneavdelingen ved *Statens Veterinærklinikk* i Oslo: 29 hester, derav 9 fra Danmark, 1 fra Finland, 6 fra Tyskland, 8 fra U. S. A., 1 fra England og 4 fra Østerrike. Av hunder er innført 2, derav 1 fra Italia og 1 fra U. S. A,

Til *Oslo kommunale karantenefjøs*: 20 storfe og 5 svin fra Sverige.

Til *Halden kommunale karantenefjøs*: 2 storfe fra Sverige.

Til *Trondheim kommunale karantenefjøs* er intet dyr innført.

**Bevilgninger til det civile Veterinærvesen for budgetterminen 1. juli
1934—30. juni 1935.**

A. Utgifter.

Kap. 681. Statsdyrlægene:

1. Lønninger	kr.	7 308	
2. Laboratorier	»	0	
3. Reiseutgifter	»	2 000	
			kr. 9 308

Kap. 682. Tilskudd til distriktsdyrlæger:

1. Til lønn	kr.	340 000	
2. Reiseutgifter	»	55 000	
			» 395 000

Kap. 683. Veterinærhøiskolen:

A. Byggearbeider	kr.	0	
B. Til drift	»	20 200	
			» 2 200

Kap. 684. Veterinærinstituttet (jfr. kap. 2581):

1. Lønninger	kr.	43 666	
2. Kontorutgifter	»	3 000	
3. Bygninger	»	3 000	
4. Lys og brenne	»	7 000	
5. Laboratorier	»	32 000	
6. Reiseutgifter	»	500	
7. Forskjellig	»	8 000	
			» 97 166

Kap. 685. Andre veterinærformål:

1. Tuberkulinundersøkelser	kr.	3 000	
2. Erstatning ved nedslaktning	»	23 000	
3. Tilskudd til «Norsk Veterinærtidsskrift»	»	1 500	
4. Karantenestasjonen (jfr. kap. 2582)	»	718	
5. Stipendier	»	0	
6. Kursus for dyrlæger	»	3 000	
7. Statens veterinærklinikk i Oslo	»	38 500	
8. Forskjellig	»	5 000	
			» 74 718

Kap. 686. Eksportkontroll:

1. Sundhetskontroll ved eksport av fjærfe	kr.	2 000	
			» 2 000
			<u>Tilsammen</u> kr. 580 392

B. Inntekter.

Kap. 2581. Veterinærinstituttet (jfr. kap. 684)	kr.	18 000	
» 2582. Karantenestasjonen (jfr. kap. 685, post 4)	»	280	
			<u>kr. 18 280</u>

II.
Kjøttkontrollen 1934.

Almindelig oversikt.

Kjøttkontroll i henhold til lov om kommunale slaktehus, kjøttkontroll m. v. av 27 juni 1892 har i året 1934 vært i virksomhet i 38 kommuner. I følgende bykommuner virker nu således kjøttkontroll: Ålesund, Arendal, Bergen, Bodø, Drammen, Fredrikstad, Gjøvik, Halden, Hamar, Harstad, Haugesund, Holmestrand, Horten, Hønefoss, Kongsberg, Kongsvinger, Kragerø, Kristiansand, Kristiansund, Larvik, Lillehammer, Molde, Moss, Narvik, Notodden, Oslo, Porsgrunn, Risør, Sandefjord, Sarpsborg, Skien, Stavanger, Trondheim, Tromsø og Tønsberg samt dertil i Lillestrøm, Odde og Tinn landkommuner.

Kommunale slaktehus finnes i Bergen, Drammen, Egersund, Halden, Haugesund, Kristiansund, Lillehammer, Oslo, Stavanger og Trondheim. Av disse er slaktehusene i Bergen, Drammen, Egersund, Kristiansund, Lillehammer og Trondheim godkjent av det offentlige, likesom det i disse kommuner er innført slaktetvang i henhold til lov av 27 juni 1892, dens § 1. Ved kongelig resolusjon av 24 mars 1934 blev det kommunale slaktehus i Stavanger godkjent som offentlig slaktehus og slaktetvang samtidig innført i kommunen.

Slaktehusene i Halden, Haugesund og Oslo er uten approbasjon av det offentlige.

Ved kongelig resolusjon av 3 november 1917 blev kontroll ordnet ved det såkalte «Fellesslakteri» (Bøndernes fellesslakteri) på Løren i Østre Aker.

I landkommunen Voss finnes siden 1909 et slakteanlegg som eies og drives av kommunen.

Regler for innførsel av husdyr og smitteførende gjenstander — heri innbefattet innførsel av kjøtt og flekk — undergikk i 1934 ingen endringer for så vidt kjøttinnførselen angår.

Ved kongelig resolusjon av 7 oktober 1932 var det blitt utferdiget regler vedrørende kontroll med utførsel av ferskt kjøtt (slaktekjøtt) fra Norge til Sverige og i medhold herav har Landbruksdepartementet efter foretatte besiktigelses under 29 august 1933 godkjent Fellesslakteriet, Løren i Østre Aker, og Stavanger kommunale Slakteanlegg som «eksportslakterier». Slakteriene er som eksportslakterier tildelt henholdsvis nummerne 01 og 02.

Som eksportkontrollveterinærer ved eksportslakteriene har Landbruksdepartementet likeledes under 29 august 1933 ansatt følgende:

Ved eksportslakteri nr. 01 (Fellesslakteriet) A. Austdal.

Ved eksportslakteri nr. 02 (Stavanger komm. Slakteanlegg) P. H. Selmer og E. Smith.

Ved skrivelse fra Landbruksdepartementet av 29 august 1933 er likeledes i medhold av ovennevnte ggl. resolusjon av 7 oktober 1932 reglene for eksport av ferskt kjøtt (slaktekjøtt) fra Norge til Sverige også gjort gjeldende for utførsel av ferskt kjøtt — heri innbefattet lettsaltet flek (bacon and ham) — fra Norge til Storbritannia, og således at det lettsaltede flek (bacon and ham) skal tilberedes og behandles etter de regler som Veterinærdirektøren til enhver tid fastsetter.

I henhold hertil har Veterinærdirektøren under 29 august 1933 utferdiget spesielle regler for tillaging og behandling av bacon bestemt for eksport til Storbritannia (inntatt som bilag til årsberetningen for 1932).

*

De i de senere år ved den offentlige kjøttkontroll undersøkte kjøttmengder stiller sig (i hele tall og antall skrotter) således:

	Storfe	Hester	Svin	Sau og gjet	Kalver
1908	124 935	3 866	83 197	212 151	130 321
1909	139 261	3 637	73 877	230 899	150 204
1910	156 892	4 645	68 300	217 321	159 282
1911	169 194	6 161	80 042	235 347	172 855
1912	152 798	6 453	96 552	247 213	159 390
1913	146 189	6 377	82 296	247 846	157 908
1914	164 798	5 477	94 417	211 883	162 288
1915	190 698	6 384	76 860	226 721	183 327
1916	144 206	7 027	51 181	212 162	154 552
1917	189 076	4 992	66 553	185 201	159 933
1918	167 158	8 853	38 635	207 006	158 710
1919	139 289	6 480	57 563	224 724	149 542
1920	179 931	7 353	91 176	272 533	173 051
1921	172 122	9 775	102 220	306 182	214 493
1922	188 565	9 424	99 339	302 848	211 473
1923	196 371	9 625	135 135	327 341	228 181
1924	180 804	11 520	139 126	303 303	236 063
1925	154 967	8 950	121 666	286 779	208 431
1926	170 571	5 349	165 465	318 295	205 315
1927	174 588	5 243	220 055	313 055	213 492
1928	188 819	5 894	191 736	356 913	234 031
1929	184 340	6 434	201 263	335 634	225 009
1930	171 277	5 605	258 960	312 998	206 037
1931	168 488	3 725	315 304	364 082	201 635
1932	189 483	3 358	281 591	384 234	221 787
1933	197 972	4 188	318 954	403 218	233 392
1934	172 466	4 622	362 524	354 189	218 372

*

På de følgende tabeller vil finnes sammendradd de tabellariske beretninger fra de forskjellige kommuner, hvori kontroll har vært i virksomhet, således at tabell A viser den samlede kjøttmengde (antall kjøttskrotter) som har passert de forskjellige kontrollstasjoner i løpet av året med samtidig angivelse av, fra hvilket land kjøttet stammer.

I tabell B angis på samme måte det antall kjøttskrotter, som er stemplet med 2. klasses stempel.

Tabell C angir på samme vis antall av kasserte kjøttskrotter, vekten av de konfiskerte slakt samt vekt av kasserte organer og avfall.

Tabell D angir de utenfor hovedstasjonene kontrollerte kjøttmengder, deres klassifikasjon m. v.

Tabell E viser den samlede mengde ferskt slaktekjøtt som i årets løp er kontrollert.

Tabell F angir de vesentligste årsaker til 2. klasses stempeling og kassasjon av kjøtt.

Tabell G vedrører kontrollen av det fra utlandet innførte opdelte kjøtt, det såkalte t ø n n e k j ø t t (konf. lov av 25 juli 1910 og kgl. plakat av 4 august 1911).

Tønnekjøttkontroll har i årets løp vært i virksomhet i følgende byer:

Arendal, Bergen, Bodø, Drammen, Fredrikstad, Haugesund, Horten, Kristiansand, Oslo, Skien, Stavanger, Trondheim og Tønsberg.

Tabell A. Antall av slakt som i 1934 er undersøkt på kontrollstasjonene.

(Nombre de viandes de boucherie examinées aux bureaux de contrôle en 1934).

Kommune	I alt undersøkt								Hvorav svensk						
	Storfe	Hest	Svin	San	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	San	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv
Ålesund	4598	25	2997	4477	549	1183	1000	1	-	-	-	-	-	-	-
Arendal	901	3	1632	933	5	1326	136	-	-	-	-	-	-	-	-
Bergen	9491	106	29444	43532	4702	17567	1603	-	-	-	-	-	-	-	-
Bodø	1423	1	808	3080	14	878	683	76	-	-	-	-	-	-	-
Drammen	3286	180	10355	2100	40	6623	1175	2	-	-	-	-	-	-	-
Fr.stad Ø	511	4	705	264	-	768	32	-	-	-	-	-	-	-	-
» V.	2470	63	7366	2267	3	2594	451	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjøvik	293	5	1106	615	2	860	15	1	-	-	-	-	-	-	-
Halden	499	16	4195	752	-	2039	789	-	273	-	-	45	-	-	115
Hamar	1277	70	2904	1811	11	2312	105	-	-	-	-	-	-	-	-
Harstad	809	-	317	2273	1	268	285	36	-	-	-	-	-	-	-
Haugesund	620	11	2362	2370	90	821	133	-	-	-	-	-	-	-	-
Holmestrand	399	12	829	240	1	449	31	1	-	-	-	-	-	-	-
Horten	1391	49	4787	1715	14	2222	254	50	-	-	-	-	-	-	-
Hønefoss	1172	60	1881	1064	1	1351	143	1	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg	1422	38	1458	479	2	1323	48	3	-	-	-	-	-	-	-
Kongsvinger	477	22	855	550	-	507	177	1	-	-	-	-	-	-	-
Kragerø	628	7	745	536	6	1334	101	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansand S.	110	-	81	147	3	204	143	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansund N.	1077	22	2386	4390	176	2917	107	15	-	-	-	-	-	-	-
Larvik	2218	40	2958	1547	-	1581	277	1	-	-	-	-	-	-	-
Lillehammer	144	16	2019	2074	579	1957	489	-	-	-	-	-	-	-	-
Lillestrøm	1239	15	2848	1070	-	1380	218	-	-	-	-	-	-	-	-
Molde	819	3	770	1802	92	581	348	2	-	-	-	-	-	-	-
Moss	1728	44	3889	1588	-	2162	540	5	-	-	-	-	-	-	-
Narvik	242	-	121	1346	29	89	119	36	-	-	-	-	-	-	-
Notodden	662	-	1109	618	6	887	62	-	-	-	-	-	-	-	-
Odda	1008	6	833	2209	314	344	342	-	-	-	-	-	-	-	-
Oslo	15491	1138	123458	139001	6925	35508	30246	-	13	-	-	1	-	-	10
Porsgrunn	867	1	1138	574	1	1085	141	-	-	-	-	-	-	-	-
Risør	103	-	125	92	-	211	32	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandefjord	1455	23	4128	700	-	1332	323	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarpsborg	2250	62	6049	808	1	3103	584	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	1287	49	2318	1453	6	1840	93	-	-	-	-	-	-	-	-
Stavanger	169	27	3614	3114	76	4076	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tinn	483	5	1046	585	10	877	81	-	-	-	-	-	-	-	-
Tromsø	206	-	318	2656	129	1241	213	80	-	-	-	-	-	-	-
Trondheim	11766	343	11278	19026	757	13004	607	231	36	-	-	-	-	-	2
Tønsberg	5135	77	7266	2391	-	3813	1538	3	-	-	-	-	-	-	-
Fellesslakteriet	377	5	314	463	-	1189	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I alt (total)	80503	2548	252812	256712	14545	123806	43665	545	322	-	-	46	-	-	127

Tabell B. **Antall av slakt som i 1934**
er stemplet med 2nen klasse på kontrollstasjonene.
(Nombre de viandes de boucherie marquées avec l'estampille de IIme classe.)

Kommune	I alt 2nen klasse							
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr
Ålesund	35	1	15	17	3	2	3	-
Arendal	5	-	2	-	-	-	-	-
Bergen	67	1	196	135	18	37	12	-
Bodø	11	-	8	21	2	5	5	-
Drammen	49	-	18	-	-	5	2	-
Fredrikstad Ø.	8	3	2	-	-	3	-	-
- V.	31	3	34	-	-	15	1	-
Gjøvik	14	-	6	2	-	12	-	-
Halden	5	-	1	-	-	-	-	-
Hamar	20	2	14	3	-	10	-	-
Harstad	13	-	9	35	-	13	-	-
Haugesund	14	2	22	33	7	18	1	-
Holmestrand	2	-	-	-	-	-	-	-
Horten	22	-	38	3	-	59	1	-
Hønefoss	11	-	8	8	-	7	1	1
Kongsberg	13	-	4	1	-	3	-	-
Kongsvinger	19	1	8	2	-	10	3	-
Kragerø	7	-	6	-	-	3	-	-
Kristiansand	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansund	30	3	17	49	1	29	-	-
Larvik	14	5	37	-	-	11	-	-
Lillehammer	8	-	16	4	9	17	2	-
Lillestrøm	3	-	-	-	-	-	-	-
Molde	9	-	5	22	-	10	2	-
Moss	32	1	14	-	-	25	1	-
Narvik	2	-	3	6	-	-	-	12
Notodden	20	-	10	-	1	19	-	-
Odde	15	1	4	10	-	-	1	-
Oslo	246	22	1346	452	10	194	56	-
Porsgrunn	11	-	7	2	-	12	-	-
Risør	2	-	2	-	-	1	-	-
Sandefjord	7	2	4	-	-	1	-	-
Sarpsborg	10	-	5	-	-	40	-	-
Skien	10	-	5	1	-	11	-	-
Stavanger	2	-	12	37	-	10	-	-
Tinn	6	-	1	1	-	1	-	-
Tromsø	8	-	7	19	9	4	1	2
Trondheim	235	1	184	281	-	154	2	2
Tønsberg	34	-	57	1	-	5	2	-
Fellesslakteriet	-	-	-	-	-	-	-	-
I alt (total)	1050	48	2127	1145	60	746	96	17

Tabell C.

Antall av slakt som i 1934 er kassert på kontrollstasjonene.

(Nombre de viandes de boucherie saisies aux bureaux de contrôle.)

Kommune	I alt kassert								Vekt i kilogram av kasserte kjøtt- skrotter	Vekt i kilogram av avfall og organer
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr		
Ålesund	8	-	4	3	-	10	1	-	940	282
Arendal	5	-	3	-	1	7	-	-	932	66
Bergen	54	4	25	48	25	155	18	-	10931	474
Bodø	3	-	3	6	-	11	-	1	565	67
Drammen	7	-	6	-	-	6	-	-	1291	247
Fredrikstad Ø.	1	-	4	-	-	3	1	-	704	81
- V.	5	-	2	1	-	16	-	-	1240	150
Gjøvik	5	-	1	1	-	21	-	-	1075	50
Halden	11	1	4	1	-	31	6	-	2836	60
Hamar	10	-	2	-	-	26	-	-	1323	988
Harstad	4	-	7	5	-	14	-	-	1179	-
Haugesund	1	1	3	-	-	1	1	-	517	597
Holmestrand	4	1	7	-	-	6	-	-	1208	137
Horten	7	-	6	1	-	14	-	-	1718	1378
Hønefoss	4	-	7	8	-	13	4	-	1424	375
Kongsberg	3	-	1	2	-	5	-	-	701	398
Kongsvinger	11	1	3	3	-	19	-	-	2064	37
Kragerø	5	-	2	-	-	1	-	-	626	205
Kristiansand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kristiansund	13	-	12	6	1	22	-	5	2200	200
Larvik	6	1	6	-	-	6	-	-	1457	304
Lillehammer	6	-	3	3	1	15	2	-	1224	223
Lillestrøm	-	-	1	1	-	17	-	-	320	188
Molde	9	-	6	15	3	9	2	-	2000	50
Moss	6	-	6	-	-	14	-	-	1285	560
Narvik	1	-	-	8	-	-	-	4	360	-
Notodden	3	-	5	-	-	7	-	-	607	66
Odda	8	1	1	4	-	1	-	-	899	-
Oslo	79	7	216	117	302	1024	50	-	42709	41133
Porsgrunn	3	-	4	-	-	4	-	-	738	371
Risør	2	-	1	-	-	1	-	-	270	104
Sandefjord	4	1	9	1	-	22	-	-	1722	122
Sarpsborg	12	1	6	-	-	28	1	-	2100	350
Skien	2	-	2	1	-	1	-	-	350	300
Stavanger	4	-	2	2	-	30	-	-	4625	-
Tinn	8	2	6	-	-	9	-	-	2178	191
Tromsø	3	-	2	3	-	2	-	4	710	27
Trondheim	86	8	29	84	3	187	3	17	18080	5000
Tønsberg	39	1	27	3	-	30	-	-	7242	138
Fellesslakteriet	-	-	-	-	-	18	-	-	250	-
I alt (total)	442	30	434	327	336	1806	89	31	122600	54919

Tabell D.

Antall av slakt som i 1934 er undersøkt av

(Viandes de boucherie examinées)

Kommune	I alt undersøkt								2nen		
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin
Ålesund	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arendal	876	9	723	833	-	1051	182	-	11	-	1
Bergen	14327	248	1564	3472	68	406	925	-	13	1	24
Bodø	8	-	11	5	-	7	3	-	1	-	-
Drammen	3925	52	569	4158	2	145	9	-	12	-	2
Fredrikstad Ø. — V.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjøvik	901	51	1163	739	1	1018	50	1	17	-	28
Halden	2507	71	180	83	-	377	113	-	1	-	-
Hamar	289	41	4873	429	-	638	-	-	2	-	64
Harstad	489	-	146	539	-	89	194	10	15	-	2
Haugesund	2057	35	683	3447	65	2069	218	-	31	3	2
Holmestrand	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horten	182	10	107	35	-	90	31	2	-	-	2
Hønefoss	32	-	33	-	-	4	-	-	-	-	-
Kongsberg	12	3	10	-	-	10	2	-	2	-	-
Kongsvinger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kragerø	97	1	29	28	-	15	4	-	5	-	1
Kristiansand	4600	170	5956	5424	16	2654	5449	-	7	-	16
Kristiansund	1229	19	-	727	1	11	-	-	4	-	-
Larvik	38	4	67	198	-	16	35	-	-	-	-
Lillehammer	1099	32	406	1	-	1	-	-	11	-	5
Lillestrøm	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Molde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss	180	-	-	231	-	-	-	-	-	-	-
Narvik	1299	-	646	2052	22	376	450	40	12	-	7
Notodden	415	22	486	242	11	455	26	-	14	-	8
Odda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oslo	31431	665	12804	2342	4	4760	6712	-	106	11	97
Porsgrunn	517	22	1128	419	3	412	192	-	10	-	5
Risør	233	10	118	141	1	418	46	-	10	-	6
Sandefjord	388	50	234	691	-	167	140	-	5	2	8
Sarpsborg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	1716	59	5154	2546	18	3276	418	-	24	-	24
Stavanger	11202	240	37410	44717	72	10600	560	-	18	-	80
Tinn	535	12	642	513	6	446	98	1	1	-	1
Tromsø	2474	22	702	6802	173	2145	530	217	23	2	8
Trondheim	3345	107	2677	589	2	74	809	-	10	-	48
Tønsberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fellsslakteriet	5560	119	31191	1054	10	1499	476	-	5	-	80
I alt (total)	91963	2074	109712	82457	475	33229	17672	271	370	19	519

kontrollveterinærene **utenfor** kontrollstasjonene.*en dehors des bureaux de contrôle.)*

klasse					Kassert							Vekt i kilogram av kasserte kjøtt- skrotter	Vekt i kilogram av avfall og organer	
Sau	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv			Andre dyr
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	-	19	-	-	3	1	1	-	-	5	-	-	394	93
-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	6	-	-	1820	7834
-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	-	-	450	2578
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	-	9	-	-	13	-	3	2	-	15	-	-	2200	500
-	-	-	-	-	5	2	-	-	-	4	-	-	1298	2337
-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	7	-	-	174	563
8	-	2	-	-	4	-	4	1	-	4	-	-	776	-
24	-	62	1	-	2	1	-	1	-	5	-	-	697	5228
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	2	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	206	77
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	90	20
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	110	57
-	-	-	1	-	8	3	3	6	-	33	6	-	2299	1843
4	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	200	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	275	315
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	1	7	2	3	2	1	-	1	-	3	-	2	473	-
-	-	16	-	-	1	-	2	-	-	2	-	-	132	73
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	-	20	3	-	28	1	15	2	-	52	6	1	4846	43512
-	-	4	-	-	-	-	1	3	1	2	-	-	130	218
1	-	5	-	-	1	-	1	2	-	1	-	-	195	95
-	-	-	-	-	1	2	1	-	-	1	-	-	715	38
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	21	-	-	3	-	3	1	-	6	-	-	579	448
379	-	9	1	-	19	2	16	15	-	32	-	-	1766	8847
1	-	-	-	-	5	-	1	2	-	1	-	-	707	181
33	5	12	1	-	2	8	5	3	-	1	-	-	1246	109
1	-	-	1	-	1	2	5	2	-	-	-	-	700	10109
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	9	-	3	-	-	-	-	-	1800	3900
485	6	188	10	3	133	23	68	42	1	182	12	3	24278	88975

Tabell E.

Sammendrag av alt i året 1934

(Tableau récapitulatif du nombre

Kommune	I alt kontrollert								2 nen		
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin
Alesund . . .	4598	25	2997	4477	549	1183	1000	1	35	1	15
Arendal . . .	1777	12	2355	1766	5	2377	318	-	16	-	3
Bergen . . .	23818	354	31008	47004	4770	17973	2528	-	80	2	220
Bodø	1431	1	819	3085	14	885	686	76	12	-	8
Drammen . . .	7211	232	10924	6258	42	6768	1184	2	61	-	20
Fredrikstad Ø.	511	4	705	264	-	768	32	-	8	3	2
» V.	2470	63	7366	2267	3	2594	451	-	31	3	34
Gjøvik	1194	56	2269	1354	3	1878	65	2	31	-	34
Halden	3006	87	4375	835	-	2416	902	-	6	-	1
Hamar	1566	111	7777	2240	11	2950	105	-	22	2	78
Harstad	1298	-	463	2812	1	357	479	46	28	-	11
Haugesund . .	2677	46	3045	5817	155	2890	351	-	45	5	24
Holmestrand .	399	12	829	240	1	449	31	1	2	-	-
Horten	1573	59	4894	1750	14	2312	285	52	22	-	40
Hønefoss . . .	1204	60	1914	1064	1	1355	143	1	11	-	8
Kongsberg . .	1434	41	1468	479	2	1333	50	3	15	-	4
Kongsvinger .	477	22	855	550	-	507	177	1	19	1	8
Kragerø	725	8	774	564	6	1349	105	-	12	-	7
Kristiansand .	4710	170	6037	5571	19	2858	5592	-	7	-	16
Kristiansund .	2306	41	2386	5117	177	2928	107	15	34	3	17
Larvik	2256	44	3025	1745	-	1597	312	1	14	5	37
Lillehammer .	1243	48	2425	2075	579	1958	489	-	19	-	21
Lillestrøm . .	1239	15	2848	1070	-	1380	218	-	3	-	-
Molde	819	3	770	1802	92	581	348	2	9	-	5
Moss	1908	44	3889	1819	-	2162	540	5	32	1	14
Narvik	1541	-	767	3398	51	465	569	76	14	-	10
Notodden . . .	1077	22	1595	860	17	1342	88	-	34	-	18
Odda	1008	6	833	2209	314	344	342	-	15	1	4
Oslo	46922	1803	136262	141343	6929	40268	36958	-	352	33	1443
Porsgrunn . . .	1384	23	2266	993	4	1497	333	-	21	-	12
Risør	336	10	243	233	1	629	78	-	12	-	8
Sandefjord . .	1843	73	4362	1391	-	1499	463	-	12	4	12
Sarpsborg . . .	2250	62	6049	808	1	3103	584	-	10	-	5
Skien	3003	108	7472	3999	24	5116	511	-	34	-	29
Stavanger . . .	11371	267	41024	47831	148	14676	561	-	20	-	92
Tinn	1018	17	1688	1098	16	1323	179	1	7	-	2
Tromsø	2680	22	1020	9458	302	3386	743	297	31	2	15
Trondheim . .	15111	450	13955	19615	759	13078	1416	231	245	1	232
Tønsberg . . .	5135	77	7266	2391	-	3813	1538	3	34	-	57
Fellesslakteriet	5937	124	31505	1517	10	2688	476	-	5	-	80
I alt (total) .	172466	4622	362524	339169	15020	157035	61337	816	1420	67	2646

kontrollert ferskt slaktekjøtt.

de viandes examinées en 1934.)

klasse					Kassert						Vekt i kilogram av kasserte kjøtt- skrotter	Vekt i kilogram av avfall og organer		
Sau	Gjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjet	Spekalv			Gjøkalv	Andre dyr
17	3	2	3	-	8	-	4	3	-	10	1	-	940	282
-	-	-	-	-	8	-	4	-	1	12	-	-	1326	159
141	18	56	12	-	70	5	25	48	25	161	18	-	12751	8308
21	2	5	5	-	3	-	3	6	-	11	-	1	565	67
-	-	5	2	-	10	-	6	-	-	7	-	-	1741	2825
-	-	3	-	-	1	-	4	-	-	3	1	-	704	81
-	-	15	1	-	5	-	2	1	-	16	-	-	1240	150
7	-	21	-	-	18	-	4	3	-	36	-	-	3275	550
-	-	-	-	-	16	3	4	1	-	35	6	-	4134	2397
3	-	10	-	-	10	-	4	-	-	33	-	-	1497	1551
43	-	15	-	-	8	-	11	6	-	18	-	-	1955	-
57	7	80	2	-	3	2	3	1	-	6	1	-	1214	5825
-	-	-	-	-	4	1	7	-	-	6	-	-	1208	137
3	-	61	1	-	8	-	7	1	-	15	-	-	1924	1455
8	-	7	1	1	4	-	7	8	-	13	4	-	1424	375
1	-	3	-	-	4	-	1	2	-	5	-	-	791	418
2	-	10	3	-	11	1	3	3	-	19	-	-	2064	37
-	-	3	-	-	6	-	2	-	-	1	-	-	736	262
-	-	-	1	-	8	3	3	6	-	33	6	-	2299	1843
53	1	29	-	-	15	-	12	7	1	22	-	5	2400	200
-	-	11	-	-	6	1	6	-	-	6	-	-	1457	304
4	9	17	2	-	8	-	4	3	1	15	2	-	1499	538
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	17	-	-	320	188
22	-	19	2	-	9	-	6	15	3	9	2	-	2000	50
-	-	25	1	-	6	-	6	-	-	14	-	-	1285	560
11	1	7	2	15	3	1	-	9	-	3	-	6	833	-
-	1	35	-	-	4	-	7	-	-	9	-	-	739	139
10	-	-	1	-	8	1	1	4	-	1	-	-	899	-
469	10	214	59	-	107	8	231	119	302	1076	56	1	47555	84645
2	-	16	-	-	3	-	5	3	1	6	-	-	868	589
1	-	6	-	-	3	-	2	2	-	2	-	-	465	199
-	-	1	-	-	5	3	10	1	-	23	-	-	2437	160
-	-	40	-	-	12	1	6	-	-	28	1	-	2100	350
2	-	32	-	-	5	-	5	2	-	7	-	-	929	748
416	-	19	1	-	23	2	18	17	-	62	-	-	6391	8847
2	-	1	-	-	13	2	7	2	-	10	-	-	2885	372
52	14	16	2	2	5	-	7	6	-	3	-	4	1956	136
282	-	154	3	2	87	10	34	86	3	187	3	17	18780	15109
1	-	5	2	-	39	1	27	3	-	30	-	-	7242	138
-	-	-	-	-	9	-	3	-	-	18	-	-	2050	3900
1630	66	934	106	20	575	45	496	369	337	1988	101	34	146878	143894

Tabell F.

**De vesentligste årsaker til 2nen klasses stemping og kassasjon av kjøtt
i året 1934.**

(Causes principales de la classification et des saisies.)

Sykdommer og feil	2nen klasse							Kassert								
	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr	Storfe	Hest	Svin	Sau	Gjjet	Spekalv	Gjøkalv	Andre dyr
Abnorm lukt, brunstlukt	13	5	1053	105	12	11	-	-	21	-	16	23	-	19	1	1
Absces	18	-	28	7	-	1	1	-	2	-	9	3	-	-	-	-
Avmagring	228	8	94	805	38	132	14	2	20	1	7	35	258	41	4	2
Aktinomykose	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Bedervet eller slett behandlet, skittent	146	2	106	253	11	282	26	16	29	2	52	47	26	235	13	25
Benbrudd	49	6	107	9	-	3	3	-	10	-	45	-	-	3	2	-
Benskjørhet	27	-	3	1	-	-	5	-	11	-	1	-	-	2	4	-
Beskadigelse, ytre	47	4	44	24	-	33	2	-	15	5	6	9	1	16	1	2
Blodurin	3	1	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-
Bråsott	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-
Brysthinnebetendelse	76	-	33	10	-	11	-	-	13	-	6	3	1	2	1	-
Bukhinnebetendelse	158	-	33	22	-	14	1	-	68	-	29	35	-	44	3	-
Børsykdom	21	1	2	-	-	-	-	-	18	-	1	1	-	-	-	-
Diaré	1	-	-	-	-	24	-	-	6	-	-	-	-	187	3	-
Forgiftning	2	-	2	-	-	-	-	-	10	2	4	-	-	2	-	-
Fødselsbesvær	76	-	34	24	21	-	-	-	13	1	6	12	1	-	-	-
Gulsott	4	-	22	35	1	39	1	-	-	-	1	10	2	226	-	-
Hjernelidelse	4	1	3	3	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-
Hjertesykdom	4	2	26	-	-	-	-	-	3	-	10	1	-	2	-	-
Hjertesekkbetendelse	93	-	2	-	-	-	-	-	54	-	-	-	-	-	-	-
Hudsykdom	-	-	38	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Ikter	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Jurbetendelse	75	-	4	8	-	-	-	-	20	-	-	1	-	-	-	-
Kakeksi	5	-	-	3	-	-	-	-	17	2	18	40	4	7	-	-
Katarrfeber	5	1	1	2	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	-	-
Leddsykdom	34	3	197	12	-	29	7	1	5	2	22	9	1	164	3	-
Leverlidelser	5	-	-	-	-	1	-	-	5	1	-	-	-	-	-	-
Lungelidelser	12	2	7	1	-	-	-	-	7	-	9	3	-	5	-	-
Mangelfull avblødning	11	-	36	6	-	19	4	1	1	-	4	1	-	3	-	1
Mave- og tarmlidelser	81	6	25	3	-	83	15	-	38	5	16	32	33	384	14	-
Melkefeber	8	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Miltbrand	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Navleårebetendelse	-	-	-	-	-	19	-	-	-	-	-	-	-	32	-	-
Nyresykdom	52	2	66	12	3	41	8	-	21	1	21	28	6	39	9	-
Nødslaktning	114	8	100	10	1	14	1	-	26	5	28	13	-	11	1	-
Overdrift	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Parasitter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Rakitis	2	-	475	1	-	3	-	-	-	-	64	-	-	1	-	-
Raslesyke	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rodsyke	-	-	74	-	-	-	-	-	-	-	52	-	-	-	-	-
Selvdøde	-	-	-	-	-	-	-	-	14	2	11	4	1	14	1	-
Septiske tilstander	-	-	-	-	-	-	-	-	29	2	47	5	-	434	8	-
Stivkrampe	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Svulster	10	6	1	1	-	1	-	-	7	4	2	-	-	-	-	-
Tinter	3	-	2	-	-	-	-	-	3	-	-	1	-	-	-	-
Trommesyke	55	-	-	6	-	1	1	-	39	-	-	5	-	-	4	-
Tuberkulose	16	-	7	-	-	1	-	-	7	-	2	-	-	-	-	-
Ufullbårne, umodne	-	-	-	-	-	66	-	-	-	-	-	7	-	128	-	-
Vattersott	4	-	3	182	-	-	-	-	4	1	3	41	2	1	-	-
Ødem og emfysem	7	-	38	5	-	34	2	-	2	-	3	3	-	3	-	-
Muskeldegenerasjon (Fiskekjøtt)	3	-	10	38	-	16	14	-	-	-	2	1	-	4	20	-
Andre årsaker	11	1	50	3	-	3	-	-	8	2	1	-	-	1	1	-

Tabell G.

Tønnekjøtt-kontrollen 1934.

(Contrôle sur la viande en tonneaux de 1934.)

Kommune	I alt innført, kilogram				Beslaglagt, kilogram				Hvorfra innført
	Heste- kjøtt	Storfe- kjøtt	Sau- kjøtt	Orga- ner	Heste- kjøtt	Storfe- kjøtt	Sau- kjøtt	Orga- ner	
Arendal . . .	-	2300	-	-	-	-	-	-	Argentina
	-	3602	-	-	-	-	-	-	U. S. Amerika
	-	-	65892	-	-	-	658	-	Island
	-	6901	-	-	-	-	-	-	Argentina
Bergen . . .	-	4085	-	-	-	-	-	-	U. S. Amerika
	-	-	176914	-	-	-	-	-	Island
	-	-	-	6351	-	-	-	-	Danmark
	-	-	-	11690	-	-	-	-	Sverige
Bodø	-	-	-	231	-	-	-	-	Kina
	-	-	-	3268	-	-	-	-	U. S. Amerika
	-	-	1120	-	-	-	-	-	Island
	-	-	25614	-	-	-	-	-	—»—
Drammen . . .	-	-	1192	-	-	-	-	-	—»—
Fredrikstad . .	-	-	10192	-	-	-	-	-	—»—
Haugesund . . .	-	-	-	-	-	-	-	-	Intet innført
Horten	-	-	-	-	-	-	-	-	U. S. Amerika
Kristiansand . .	-	19948	-	-	-	-	-	-	Island
	-	-	109599	-	-	-	82	-	Argentina
	28658	17268	36078	509	-	3645	-	-	Uruguay
	-	-	458	-	-	-	458	-	Danmark
Oslo	-	-	-	22968	-	-	-	-	260
	-	2942	4480	244	-	-	-	-	Estland
	-	-	-	11117	-	-	-	-	England
	11302	-	-	16	-	-	-	-	Sveits
Oslo	-	-	-	447	-	-	-	-	Finland
	-	-	-	36552	-	-	-	-	Kina
	-	-	-	5921	-	-	-	-	Frankrike
	-	-	-	937	-	-	-	-	Holland
Oslo	-	-	170647	-	-	-	-	12	Island
	-	-	-	75	-	-	-	-	Italia
	-	-	-	23478	-	-	-	-	Sverige
	-	-	-	6	-	-	-	-	Polen
Oslo	-	-	-	1107	-	-	-	-	Tyskland
	-	-	-	637	-	-	-	-	Australia
	24627	6164	5841	156588	5278	-	-	-	U. S. Amerika
	-	-	-	13	-	-	-	-	Tsjekkoslovak.
Skien	-	2016	-	-	-	-	-	-	U. S. Amerika
	-	-	25122	-	-	-	-	-	Island
	-	-	146777	-	-	-	336	-	—»—
	-	-	95	-	-	-	-	-	U. S. Amerika
Stavanger . . .	-	-	-	4771	-	-	-	-	Sverige
	-	273	-	-	-	-	-	-	Argentina
	-	-	7305	-	-	-	-	-	Island
	-	-	-	283	-	-	-	-	Sverige
Trondheim . . .	-	-	-	1026	-	-	-	-	Tyskland
	-	-	-	4208	-	-	-	272	U. S. Amerika
	-	-	-	891	-	-	-	-	Kina
	-	728	-	-	-	-	-	-	Argentina
Tønsberg	-	90	-	-	-	-	-	-	England
	-	182	-	-	-	-	-	-	U. S. Amerika
	-	-	13776	-	-	-	-	-	Island
	I alt (total)	64587	66499	801102	293334	5278	3645	1546	532

Lov

om kommunale slaktehus, kjøttkontroll m. v. av 27 juni 1892 med tilleggslover av 27 juli 1895, 6 august 1897, 25 juli 1910 og 14 juli 1914.¹⁾

§ 1. I kommuner, for hvilke der er innrettet slaktehus, hvis beliggenhet og plan er godkjent av Kongen, kan kommunestyret med Kongens samtykke påby, at all slakting av nærmere bestemte arter av husdyr, hvis kjøtt skal benyttes til menneskeføde, skal foregå i det kommunale slaktehus.

På samme måte kan fastsettes, at all handel med nærmere bestemte arter av levende husdyr innen en kommune skal foregå under kontroll på dertil bestemt torv eller plass.

§ 2. I enhver kjøpstads- eller ladestedskommune med over 4 000 innbyggere skal alt innen kommunen slaktet eller til samme innført ferskt slaktekjøtt av hest, kveg, svin, får, gjet og ren, der skal benyttes som menneskeføde, undersøkes av kommunal kjøttkontrollør, der skal være dyrlæge. Kongen kan dog, efterat formannskapet i innførselskommunen er gitt anledning til å uttale sig, bestemme, at kjøtt, som innføres fra en kommune til en annen kommune, hvori kommunal kjøttkontroll er opprettet fritas for fornyet undersøkelse og stempling i innførselskommunen, når kjøttet stammer fra dyr, som er slaktet i et av vedkommende departement godkjent slaktehus, hvor kontroll utføres av dyrlæge, ansatt av departementet, og i henhold til nærmere av departementet utferdigede regler for kontrollens håndhevelse samt for kjøttets transport og dets etterbesiktigelse.

Efter andragende fra kommunestyret kan det av Kongen bestemmes, at kjøtt av dyr, der slaktes innen deler av kommunen, som ikke er bymessig bebygget, og hvor kontrollens gjennomførelse på grunn av deres avstand fra kontrollstasjonen vil falle uforholdsmessig besværlig, kan fritas for undersøkelse av kommunal kjøttkontroll, når kjøttet ifølge erklæring, avgitt av den, for hvem det slaktes, alene skal benyttes av denne og hans husstand.

¹⁾ Jfr. også lov av 19 mai 1933 om tilsyn med næringsmidler samt de administrative forskrifter utferdiget i medhold av loven ved de kongelige resolusjoner av 3 mai, 14 juni og 1 august 1935.

Efter beslutning av kommunestyret og med Kongens samtykke kan sådan kontroll påbys også for kjøpstads- eller ladestedskommuner med ikke over 4 000 innbyggere.

Det samme gjelder landkommuner, dog således, at i sådan kommune kun det kjøtt, der utbys til salg innen kommunen, kan forlanges kontrollert.

Det fra utlandet innførte ferske eller saltede kjøtt, som innføres i fjerdedels kropper eller mindre deler — såkalt tønnekjøtt samt pølser og annet findelt kjøtt — skal likeledes underkastes kontroll av en dertil av departementet godkjent kommunal kontrollør.

Kongen kan bestemme, at innførsel fra utlandet av kjøtt eller kjøtt av visse arter av dyr kun tillates til visse bestemte kjøpstæder eller ladesteder. For grensetrafikken med slaktekjøtt kan dog Kongen fastsette undtagelsesbestemmelser.

Kongen kan derhos bestemme, at innførsel fra utlandet av benfritt tønnekjøtt — ferskt eller saltet — samt pølser og annet findelt kjøtt helt forbys.

§ 3. Kjøtt, som av kommunal kontrollør finnes tjenlig til menneskeføde, skal stemples eller merkes. Finnes det utjenlig dertil, skal det ufortøvet beslaglegges og ikke tilbakeleveres vedkommende, forinden det er gjort uskadelig for den menneskelige sundhet eller ubrukbart som næringsmiddel. I de kommuner, hvor kontroll i henhold til denne lov er innført, må ustemplett slaktekjøtt eller umerket opdelt kjøtt, som er undergitt kontroll, ikke falbys, torvføres eller forhandles.

Hvis beslaglagt kjøtt, som ikke tilbakefordres, av vedkommende kommune blir utnyttet til teknisk bruk istedenfor å tilintetgjøres, har eieren krav på en forholdsmessig godtgjørelse.

Den kommunale kjøttkontrollørs avgjørelse kan innankes for stedets sundhetskommisjon, hvis ordfører i tilfelle ufortøvet skal gis fornøden underretning.

§ 4. Når slaktetvang innføres efter § 1, plikter vedkommende kommune å gi erstatning for den verdiforringelse, som de for slaktebedrift innen kommunen lovlig opførte bygninger og innretninger måtte lide ved ikke lengere å kunne benyttes efter sitt øiemed, forsåvidt bedriften lovlig der har vært drevet og ved slaktetvangens innførelse ennu drives.

Erstatningen fastsettes i tilfelle ved lovlig skjønn, optatt for kommunens regning. Overskjønn må forlanges innen 4 uker; omkostningene derved utres efter de almindelige regler.

Erstatningskrav må i tilfelle være fremsatt innen tre måneder efter slaktetvangens innførelse.

§ 5. For benyttelse av slaktehus eller torv, bestemt til handel med levende husdyr, kan kommunestyret med Kongens samtykke for minst ett år ad gangen fastsette bestemte avgifter.

Disse må dog ikke være høiere enn fornødent til renter av den kapital, som er anvendt til vedkommende anlegg samt til dekkelse av driftsomkostningene.

Ønskes den i § 2 omhandlede undersøkelse utført i slakteri eller annetsteds utenfor kontrollstasjonen, skal dertil være adgang til sådanne tider og mot sådan godtgjørelse, som av kommunestyret med Kongens approbasjon bestemmes.

I kommuner, hvor offentlig slaktehus ikke er opprettet, skal vedkommende kommunestyre ansette særskilt kontrollør på det sted, som slakterborgere eller kjøtthandlere andrar om, på betingelse av, at disse refunderer kommunen de utgifter, som medgår til sådan kontrollørs avlønning. Lønnens størrelse bestemmes av kommunestyret med departementets approbasjon. I tvilsomme tilfelle skal kjøttet uten utgift for kommunen frembringes til den kommunale kontrollstasjon.

Kongen kan fastsette en avgift til dekkelse av de utgifter, som er forbundet med kontroll av det fra utlandet innførte kjøtt såvel i hele slakt eller deler av slakt som i opdelt tilstand.

§ 6. Kongen kan utferdige nærmere forskrifter til denne lovs gjennomførelse. Han kan således bestemme, at der for det innenlandske kjøtt på forlangende av kontrolløren meddeles opplysninger om kjøttets opprinnelse m. v., at der medfølger det til kontroll fremstilte utenlandske kjøtt — såvel slaktekjøtt som opdelt kjøtt — opprinnelsesbevis og attest om dyrets tilstand i levende live, at røkte skinker, saltet flesk, talg, fett eller kjøtt, som innføres i lufttette kar og har vært underkastet en særegen mot bedervelse beskyttende behandling (hermetiske varer), fritas for den i henhold til denne lov anordnede kontroll, at der fastsettes en minstevekt for de kjøttstykker, som innføres i opdelt tilstand, at der forbys anvendelse av andre konserveringsmidler enn salt, og at kjøtt av visse arter av dyr eller kjøtt, som ikke uten betingelse godkjennes av kontrollen, skal — såfremt vedkommende kommunestyre fattet beslutning derom — forhandles i egne lokaler. Han kan fremdeles fastsette regler for det kontrollerte kjøtts stempeling eller merkning samt for kontroll av de til det slaktede dyr henhørende organer.

§ 7. (Ophevet ved ikrafttredelseslovens § 3, se nu straffelovens §§ 339 og 357.)

De pr. 1 august 1936 gjeldende

Regler

for innførsel og kontroll av ferskt kjøtt (slaktekjøtt). Plakat av 4 august 1911

med forandringer ifølge de kongelige resolusjoner av 24 september 1920,
29 juni og 22 desember 1922, 20 februar og 4 juli 1925
samt 22 november 1929.

A. Om innførsel fra utlandet av slaktekjøtt.

§ 1. Innførsel av ferskt slaktekjøtt av hest, kveg, får, gjet, svin og ren bestemt til menneskeføde, skal alene være tillatt fra de land, som innførselsplakaten ¹⁾ i henhold til lov om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsykdommer (husdyrloven) av 14 juli 1894 med tilleggslover til enhver tid bestemmer.

§ 2. Innførsel må alene finne sted til de kjøpstæder eller ladesteder, hvor der er innført offentlig kjøttkontroll i henhold til lov av 27 juni 1892 (kfr. lover av 25 juli 1910 og 14 juli 1914) om kommunale slaktehus m. v. Kjøttet skal underkastes kontroll og i tilfelle stemples. Landbruksdepartementet kan for enkelte tilfelle tillate innførsel til andre steder. Derhos skal det inntil videre være tillatt å innføre slaktekjøtt over riksgrensen mot Sverige til benyttelse for befolkningen i grensedistriktene uten å underkastes kontroll.

§ 3. Ferskt slaktekjøtt, hvorved forståes slaktemessig behandlet kjøtt uten tilsetning av konserveringsmidler, må kun innføres i hele, oppbrystede skrotter. Disse kan dog for storfe og hests vedkommende være opstykket i ens merkede halve eller fjerdedels skrotter.

Bryst- og bukhule må være åpne for kontroll. Nyrene skal medfølge i organisk sammenheng. Bryst- og bukkinne må være ubeskadiget tilstede og lymfekjertlene ikke borttatt. Andre medfølgende organer skal være naturlig forent med slaktet; dog må de, særlig i frossen tilstand, ikke vanskeliggjøre kontrollen. Løse organer tillates ikke innført.

Kjøtt, som grenseboere på norsk side fører over riksgrensen fra Sverige, skal kunne innføres i mindre deler enn foran nevnt, men kun til forbruk av importøren selv eller hans husstand. På sådant kjøtt finner heller ikke bestemmelsene i § 4 anvendelse.

Landbruksdepartementet skal være bemyndiget til i enkelte tilfelle å dispensere fra bestemmelsene i 1 og 2 avsnitt.

§ 4. For innførselen skal forøvrig gjelde følgende regler:

- a. Ferskt slaktekjøtt — med undtagelse av renkjøtt — skal alene kunne innføres, når det stammer fra dyr, slaktet i et av statsmyndighet i vedkommende land for slakting til eksport til utlandet godkjent offentlig slaktehus eller slakteri, hvor slakting, kontroll og forsendelse m. v. av kjøttet foregår efter regler godkjent av vedkommende statsmyn-

¹⁾ Se plakat av 7 november 1930 samt skrivelser fra Landbruksdepartementet av 11 og 14 november 1930, 28 april, 19 mai og 12 desember 1931.

- dighet i utførselslandet, og hvor de kontrollerende veterinærer på samme vis dertil er godtatt eller ansatt av nevnte myndighet. Kjøttet må kun innføres hertil direkte fra vedkommende utenlandske slaktehus.
- b. Kjøttet skal være forsynt med stempelmerker, som beviser, at kjøttet stammer fra dyr, som av kontrollveterinær er besiktiget i slakteriet umiddelbart før slaktingen og funnet sunt, og at kjøttet av kontrollveterinær er undersøkt og funnet sunt og tjenlig til menneskeføde (prima). Sådanne stempelmerker, der skal godtas av Landbruksdepartementet, skal angi eksportlandets navn og slakteriets nummer.
 - c. Der skal ved metalltråd og blyplombe være påheftet kjøttet merkelapp, der angir utførselslandets navn, det eksporterende slakteris nummer og beliggenhet (by), kjøttets art, samt at det i henhold til gjeldende lov eller reglement er godkjent til utførsel. Merkelappen skal være datert og underskrevet av vedkommende dertil autoriserte kontrollveterinær.
 - d. Landbruksdepartementet kan kreve, at der med hvert parti kjøtt skal følge sådan eksportattest, som Landbruksdepartementet nærmere bestemmer.

Kjøtt, som ikke innføres i dertil bestemte og særlig innrettede transportrum, skal være forsynt med ny, ren emballage. Rum for transport av kjøtt skal være rent og smittefritt.

Til kommuner, hvor der er kommunal kjøttkontroll, kan der inntil videre fra svenske grensedistrikter innføres slakt uansett bestemmelsene i litr. a og b, når der medfølger slaktet en skriftlig erklæring fra vedkommende dyrs eier om kjøttets opprinnelse, slaktingssted og slaktingstid samt om, at dyret, hvorfra kjøttet stammer, ikke er slaktet på grunn av sykdom eller var sykt i slaktingsøieblikket. Denne erklæring skal bekreftes av svensk veterinær, politimyndighet, grensetollstasjonsbestyrer eller ordfører i vedkommende kommune med tilføielse om, at der i distriktet ikke for tiden optrer ondartet smittsom husdyrsykdom. Dog skal disse attester, når det gjelder hest, inneholde erklæring om, at hesten er besiktiget av attestutstederen umiddelbart før slaktingen og funnet fri for sykdomstegn.

Landbruksdepartementet skal være bemyndiget til å dispensere fra bestemmelsene i denne paragraf i særskilte tilfelle og til å gi almindelig dispensasjon for innførsel av frosset rensdyrkjøtt.

§ 5. For kontroll av det innførte kjøtt betales en avgift av kr. 1,50 pr. skrott.

B. Om kontrollens håndhevelse.

§ 6. I enhver kommune, hvor offentlig kjøttkontroll i henhold til loven av 27 juni 1892 er anordnet, skal der være en kontrollstasjon, hvor kontrollen av det ferske slaktekjøtt skal foregå.

§ 7.

- a) Intet kjøtt skal undersøkes og stemples, medmindre det, hvis det stammer fra hest, svin, kveg (undtagen kalver) eller ren, fremlegges i minst en fjerdedels skrott (for- eller bakfjerding), og hvis det stammer fra kalv, får eller gjet, fremlegges i hele skrotter, som kan være delt efter lengden; dog skal slakt, som stammer fra dyr, der er slaktet

på grunn av sykdom (nødslaktede dyr), alltid fremlegges i sin helhet. Renkjøtt, som ved innførsel til kontrollkommune er frossent, skal være fritatt for den ved denne plakate anordnede kontroll.

- b) Hele skrotter skal ved fremleggelsen være oppbrystet. Med bakparter skal følge nyrene i organisk sammenheng. Andre organer, som ved slaktingen er fraskilt skroten, såsom hode, tunge, nett, lever, hjerteslag o. lign. kan mottas til kontroll, når de ved et merke er betegnet som tilhørende det slakt, hvormed de fremføres, og for tungens vedkommende er heftet til dette.
- c) Ferske organer av slaktedyrr må ikke benyttes som menneskeføde innen en kommune uten å være fremført til kontroll og stemplet.
- d) Kommunestyret kan med approbasjon av Landbruksdepartementet fastsette regler, ifølge hvilke større deler av slakt eller flere organer enn ovenfor nevnt kan kreves fremlagt for kontrollveterinæren i tilfelle i organisk sammenheng med slaktet.
- e) Ved undersøkelse i slakteri av kjøtt av dyr, slaktet innen vedkommende kommune, skal samtlige dyrets organer være tilstede og særskilt for hvert dyr fremvises for kontrollveterinæren.

§ 8. Når hesteslakt fremlegges til kontroll, skal slaktet ledsages av attest enten fra en veterinær, som meddeler opplysning om hestens tilstand umiddelbart før slaktingen, eller fra to troverdige menn, som i henhold til en besiktigelse av hesten umiddelbart før slaktingen bevidner, at dyret er funnet fritt for sykdomstegn. Attesten skal tillike inneholde opplysning om dyrets farve. Slaktet må være forsynt med et merke, som godtgjør dets identitet etter den medfølgende attest. Menneskes troverdighet skal være bevidnet av politiet eller av kommunens ordfører.

§ 9. Slakt, som ved fremførelse til kontroll ikke er i hel og ubeskadiget stand, således at ingen hinnebedekning er fjernet, itler eller andre organer bortskåret, eller som ikke tilfredsstiller de i §§ 7 og 8 opstilte krav, eller som fremlegges i tilsmusset tilstand avvises fra kontrollen, for såvidt der ikke foreligger grunn til å beslaglegge kjøttet.

§ 10. Kontrollveterinæren skal, for såvidt slaktet etter foranstående bestemmelser kan mottas til kontroll, underkaste dette en nøiaktig undersøkelse for å avgjøre, om kjøttet er tjenlig til menneskeføde.¹⁾ Avgjørelse herav treffes overensstemmende med den til enhver tid gjeldende instruks for kontrollen. Hvis kontrollveterinæren på grunn av særegne forhold ikke kan treffe avgjørelse ved slaktets fremleggelse, kan avgjørelsen utskytes inntil 24 timer, mellemliggende helligdag ikke iberegnet. Ved undersøkelsen har kontrollveterinæren rett til å gjøre de nødvendige innsnitt i kjøtt og organer.

§ 11.

- a) Den, som fremstiller kjøtt til kontroll, skal ved fremleggelsen meddele opplysning om, hvad der er ham bekjent om slaktet, såsom eierens navn, hvorfra slaktet er kommet, slaktingssted og slaktings-tid, om dyret har vært sykt eller har fått medisin før slaktingen m. v.
- b) Hvis slaktet stammer fra et sykt dyr, skal der meddeles opplysning om dyrets tilstand før slaktingen, om det har fått medisin før slaktingen og andre opplysninger som kontrollveterinæren anser nødvendige. Kan

¹⁾ Se anvisning til undersøkelse og stemping av ferskt slaktekjøtt av 6 oktober 1911.

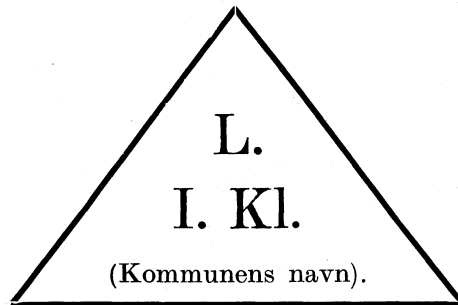
fornødne opplysninger ikke tilveiebringes, avvises slaktet, medmindre der ved undersøkelsen finnes tegn, som betinger slaktets beslagleggelse.

§ 12. Når et slakt etter foretatt undersøkelse finnes tjenlig til menneskeføde, skal der på slaktet anbringes stempelmerker.

På kjøtt av slaktedyr, slaktet innen en kommune, hvor kontroll er innført, og undersøkt i vedkommende slakteri med dyrets samtlige organer

således tilstede, at der ingen tvil er om, at organene tilhører det foreviste slakt, skal når kjøttet i enhver henseende finnes sunt og ubetinget tjenlig til menneskeføde, anbringes stempelmerker i blå farve og oval form; sådanne stempler, hvis tverrdiameter skal være 6 cm og hvis høidediameter skal være 3,5 cm, skal inneholde foruten kommunens navn (helt eller forkortet) tillike tegnene I Kl. (c: første klasse), B. (c: bykontroll), se hosstående tegning.

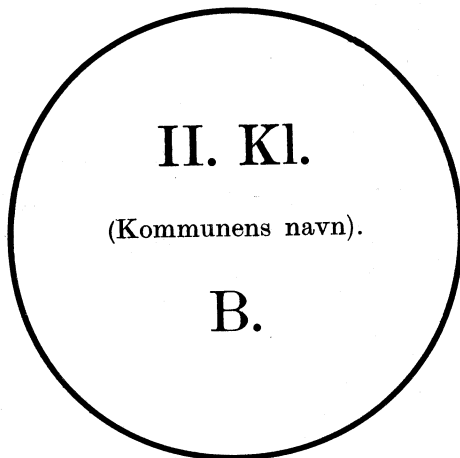

På kjøtt av slaktedyr, som enten er innført utenbysfra eller slaktet innen byen, men fremført til kontroll uten tilstedeværelse av dyrets samtlige organer, skal, når kjøttet i enhver henseende antas sunt og ubetinget tjenlig til menneskeføde, anbringes stempelmerker i blå farve og trekantet form; sådanne triangulære stempler, hvis grunnlinje skal være 6 cm og hvis sider skal være 5 cm, skal foruten vedkommende kommunes navn tillike inneholde tegnene I Kl. (c: første klasse), L. (c: landkontroll), se hosstående tegning.

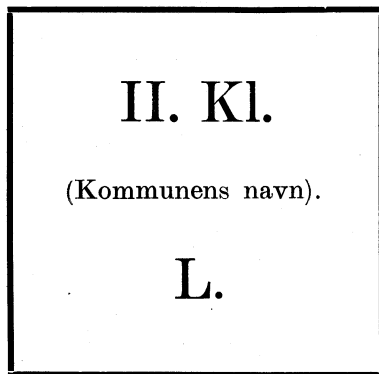
§ 13. På kjøtt, som ved undersøkelse finnes å lide av mangler i sanitær henseende, men hvor den tilstedeværende mangel ved omhyggelig tilberedning ikke antas å kunne betinge fare for den menneskelige sundhet, skal der hvis kjøttet hitrører fra dyr, undersøkt i vedkommende slakteri med dyrets samtlige organer således tilstede, at der ingen tvil er om, at organene tilhører det foreviste slakt, anbringes stempelmerker

i sort farve og rund form, hvis diameter skal være 6 cm Stempelmerket skal avstemple foruten vedkommende kommunes navn tillike tegnene II Kl. (☉: 2nen klasse), B. (☉: bykontroll), se hosstående tegning.

Hvis kjøttet derimot fremstilles til kontroll, uten at samtlige organer er tilstede, eller hvis det er innført utenbysfra, skal der, under samme

betingelse som ovenfor i denne paragraf nevnt, anbringes merker i sort farve og kvadratisk form; kvadratets sider skal være 5 cm, og merket skal avstemple, foruten vedkommende kommunes navn, tillike II. Kl. (☉: 2nen klasse), L. (☉: landkontroll), se hosstående tegning.

§ 14. Hvis der ved undersøkelse av kjøttet finnes mangler av sådan art, at kjøttet ikke anses tjenlig til menneskeføde, skal det beslaglegges og inntil videre opbevares på kontrollstasjonen på en sådan måte, at der ingen risiko er for tilsmussing og bedervelse av annet kjøtt eller for spredning av sykdomsstoff. Fra kontrollstasjonen eller fra undersøkelsesstedet skal det beslaglagte kjøtt føres på forsvarlig vis enten til destruksjonsanstalt, opbrenningsovn eller nedgravingsplass for sådant kjøtt eller til en av kommunen godkjent innretning, hvor kjøttet gjennomkokes. Kjøttet kan dog tilbakeleveres eieren, hvis det ikke er befengt med nogen syk-

dom, som ifølge husdyrloven betinger dets opbrenning eller nedgraving. Kjøttet skal, hvis det tilbakeleveres eieren, av kontrollveterinæren forsynes med dype innsnitt, hvori der strøes ulesket kalk eller petroleum, rå karbolsyre og lign., hvorved det gjøres utjenlig til benyttelse for mennesker eller dyr.

§ 15. Den av kontrollveterinæren trufne avgjørelse om kjøttets stempeling eller beslagleggelse kan innankes for stedets helseråd. Den, som fremfører kjøttet til kontroll, skal i så fall straks protestere mot den trufne avgjørelse og har ved henvendelse til helserådet å kreve dettes kjennelse. Kontrollveterinæren bør være tilstede ved sakens behandling og nærmere begrunne sin avgjørelse. Kjøttet blir, inntil kjennelsen er avgitt, å opbevare på forsvarlig vis ved kontrollstasjonen. Hvis helserådet ikke oprettholder kontrollveterinærens avgjørelse, blir kjøttet å stemple med tilføielse — efter kommunens navn — av ordet «Helseråd».

§ 16. Stempelmerkene skal anbringes på minst følgende steder på hvert halve slakt:

I. Hos hest og kveg (undtagen kalver)

1. på siden av halsen,
2. på underarmen,
3. på bogen,
4. på brystet,
5. på høiryggen,
6. i nyrepartiet,
7. på innsiden av låret,
8. på utsiden av låret,
9. på tungen og hodet.

II. Hos kalver og rensdyr

1. på bogen eller underarmen,
2. på brystet,
3. på låret eller bekkenpartiet.

III. Hos svin

1. på hodet,
2. på brystet,
3. på bogen,
4. på ryggen,
5. på buken,
6. på låret.

På smågriser er det nok å stemple hodet og ryggen.

IV. Hos får og gjet

1. på brystet,
2. på bogen,
3. på ryggen,
4. på låret.

Hos smålam og killinger er det nok å stemple halsen og ryggen.

Hvis kontrollveterinæren finner det hensiktsmessig, eller hvis kjøttets eier krever det, kan flere stempler anbringes.

§ 17. Enhver kontrollstasjon skal være forsynt med vann, vask og avløp til kloakk, samt de til undersøkelse av slaktet nødvendige instru-

menter og forøvrig være innrettet og utstyrt således som Landbruksdepartementet til enhver tid bestemmer. Stemplene må utenfor bruken opbevares i et sikkert tillåst skap.

Der skal sørges for, at slaktet kan fremlegges til kontroll uten å utsettes for regn eller støv. For det beslaglagte kjøtt skal der finnes et eget ophengningsrum eller en egen kasse, hvilke holdes forsvarlig avlåst.

§ 18. Kontrollstasjonen skal holdes åpen for undersøkelser og stempling av kjøtt til de tider, som vedkommende magistrat og formannskap bestemmer.

§ 19. Ved enhver kontrollstasjon skal der føres en protokoll over alt kjøtt, som fremføres til kontroll ved hovedstasjonen, samt en annen protokoll over alt kjøtt, som undersøkes utenfor kontrollstasjonen.

I vedkommende protokoll anføres rekvirentens eller eierens navn, kjøttets opprinnelse (fra innlandet eller fra utlandet), undersøkelsens datum, kjøttets art og størrelse samt undersøkelsens resultat. Der skal tillike føres regnskap over de for undersøkelsen betalte avgifter.

§ 20. Når noget kjøtt avvises, stemples med 2en klasse eller beslaglegges, skal grunnen hertil anføres i protokollen.

Det beslaglagte eller efter § 13 stemplede kjøtt skal veies. Det skal anføres i protokollen, hvorledes der senere er forholdt med det beslaglagte kjøtt.

§ 21. Kontrollstasjonens bestyrer har innen 1 februar hvert år gjennom vedkommende helseråd og magistrat å avgi til direktøren for det civile veterinærvesen en nøiaktig beretning over kontrollens virksomhet i det forløpne år overensstemmende med de for sådan beretning fastsatte skjema.

§ 22. Overtredelse av de i denne plakat gitte forskrifter blir, for såvidt de ikke inngår under strengere straffebestemmelser, å belegge med straff overensstemmende med den almindelige borgerlige straffelov av 22 mai 1902 § 339.

§ 23. De ved de kongelige plakater av 5 november 1895, 2 november 1896, 3 august 1897, kgl. res. av 19 august 1897 samt de kongelige plakater av 20 oktober 1900, 26 oktober 1901, 24 mai 1907 og 27 november 1908 fastsatte kjøttkontrollregler opheves fra 1 september 1911 å regne. Denne plakat trer i kraft fra samme dag.

De pr. 1 august 1936 gjeldende

Regler

for innførsel og undersøkelse av opdelt kjøtt. Plakat av 4 august 1911

med forandringer ifølge de kongelige resolusjoner av 9 februar 1912,

8 oktober 1915, 26 mai 1922, 16 oktober 1925, 21 oktober 1927

og 4 april 1930.

§ 1. Ved opdelt kjøtt forstås kjøtt av slaktede husdyr, når kjøttet er delt i fjerdedels skrotter eller mindre deler. Til kjøtt henregnes muskler med tilhørende ben, fett, bindevev og itler fremdeles indre organer, hode og tarmer.

Opdelt kjøtt kan innføres til

1. Arendal,	8. Kristiansand,
2. Bergen,	9. Oslo,
3. Bodø,	10. Skien,
4. Drammen,	11. Stavanger,
5. Fredrikstad,	12. Trondheim,
6. Haugesund,	13. Tønsberg.
7. Horten,	

Innførsel av sådant kjøtt til andre steder enn de her nevnte er forbudt. Landbruksdepartementet kan dog for enkelte tilfelle tillate innførsel til andre steder.

§ 2. Innførsel av blod og hakkekjøtt samt usaltet benfritt kjøtt er forbudt, medmindre bestemmelsene i nærværende plakats § 11 kommer til anvendelse.

På samme måte er innførsel av fårekjøtt i mindre stykker enn på 2 kg og av annet kjøtt i mindre stykker enn på 4 kg forbudt. Forøvrig er innførsel av saltet kjøtt tillatt. Saltet kjøtt, som innføres, skal være undergitt kontroll etter reglene i denne plakat.

§ 3. Bestemmelsene i §§ 1, 2 og 6 skal inntil videre ikke gjelde for røkte eller saltede skinker, saltet flesk, talg, fett eller kjøtt, som innføres i lufttette kar og har vært underkastet en særegen mot bedervelse beskyttende behandling (hermetiske varer), ennvidere pølser, posteier o. lign. i lufttett pakning, innhyllet i gelatin o. lign. eller nedlagt i eddik. Pølser, posteier o. lign. kan kun innføres i særskilte postpakker på inntil 5 kg vekt.

Ved skinker forstås bogen eller låret av svin med tilhørende ben, med eller uten hud.

Likeledes skal frossent renkjøtt inntil videre være fritatt for den ved denne plakat anordnede kontroll.

§ 4. Til salt kjøtt henregnes alene kjøtt, hvor muskelmassen også i de innerste lag inneholder minst 4 — fire — procent salt.

§ 5. Kjøtt, som er tilsatt farvestoffer eller andre konserveringsmidler enn koksalt, sukker eller salpeter, såsom

- a) borsyre og borater (boraks),
- b) formaldehyd,
- c) alkali — jordkali — oxyder — hydroxyder og karbonater,
- d) svovlsyre og undersvovlsyrlige salter (sulfiter og hyposulfiter),
- e) fluorider,
- f) benzoesyre, salicylsyre og deres forbindelser,
- g) klorater

må ikke innføres, medmindre bestemmelsene i nærværende plakats § 11 kommer til anvendelse.

§ 6.

- a) Etterat det i §§ 1 og 2 omhandlede i tønner, fustasjer eller annen innpakning innførte kjøtt er tollbehandlet eller, forsåvidt stedets tollvesen

og vedkommende kontrollveterinær finner det hensiktsmessig, før tollbehandling har funnet sted, skal kjøttet, føreenn det utleveres importøren, underkastes kontroll av dertil av departementet godkjent kommunal kontrollveterinær.

- b) I særegne tilfelle såsom ved større innførsel til fabrikk eller lagerhus, kan departementet bestemme, at kontrollen utføres på vedkommende fabrikk eller lager.

§ 7.

- a) Enhver sending av innført kjøtt, som omfattes av bestemmelsene i disse regler, skal ledsages av papirer bekreftet av stedets norske konsul, som godtgjør, hvorfra kjøttet kommer, kjøttets art og at kjøttet stammer fra dyr, som er undersøkt i levende live av veterinær og av ham funnet sunt, og at kjøttet ved veterinærundersøkelsen etter slaktingen er funnet tjenlig til menneskeføde. De innførte fustasjer eller annen emballasje skal være således merket og plombert, at varens identitet etter de ledsagende papirer kan godtgjøres. Inntil videre skal der dog ikke kreves veterinærattest for det fra Island innførte saltede fårekjøtt eller for saltede tarmer.
- b) Landbruksdepartementet bemyndiges til å fastsette formularer for de attester, som skal medfølge det fra utlandet innførte kjøtt.
- c) Forsendelsen skal åpnes i kontrollveterinærens påsyn i det dertil bestemte undersøkelseslokale, eller, forsåvidt kontroll er tillatt i henhold til § 6 b, på vedkommende sted.

Derpå undersøkes, om varen stemmer med angivelsen i de ledsagende papirer, og om varen i sundhetsmessig henseende frembyr betenkelighet.

§ 8. Når kjøttet er kontrollert og funnet tjenlig til menneskeføde¹⁾, skal der på vedkommende pakning anbringes enten et brandmerke eller et farvestempel.

Stemplet skal for kjøtt av får, kveg eller svin være av regelmessig sekskantet form og sekskantens sider skal være minst 2,5 cm.

For hestekjøtt skal stemplet være firkantet med 5 cm lang grunnlinje og 2,5 cm lang sidelinje.

Stemplet, hvis bokstaver skal være skarpe og tydelige, skal, når farve anvendes, avstemple et rødt merke, som inneholder ordet «Import» samt den kontrollerende kommunes navn.

Inneholder pakningen hestekjøtt, skal merket angi dette.

§ 9. Hvis kjøttet tilbakevises fra kontrollen, fordi de i § 7 omhandlede legitimasjoner m. v. mangler eller ikke er fyldestgjørende, eller fordi det ikke er tillatt å innføre det til benyttelse som menneskeføde eller det beslaglegges, skal pakningen stemples med en sort trekant av 5 cm sider, hvor der finnes ordene «Import», kontrollkommunens navn og henholdsvis ordet «tilbakevist» eller «beslaglagt».

Den anvendte farve må være holdbar.

¹⁾ Se anvisning til undersøkelse av opdelt kjøtt av 6 oktober 1911 samt veiledning til utførelse av kjemisk undersøkelse av opdelt kjøtt av 21 september 1911.

§ 10. Der skal tillike foruten stemplingsmerket påklistres sendingen en merkelapp, som angir undersøkelsens datum og kontrollveterinærens navn.

Stempelmerkene skal anbringes på pakningen på minst 2 steder (et merke på lokket og et annetsteds) og på iøinefallende måte.

§ 11. Kjøtt, som ikke er bestemt til menneskeføde, kan innføres uten å underkastes kontroll, når kjøttet er gjort eller gjøres utjenlig til menneskeføde, såsom ved innsnitt i kjøttet og tilsetning av kalk, tjærestoffer (karbolsyre, kreosot) o. lign. efter nærmere bestemmelse.

§ 12. Kontrollveterinæren har å anføre i kontrollprotokollen nøiaktige opplysninger om

- a) undersøkelsens datum,
- b) importørens navn,
- c) varens art,
- d) varens opprinnelse (avsendelsessted og avsendelsesfirma),
- e) kort angivelse av de ledsagende papirers innhold (sundhetsattest, fustastjens eller sendelsens nr.) o. lign.,
- f) varens nettovekt (som netto regnes sendelsens innhold av kjøtt),
- g) det beslaglagte kjøtts nettovekt og mengden av det tilbakeviste kjøtt,
- h) grunnen til beslagleggelsen eller tilbakevisningen,
- i) opplysninger om det i henhold til § 11 innførte kjøtt, som er utjenlig til menneskeføde.

Den av kontrollveterinæren trufne avgjørelse kan innankes for stedets helseråd. Den, der fremfører kjøttet til kontroll, skal i så fall straks protestere mot den trufne avgjørelse og har ved henvendelse til helserådet å kreve dettes kjennelse. Kontrollveterinæren bør være tilstede ved sakens behandling og for helserådet nærmere begrunne sin avgjørelse. Kjøttet blir, inntil kjennelsen er avgitt, å opbevare på forsvarlig vis ved kontrollstasjonen. Hvis helserådet ikke opprettholder kontrollveterinærens avgjørelse, blir kjøttet å stemple med tilføielse — efter kommunens navn — av ordet «Helseråd».

§ 13. For undersøkelse av det innførte kjøtt skal erlegges en kontrollavgift av 2 øre pr. kg. Avgiften beregnes efter kjøttets vekt.

§ 14. Med hensyn til tollens erleggelse og eventuelt tilbakebetaling av erlagt toll for beslaglagt eller tilbakevist kjøtt, har kontrollveterinæren å rette sig efter den ordning, som i denne henseende måtte treffes av vedkommende tollkammer.

§ 15. Kontrolltiden fastsettes av magistraten. Kontroll skal som regel kun finne sted ved dagslys; i mørketiden skal der sørges for tilstrekkelig kunstig belysning av kontrollokalet.

§ 16. Overtredelse av de i denne plakat gitte forskrifter blir for såvidt de ikke inngår under strengere straffebestemmelser, å belegge med straff overensstemmende med den almindelige borgerlige straffelov av 22 mai 1902 § 339.

§ 17. Denne plakat trer i kraft fra 1 november 1911.

Anvisning

til undersøkelse og stempling av ferskt slaktekjøtt.

Utferdiget av Veterinærdirektøren 6 oktober 1911.

A. Om kjøttets undersøkelse.

§ 1. Kontrolløren skal ved undersøkelse av kjøtt bære frakk eller forklæ av hvitt vasketøi, som holdes godt rent. Han skal påse, at der ved kjøttets håndtering eller undersøkelse ikke skjer smitteoverførsel eller tilsmussing av annet kjøtt. De til undersøkelse benyttede kniver, knivskjeder, strykestål o. l. må holdes godt rene og, når de er anvendt på et infisert slakt, renses ved kokning i lut eller ved desinfisering før de atter benyttes. Når der skjæres inn i tuberkuløse eller andre sykelige deler, må det iakttas, at bord o. l. hvor kjøtt eller klær henlegges, ikke infiseres enten ved stoff fra det syke kjøtt eller ved henleggelse av kniver, tørrekluter o. l.

§ 2. Kontrolløren bør påse, at slaktere eller medhjelpere ikke stikker kniven i munnen ved dyrets slaktning eller undersøkelse, at de ikke stikker inn i syke deler av slaktet og at syke eller kvestede deler av slaktet ikke fjernes før undersøkelsen.

§ 3. Undersøkelsen må foretas i godt dagslys eller ved god og tilstrekkelig kunstig belysning. Den bør alltid skje i en bestemt og systematisk orden.

§ 4. Der bør ikke gjøres flere snitt i kjøttet enn strengt nødvendig for avgjørelse av kjøttets tjenlighet til menneskeføde.

§ 5. Ved undersøkelsen besiktiges så vel slaktet som de enkelte organer i den utstrekning som disse medfølger slaktet til stasjonen. I slakteri besiktiges samtlige organer. Lunge, lever, milt, bør, jur og tunge beføles tillike godt. Merkes herved noe abnormt, gjøres innsnitt til nærmere undersøkelse. Itlene gjennomskjæres på langs.

Ved undersøkelsen legges særlig merke til:

1. **B l o d e t s** farve, sammenløpning og eventuell tilblending av fremmede stoffer.
2. **H o d e t** og de øverste hals- og strupe-itler.

Munn og neselimhinnen samt tungen og luftrørshodet ettersees. Hos kveg gjøres innsnitt i tyggemusklene utvendig og innvendig langs kjeven for å se om der er tinter. Finnes der noen sådan må hodet nærmere undersøkes ved flere tynne snitt. Der legges merke til om tinten er ostet, og om den i så fall inneholder levende scolex, i tilfelle ved mikroskopisk undersøkelse. For tungens vedkommende ettersees spesielt om der finnes tuberkuløse eller andre sår på sideflatene. Hos dyr, hvor der finnes tinter foruten i kjevemusklene også i mellomgulvet, må tungen gjennomskjæres og ettersees.

3. **L u n g e n e** og de tilhørende bronchiale og mediastinale kjertler.
Hvis spiserøret medfølger må dette i høst- og vintermånedene undersøkes på bremselarver. Der bør alltid gjøres et snitt inn i de store lungelapper, og lungene beføles godt.
4. **H j e r t e t** og hjertesekken med karstammene. Kamrene bør alltid åpnes ved lengdesnitt, og kamrenes skillevegg gjennomskjæres. Hvis tinter er funnet i kjevemusklene bør hjertet gjennomskjæres ved en rekke tverrsnitt til nærmere eftersyn etter tinter.
5. **M e l l e m g u l v e t** besiktiges på begge sider.
Hos kveg hvor der er funnet tinter, må både den del av mellomgulvet som følger med det fraskårne hjerteslag, og den ved skrotten gjenhengende del omhyggelig undersøkes ved innsnitt.
6. **L e v e r e n** ettersees på farve, form og størrelse. Der legges merke til dens rand, om den er fortykket, hvorefter bakflaten besiktiges; der gjøres innsnitt i portal-itlene og de store galleganger opskjæres. Finnes der ikter i disse, skjæres inn i den spigelske lapp. Finnes ingen ikter legges leveren på bordet og beføles godt med fingrene (om innvendige bylder eller knuter).
7. **M a v e n** og **t a r m e n e**, **k r ø s e t**, **k r ø s i t l e n e** og **n e t t e t**.
Tarmer og mave skjæres kun op, hvis dyret har vært sykt eller der kan formodes sår eller andre sykelige prosesser ved besiktigelsen.
8. **M i l t e n** undersøkes med hensyn til farve, størrelse, konsistens, tilvoksningsmerker eller belegg.

Anm. Ved løsrivning blir miltens itler i almindelighet sittende igjen på maven, hvor de ettersees.

9. **N y r e n e** ettersees.
Nyrenes itler, der likesom **b i n y r e n** i almindelighet finnes inne ved hvirvelsøilen, gjennomskjæres. **U r i n b l æ r e n** skjæres ikke op uten særlig grunn.
10. **B ø r e n** skjæres alltid op ved et snitt gjennom hornene inn i børlegemet og i tilfelle videre gjennom børhals og skjede.
T e s t i k l e n e undersøkes kun, hvis dyret har vært sykt eller hvis itlenes tilstand opfordrer dertil. **S k a m - i t l e n e** gjennomskjæres alltid både hos han- og hundyr.
11. **J u r e t** og dets itler.
Der sees etter om de to halvdelar er like store, om noen av itlene er hårde eller svulne. Juret må gjennomføres og, hvis der forefinnes noe mistenkelig, gjennomskjæres.
12. Etter organenes undersøkelse ettersees den egentlige **s l a k t e s k r o t t**. Der undersøkes først, hvorledes **p l e u r a** ser ut, idet mellomgulvet

løftes op; er der svulster eller hevelser noe steds på eller langs ribbenene undersøkes dette nærmere ved innsnitt eller gjennomhugning.

Derefter besiktiges *peritoneum*, hoftegrensitlene gjennomskjæres (disse er svulne ved jur- og børsykdom eller lidelse i baklemmet). Hvis begge hoftegrensitler er svulne og ved innsnitt grønne, tyder dette på parasitter (*sarcosporidier*) i musklene.

Der iakttas, om bakkneet eller haseleddet er svullent eller fortykket; i tilfelle gjøres innsnitt.

Derefter besiktiges bekkenets midtsøm og innsiden av lårene, brystbenet og doglappen (kalkavsetninger), samt albu- og forkneleddet. Endelig ettersees om der noensteds på skroten finnes hevelse, knuter, kontusjoner eller sår (mankesvulst, støt, brudd, abscesser) om der finnes ødem, bremselarver o. l. i fett og bindevev på ryggen, (hvis knefoldsitlene har vist sig grønne, tyder dette på bremselarver). Er skroten ryggdelt, ettersees rygg- og halsmuskulaturen på tinter og i årets siste og første måneder legges merke til om det i ryggmarvskanalen værende fettvev er grønne (bremselarver).

Hvis kontrollveterinæren har funnet tinter eller tuberkulose hos slaktet må dette ryggdeles, hvorefter undersøkes nøie ryggmarv, rygggrad, (hvirvlenes legeme og utvekster) brystben, bekkenets midtsøm og itlene i bogen, knefolden, skam- og lende-partiet. Er tuberkulosen sterkt utbredt, ettersees også sedebens-, knegrube og skulderitlene.

Hvis et slakt straks ved besiktigelsen viser tegn på tuberkulose, skal kontrollveterinæren undersøke skroten (itlene, muskulaturen, rygggrad, ribben, brystben, bekkenben og ledd) før organene; ved tvil angående en forefunnen lidelses tuberkulose natur forferdiges mikroskopisk preparat til nærmere undersøkelse.

§ 6. Hos *kalv* ettersees navnlig navlen, leddene og hoftegrensitlene. Kalv under seks uker behøver ikke ettersees på tinter. Hodet behøver ikke særlig ettersees uten bestemt grunn. Opmerksomheten må særlig heftes ved, om dyret har hatt kalvediaré eller kalveseptikæmi, hvorfor i tilfelle tarminnholdet bør ettersees, likesom der legges merke til om der er små bloduttredelser i tarmveggen, under epikardiet eller endokardiet, eller under lungepulsårens intima-hinne eller under pleura eller peritoneum. Hos spekalver, hvor lungene er atelektatiske, må det nøie undersøkes om dyret har vært født fullbærent; portal- og mediasinalitlene må nøie undersøkes på medfødt tuberkulose.

§ 7. Hos *hest* må neselimhinnen besiktiges. Hos kolikkhest ettersees særlig fordøielsesorganene. Det bemerkes om det finnes abnorm lukt av bukveggen eller medisinklukt av kjøttet, om lendeitlene er svulne og om kontusjoner er til stede. Slakt fra hvite eller skimlete hester viser hyppig melanosarkomer i hofteblodårenes vegg og under den øverste

del av skulderbladet, hvorfor den ene bog bør avløses; finnes sarkomknuter her, må lårmuskulaturen ettersees. Likeså må innerlår og ytterlår slaktemessig skilles og ettersees, hvis der er funnet større tromber i den bakerste stor-pulsåre. Enn videre må kontrollveterinæren etterse juret (botryomykose), kjønnslemmet og de dype lyskeitler.

§ 8. Hos svin undersøkes skrotten før organene. Man ser etter, om der viser sig tinter på de i dagen fremtredende muskelpartier, navnlig på låret, buken, mellemgulvet, mellemribbensmusklene, nakken, hjertet, tungen og strupehodet. I halsmuskulaturen gjøres et eller to innsnitt (tinter). I de submaxillære itler skjæres inn og finnes disse tuberkuløse skjæres hodet av, slaktet må ryggdeles og ryggraden og samtlige itler ettersees.

Itlene i skam- og hoftegrenspartiet gjennemskjæres. Hvis skam-itlene inneholder puss, undersøkes kastrasjonsstedet. Er hoftegrensitlene svulne, finnes ofte betendelse i baklemmets ledd og ved lårbrudd er de gjerne dertil hæmorrhagiske.

Pleura, ribben og peritoneum ettersees. Hvis de er svulne eller har lyse partier, undersøkes disse nærmere (tuberkulose). Det langs slag-siden liggende overfladiske fettlag (isterpartiet, flommene) besiktiges, og innsiden av lårene ettersees (tinter og sarcosporidier). Man bør være oppmerksom på leddene, og hos purker må bukflesket og juret nøie beføles. Kastrasjons- eller ovariotomi-stedene ettersees, og skinkenens bakflate beføles (dermoidcyster). Svoren ettersees (knuterosen, bittsår, støt og slag) og, hvis dyret har brakknese (snøvlesyke) avskjæres hodet og gjennomhugges.

Krøsitlene må alltid gjennemskjæres (tuberkulose).

Hos svin, der har lidt av rakitt, snøvlesyke, tarmkatarr eller annen utviklingshemmende sykdom, bemerkes om der er abnorm lukt av isterpartiet eller bukmuskulaturen; i så fall ryggdeles svinet og mørbrad og skinkeflesk undersøkes nærmere.

Svineskrotten bør alltid ryggdeles, hvis slaktet er dårlig blodtømt (nødslakting) eller slapt, magert, anæmisk, ødematøst eller gulsottigt eller hvis svinet har hatt pneumoni (svinesyke).

Er halen svullen, gjennomhugges den og ettersees, likeså selve ryggrarven og itlene i knefolden og knegruben.

§ 9. Får og gjet undersøkes i det vesentlige som kalv. For disse dyrs vedkommende må oppmerksomheten særlig festes ved tilstedeværelsen av parasitter i lunger, lever, tarmen, nett, hode, mave, mavepipe og selve kroppsmuskulaturen, kjøttets og fettets lukt og farve (vattersott, anæmi).

§ 10. Ved innført kjøtt må kontrolløren særlig legge merke til itlenes størrelse og farve, de serøse hinner om karrene i det subkutane fettvev, især langs ryggen er blodfylt (nødslakting); i så fall ettersees slaktet

nøie overalt. Hos nødslaktede, febersyke dyr er muskulaturen ved snitt i almindelighet mørk, rødsort og glinsende, fettaktig å føle på og av ubehagelig lukt; dette undersøkes i tilfelle nærmere ved kokning under lokk av et utskåret stykke.

B. Om kjøttets stempling og beslagleggelse.

§ 11. Som utjennlig til menneskeføde og derfor i sin helhet å beslaglegge blir slaktet, når der hos dette finnes tegn på, at dyret har vært befengt med:

1. Miltbrand, raslesyke, ondartet ødem eller bråssott.
2. Hæmorrhagisk septikæmi.
3. Hundegalskap.
4. Snive.
5. Kvegpest.
6. Blodforgiftning (septikæmi eller pyæmi) på grunn av brandige eller urene sår, betendelse av purulent eller septikæmisk natur i jur, bør, ledd, seneskjeder, klov eller hov, navle, lunger, bryst- og bukhinne eller tarm.
7. Generell tuberkulose, miliærtuberkulose, eller sterk lokaltuberkulose med avmagring.
8. Rødsyke hos svinet, når dyret er slaktet i febertilstand så at muskelkjøttet og fettvevet viser betydelige forandringer fra det normale og skrotten er slapp å føle på.
9. Svinepest og svinesyke, når dyret er slaktet i febertilstand eller der er sterk avmagring.
10. Stivkrampe.
11. Ondartet katarrfeber i feberstadiet eller ved sterk avmagring og ondartet lungesyke hos kveget. Blodpis hos kveg i sterkere grad.
12. Munn- og klovsyke.
13. Fårekopper i feberstadiet.
14. Alle andre alvorlige sykdommer såsom hestens lungesyke, hæmoglobinuri hos hest, brandfeber, kverke i feberstadiet eller ved metastaser, dysenteri og kalvediaré, kalvedifterit.
15. Gulsott, når slaktet er gult etter å ha hengt i minst 24 timer eller er sterkt avmagret.
16. Høigradig vattersott.
17. Svulster i musklene, benvevet eller itlene, når affeksjonen ikke er strengt lokal så alt sykelig vev kan fjernes.
18. Tinter hos svin, får og gjet (*cysticercus cellulosæ*).
19. Tinter (*cysticercus inermis*) i større antall enn 6 degenererte eller 1 klar hos oksen.

20. Trikiner.
21. Miescherske sekker og sarcosporidier, når muskelmassen er gjennom-satt med parasitter, eller kjøttet er vannaktig infiltrert eller misfarvet.
22. Urinlukt, stank eller fremtredende usmak av kjøttet.
23. Sterk avmagring etter en eller annen sykdom.
24. Fremskreden bedervethet på grunn av dekomposisjon ved skimmel eller forråtnelsestilstand, grov tilsmussing eller kunstig oppblås-ning av kjøttet.
25. Slakt fra alle selvdøde dyr eller fra dyr, som er slaktet i dødsøie-blikket eller som ikke er fullbårne samt slakt, som frembyr tegn på alvorlig almenlidelse.

§ 12. Med første klasses stempel blir slaktet å stemple:

1. Når ingen sanitære mangler kan påvises.
2. Når en forefunnen mangel er av den art, at den ved bortskjøring på kontrollstasjonen ganske kan fjernes, således at det resterende slakt ikke i noen henseende frembyr sundhetsfare.

Dette kan gjøres

- a. ved lokale parasitter (leverikter, bendelorm, enkeltvise degenererte tinter, echinokokker, kvæse, rundorm, Miescherske sekker o. l.),
- b. ved skarpt begrensede og enkeltvise svulster,
- c. ved tuberkulose, når sykdommen sitter i en enkelt itel eller i et enkelt organ, er av begrenset karakter og slaktet viser, at dyret har vært i god ernæringsstilstand,
- d. ved lokal og ringe utbredt aktinomykose og botryomykose med god avkapsling av prosessen,
- e. ved lokale lidelser etter støt, slag, fall, benbrudd o. l., hvor dyrets almentilstand ikke har vært angrepet,
- f. ved enkeltvise knuter av knuterosen og ved mindre rødsyke-vegetasjoner på hjerteklappene uten tegn på almenlidelse,
- g. ved lokale mangler eller misdannelser av enkelte organer eller legems-deler uten tegn på almenlidelse og ved små og ubetydelige foruren-ninger, som kan fjernes.

§ 13. Med 2 n e n k l a s s e s s t e m p e l blir slaktet å stemple:

- a. ved tegn på lungesyke hos svin, når sykdomsprosessen er avløpet, og ingen almeninfeksjon forefinnes,
- b. ved katarrfeber og hæmoglobinuri hos kveg i begynnelsesstadiet,
- c. ved tuberkulose, når der finnes lokale lidelser i flere itler eller flere organer men lidelsens karakter er begrenset og de tuberkuløse pro-sesser er av eldre natur samt dyret ikke frembyr tegn på avmagring eller almenlidelse,

- d. ved mer utbredt eller dårlig avkapslet aktinomykose eller botryomykose, når de syke partier kan bortskjæres,
 - e. ved rødsyke hos svinet, når der ikke foreligger tegn på febertilstand eller avmagring,
 - f. ved svinesyke og svinepest, hvor sykdommen er i begynnelsesstadiet og hvor ingen tegn på almenlidelse foreligger,
 - g. ved tinter, når der ved nøiaktig undersøkelse ikke er funnet mer enn 6 degenererte eller 1 klar tinte hos oksene og disse er fjernet.
- Anm. Lever, milt, nyre, mave, tarm og fett av tintet kveg stemples med 1ste klasse, hvis de ved omhyggelig undersøkelse finnes fri for tinter og forøvrig ikke frembyr sanitære mangler.
- h. ved overfladisk bedervelse eller forurensning, som kan fjernes ved vaskning eller bortskjæring.

Anvisning

til utførelse av den ved kgl. plakats av 4de august 1911 bestemte
kontroll av opdelt kjøtt.

Utferdiget av Veterinærdirektøren 6 oktober 1911.

1. Idet henvises til rundskrivelse fra Landbruksdepartementet av 2 oktober 1911 om kontrolllokale og om attestenes og protokollenes form bør dyrlægen ved kontrollens utførelse anvende den nedenfor angivne fremgangsmåte.

2. Når det av de medfølgende papirer fremgår, at sendingen består av en ensartet vare, skjer kontrollen ved at der av fustasjen uttas noen stykker dels fra overflaten dels fra fustasjens dypere lag. Disse stykker undersøkes på lukt, farve, konsistens samt vedhengende organer (serøse hinner, itler). Viser der sig svulst av itlene, skjæres inn i disse. Hvis der i itlene finnes tegn på tuberkulose, beslaglegges kjøttstykket og der uttas flere stykker av fustasjen til undersøkelse. Finnes flere stykker tuberkuløst befengte, blir hele fustasjen å beslaglegges eller tilbakevise. Er kjøttet vandig, blekt, slapt, besatt med små bloduttredelser, underkastes det en mikroskopisk undersøkelse, idet der undersøkes, om kjøttet inneholder bakterier. I tilfelle prøves kjøttet ved kokning. Der skjæres da ut fra stykkets indre en tynn, håndflatestor skive, som kokes i rent vann i en kasserolle i 10 minutter.

Anm. Ferskt kjøtt er rødlig, har en for vedkommende dyreart særegen lukt, er bløtt å føle på, har en ujevn, stripet, riflet snittflate og blir ved kokning grått, hvitlig eller brunlig samt viser kun spor av koksaltinnhold. Salt kjøtt har tapt lukten av friskt kjøtt også i de innerste lag av kjøttstykket, er fast å føle på, har glatt snittflate og beholder ved kokning sin rødlige farve også når det er blitt kaldt igjen; det inneholder meget mer koksalt enn ferskt kjøtt.

3. Fustasjer, som inneholder hestekjøtt, skal alltid åpnes og hvert enkelt stykke undersøkes.

Ved sendinger av annet kjøtt skal der undersøkes minst 2 fustasjer, ved sendinger over 10 fustasjer skal der undersøkes minst 20 %.

4. De enkelte av en fustasje uttatte kjøttstykker undersøkes først på overflaten

- a. på tinteblærer eller andre abnorme avsetninger,
- b. på farve, konsistens og lukt (i tilfelle ved kokning).

Anm. Der bør sees etter om der er bloduttredelser eller blødninger, gulfarvning, harsk eller annen abnorm lukt, oppblotning eller ødem i bindevevet, ansamling av gassblærer, slimbelegg, mugg, spor etter mark o. l.

- c. på beskaffenheten av de tilhørende itler.

5. For tarmers vedkommende undersøkes om farven er abnorm, om de er bløte, slimete, og illeluktende, om der finnes sykelige forandringer i dem, særlig sår, blødninger, knuter.

6. For å bringe på det rene om der er anvendt noen tilsetning, som er forbudt, skal der fra tid til annen uttas prøver såvel av laken som av kjøttet til nærmere kjemisk undersøkelse (kfr. veiledning til kjemisk undersøkelse).

7. I de tilfelle, hvor en nøiaktig besiktigelse ikke er tilstrekkelig til å avgjøre, om sendingen er tjenlig til menneskeføde, kan en mikroskopisk eller bakteriologisk undersøkelse være nødvendig; navnlig er dette tilfelle ved mistanke om blodforgiftning eller miltbrand.

Til en mikroskopisk undersøkelse brendes på overflaten av kjøttstykket et parti med en glødende knivspiss eller annet instrument; på dette sted gjøres med en steril kniv et innsnitt i kjøttet og fra stykkets indre uttas med en steril preparer nål eller pinsett et lite stykke kjøtt, hvorav noe bearbeides til direkte undersøkelse under mikroskopet med hensyn til muskeltrådenes utseende og innhold på bakterier. Er der dertil adgang, kan en kjøttbit anvendes til undersøkelse på levende dyr (f. eks. foring til mus, marsvin, kaniner eller hunder eller podning til disse) eller til bakteriologisk dyrkning.

Foreligger der i noe tilfelle tvil om arten av det innførte kjøtt og denne tvil ikke kan løses ved undersøkelse av de medfølgende benstykker, kan der foretas en biologisk prøve av kjøttets art.

8. Foreligger der tegn til dekomposisjon (gjæring eller forråtnelse) bør det ved innsnitt i stykket bringes på det rene, om denne dekomposisjon kun er til stede på overflaten eller om den også er til stede i dybden. Av kjøttet kokes et stykke, hvorved i tilfelle dekomposisjonslukter inntrer. Om de kjemiske prøver og undersøkelser på konserveringsmidler eller farvestoffer henvises til den derom utgitte særlige veiledning.

Lov

av 14 juli 1894

om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsykdommer med endringslover av 26 mai 1899, 14 mai 1918, 7 juli 1922, 11 mars 1925, 4 juli 1927 og 29 juni 1934*).

Kapitel 1.

O m o n d a r t e d e s m i t t s o m m e s y k d o m m e r .

§ 1. Følgende smittsomme sykdommer blandt husdyrene skal være undergitt det offentliges særlige forsorg, nemlig:

k v e g p e s t ;

m i l t b r a n d o g d e r m e d l i k e a r t e d e s y k d o m m e r ;¹⁾

h u n d e g a l s k a p ;²⁾

s n i v e ;

s p e s i f i k k m u n n - o g k l o v s y k e ;³⁾

o n d a r t e t l u n g e s y k e o g o n d a r t e t k a t a r r a l f e b e r⁴⁾
hos hornkveget;

k o p p e r o g s k a b b h o s f å r e t ;

s v i n e p e s t⁵⁾ o g r ø d s y k e⁶⁾ hos svinet.

Skulde nogen annen sykdom blandt husdyr anta en smittsom eller ondartet karakter eller større utbredelse, eller skulde nogen av de her opregnede sykdommer optre ondartet eller vinne utbredelse hos andre dyr enn de nevnte, kan Kongen utvide bestemmelsene i denne paragraf til også å omfatte disse sykdommer.⁷⁾

Likeledes kan Kongen, når dertil finnes grunn, bestemme, at en sykdom, der hittil har vært gjenstand for det offentliges inngripen efter denne paragraf, skal behandles som en mildere smittsom sykdom efter bestemmelsene i nedenstående kapitel 3.⁸⁾

¹⁾ Se cirk. fra overlægen for det civile veterinærvesen av 28 september 1891 om forholdsregler, cirkulærer fra Veterinærdirektøren av 15 august 1895 ang. salg av melk, av 28 mai 1900, av 29 juni 1912 ang. etterprøve ved miltbrand m. v. samt rundskr. fra Veterinærdirektøren av 20 mai 1931 om uskadiggjørelse av miltbrandskadavere.

²⁾ Landbruksdepartementets rundskr. 22 juli 1924. Hund på skib fra utlandet skal holdes bundet.

*) Jfr. iøvrig lov om kommunale slaktehus og kjøttkontroll m. v. av 27 juni 1892 med tilleggslover og §§ 126 flg. i lov nr. 3 av 18 juli 1919 om flyttlappenes adgang til renbeiting, samt lov av 19 mai 1933 om tilsyn med næringsmidler og de adm. forskrifter utferdiget i medhold av loven ved de kgl. resolusjoner av 3 mai, 14 juni og 1 august 1935, se særlig forskriftene om kjøtt og kjøttvarer og om melk og fløte.

- 3) Landbruksdepartementets instruksjoner ved bekjempelse av munn- og klovsyke av 23 februar 1925 samt Landbruksdepartementets rundskr. til fylkesmennene av 11 mars 1925 (inntatt i Norsk Lovtidende).
- 4) Ved kgl. res. av 11 desember 1931 er ondartet katarralfeber henført til de mildere sykdommer efter lovens kapitel 3 (§ 14 flg.).
- 5) Se Landbruksdepartementets rundskr. av 20 september 1900 ang. svinepest.
- 6) Ved kgl. res. av 9 mars 1904 er rødsyke hos svinet henført til de mildere sykdommer efter lovens kapitel 3 (§ 14 flg.).
- 7) Ved kgl. res. av 7 april 1922 blev det bestemt at smittsom anemi hos hesten blir å henregne til de ondartede smittsomme sykdommer efter lovens kapitel 1. Se Landbruksdepartementets rundskrivelser til fylkesmennene av 12 april og 11 juli 1922, Landbruksdepartementets rundskrivelser av 12 november 1923 (om kadavernes nedgraving) og 15 juli 1924 (om begrenning av maksimumserstatningen), Veterinærdirektørens rundskrivelser til dyrlægene av 21 juli 1922 og 12 juli 1923, brosjyre av 19 juli 1922 og veterinærdirektør Thorshaugs foredrag på 4 Nordiska Veterinærmøtet Sektion III.
- 8) Se note 4 og 6 ovenfor.

§ 2. Er noget husdyr angrepet eller død av en av de i § 1 omhandlede sykdommer, eller er der sannsynlighet for, at så er tilfelle,¹⁾ skal enhver, der som eier eller på annen måte har i besiddelse sådant dyr, snarest mulig tilkalle en autorisert dyrlæge eller derom gjøre anmeldelse, i byene til politimesteren, på landet til lensmannen, fra hvem meddelelse uopholdelig skal skje til en autorisert dyrlæge.²⁾

Dyret blir, inntil dyrlæge kommer tilstede, såvidt omstendighetene tillater det, å holde avsondret eller innesperret.

Når kvegpest er utbrudt, skal enhver innenfor en av fylkesmannen nærmere bestemt avstand boende eier eller opsynsmann over drøvtyggende dyr uten opphold anmelde ethvert tilfelle av innvortes sykdom, som måtte inntreffe i hans besetning blandt de nevnte arter av dyr.

1) Se Landbruksdepartementets cirkulære av 5 februar 1904 og Veterinærdirektørens cirkulære av mars 1931.

2) Se § 25 med note.

§ 3. Den praktiserende dyrlæge, der mottar meddelelse om eller under sin praksis påtreffer et tilfelle av nogen av de i § 1 omhandlede sykdommer, skal snarest mulig på stedet undersøke tilfellets beskaffenhet og treffe de foranstaltninger, som er fornødne til forebyggelse av smitte, såsom avsondring og innesperring av syke og mistenkte dyr, nedgraving eller tilintetgjørelse av døde dyr og smitteførende avfall samt rensning og desinfeksjon. Privatpraktiserende dyrlæge er dog kun forpliktet til å foreta undersøkelse, når tvingende grunner skjønnes å være tilstede.

Dyrlæge skal, når han har undersøkt et tilfelle av nogen av de i § 1 omhandlede sykdommer, snarest mulig til øvrigheten inngi beretning om det ved undersøkelsen funne sykdomstilfelle, med opplysning om, hvad der er foretatt eller anordnet for å motarbeide sykdommen og

hindre dens utbredelse.¹⁾ Privatpraktiserende dyrlæge, der efter mottatt anmeldelse avslår å foreta undersøkelse, skal snarest mulig oversende anmeldelsen til øvrigheten.

¹⁾ Se Landbruksdepartementets cirkulære av 21 september 1904 ang. nedslakting, innberetning m. v. i anledning av ondartet smittsom sykdom.

§ 4. Dyrrets eier eller besidder er forpliktet til å etterkomme ethvert ham i henhold til denne lovs bestemmelse gitt pålegg; forsåvidt det ikke frivillig etterkommes, kan politiet la det fornødne utføre for vedkommendes regning.

Politiet er for øvrig forpliktet til å yde fornøden bistand ved de i henhold til denne lov påbudte foranstaltningers gjennomførelse.

§ 5. Fylkesmannen har når han mottar underretning om noget tilfelle av de i § 1 nevnte sykdommer, å treffe de forføyninger, som efter omstendighetene må anses påkrevet for å hindre sykdommens utbredelse; finner han det fornødent, kan han la den besetning, i hvilken sykdomstilfellet er forekommet, samt de besetninger, hvortil smitte kan antas overført, sette under offentlig tilsyn¹⁾ inntil sykdommen eller smittefaren er ophørt.

Når en besetning settes under offentlig tilsyn skal der angis en territorial begrensning av det område, som omfattes av tilsynet, for eksempel en eller flere bestemte eiendommer eller deler derav.

¹⁾ Se bl. a. Veterinærdirektørens cirkulære av 18 november 1908 ang. offentlig tilsyn med besetninger m. v. Se også note 1, 3 og 7 til § 1.

§ 6. Sålenge en besetning er under offentlig tilsyn, kan fylkesmannen

- a) påby eftersyn av vedkommende besetning ved dyrlæge, så ofte som omstendighetene krever det;
- b) forby at dyr og smitteførende gjenstander bortføres fra stedet og at de personer som opholder sig på stedet forlater dette samt at uvedkommende tilstedes adgang; ved kvegpest eller munn- og klovsyke forby alt unødvendig samkvem mellom det sted hvor besetningen er satt under offentlig tilsyn og andre deler av distriktet og for øvrig treffe de nødvendige foranstaltninger for å hindre at personer, dyr eller smitteførende gjenstander, som er eller kommer innenfor det område som omfattes av tilsynet, igjen kommer utenfor området uten tillatelse av rette vedkommende;
- c) forby, at noget nytt dyr innføres i en besetning, i hvilken der er forekommet tilfelle av kvegpest, kvegets ondartede lungesyke, munn- og klovsyke, snive eller svinepest; til fornøden kontroll hermed kan han la opta fortegnelse over og merke de til vedkommende besetning hørende dyr.

Fylkesmannen kan derhos

- d) under særlige omstendigheter forby benyttelse av beiter og andre steder, som kan formodes å være smittet;
- e) under særlige omstendigheter påby optagning og fornyelse av gulver, vegger og lignende i rum, hvor smittede dyr har stått, samt tilintetgjørelse av smittebefengte gjenstander, såsom høi, halm, redskaper og lignende;¹⁾
- f) for by eller herred, hvor eller i hvis nærhet hundegalskap forekommer ved offentlig bekjentgjørelse påby, at enhver hund skal enten holdes forsvarlig bunden eller innesperret eller være forsynt med munnkurv av nærmere angitt beskaffenhet, eller under særlige omstendigheter blott kunne føres på offentlig vei eller gate i bånd av voksen person, selv om hunden er forsynt med munnkurv;
- g) når nogen farsott vinner større utbredelse, ved dyrlæge la foreta almindelig undersøkelse av besetninger i den utstrekning, som måtte finnes nødvendig;
- h) pålegge vedkommende by- eller herredskommune å rense og desinfisere staller og vanningssteder, som er til offentlig avbenyttelse.

¹⁾ Se Landbruksdepartementets skr. av 5 juli 1904, denne lovs § 22, 1. og 4. avsnitt og note 1 til § 3.

§ 7.1) Vedkommende regjeringsdepartement kan foreskrive de forholdsregler, som i øvrig utkreves til forebygging av smitte så vel i sin almindelighet som ved de enkelte sykdommer og utferdige påbud om iverksettelse av de foranstaltninger, som til enhver tid anses nødvendige til bekjempelse av den enkelte sykdom, såsom:

- a) gi bestemmelser for dyrlægenes forhold med hensyn til reiser, innberetninger m. v.²⁾ og derhos,
- b) gi forskrifter til forebygging av smitte blandt husdyr ved dyrskuer, markeder og lignende samt ved transport av dyr innen landet,
- c) gi bestemmelse angående benyttelse av produkter av syke dyr, hvoriblandt påbud om, at meieri, slakteri, garveri eller annen virksomhet, hvortil er levert produkter såsom melk, kjøtt, blod eller huder fra besetning, som er satt under offentlig tilsyn, skal stenges og avspærres,
- d) forby meieri, ysteri og melkesalg i de byer og i de fylker (eller deler derav) som departementet bestemmer, å levere melk (herunder kjernemelk), myse og melkeavfall til dyreføde, medmindre disse formidler forut er pasteurisert eller kokt, samt forby at melk m. v. fra meieri, ysteri og melkesalg anvendes til dyreføde, medmindre formidlene forut er pasteurisert eller kokt. Departementet fastsetter de nærmere regler herom og har rett til å dispensere fra forbudet³⁾,

- e) under særlige omstendigheter forby avholdelse av markeder og andre dyresamlinger samt auksjoner og andre sammenkomster av personer i distrikter, hvor farsott blandt husdyr er herskende, eller hvortil smittsom sykdom kan fryktes innført,
- f) under særlige omstendigheter forby, at dyr føres fra en landsdel til en annen, eller gjøre adgangen dertil avhengig av sådanne forsiktighetsregler, som måtte anses fornødne for å hindre overføring av smitte,
- g) ved utbrudd av hundegalskap eller munn- og klovsyke påby, at for større eller mindre deler av landet alle hunder skal holdes forsvarlig bundet, bære munnkurv eller føres i bånd,
- h) ved utbrudd av kvegpest eller munn- og klovsyke påby avsperring av bestemt distrikt, selv om ikke nogen besetning innen dette er satt under offentlig tilsyn,
- i) ved utbrudd av kvegpest, kvegets ondartede lungesyke, munn- og klovsyke og svinepest påby nedslakting av hele besetninger, hvori sykdommen optrer; ved utbrudd av munn- og klovsyke påby at hunder, katter og fjærfe på det sted som er satt under offentlig tilsyn skal drepes samt la vilt drepe i de distrikter departementet måtte bestemme.

Departementet kan overdra til fylkesmannen for hans embedsdistrikts vedkommende å treffe de bestemmelser som ved denne paragraf er tillagt departementet.

¹⁾ Se § 22 og særlig § 22, 6. avsnitt. Se videre notene til § 1.

²⁾ Se note 1 § 3 samt note 2 til § 26. For reiser se note 1 til § 23.

³⁾ Se Landbruksdepartementets kunngjøring av 18 desember 1926 og Landbruksdepartementets rundskrivelser av 27 desember 1928, 27 januar 1930 og 7 februar 1931.

§ 8. Vaksinasjon av besetning mot nogen smittsom sykdom må ikke finne sted uten tillatelse av vedkommende regjeringsdepartement.¹⁾

Når det kan antas, at en farsot derved hurtigere vil kunne stanses, kan departementet påby vaksinasjon av de for smitte utsatte besetninger samt fastsette en godtgjørelse til dyrlægen for hvert podet dyr.²⁾

¹⁾ Landbruksdepartementet.

²⁾ Jfr. § 22, 7. ledd.

§ 9.¹⁾ Enhver dyreeier er pliktig til å la ham tilhørende døde dyr og smitteførende gjenstander tilintetgjøre eller nedgrave. Til bruk i sådant øiemed skal enhver kjøbstadskommune anskaffe en av vedkommende regjeringsdepartement²⁾ godkjent innretning eller nedgravningsplass. Også ladesteder med særskilt kommunestyre så vel som landkommuner med tett bebyggelse kan av Kongen pålegges den samme forpliktelse.³⁾ Fornøden grunn kan av kommunen efter tillatelse med-

delt av Kongen fordres avgitt mot erstatning, der i mangel av overenskomst bestemmes ved almindelig takstforretning.⁴⁾

I kommuner, hvor sådan innretning eller nedgravningsplass enten ikke has eller i tilfelle ikke kan benyttes, skal døde dyr og smitteførende gjenstander efter dyrlægens anordning tilintetgjøres eller nedgraves på eierens egen grunn eller — hvis dertil ikke er anledning — på annen grunn, hvor det med minst ulempe for dens eier eller bruker kan foregå. Er ved foranstaltningen nogen ulempe forårsaket grunnens eier eller bruker, skal vedkommende kommune yde erstatning, hvis størrelse i mangel av overenskomst bestemmes ved skjønn avholdt efter de i lov om veivesenet av 15 september 1851 § 24 fastsatte regler.⁵⁾

1) Jfr. lov nr. 3 av 27 juni 1892 om kommunale slaktehus, kjøttkontroll m. v.

2) Landbruksdepartementet.

3) Ved kgl. res. av 17 desember 1896 er det pålagt «ladestedene Steinkjer og Namsos samt herredene Nedre Stjørdalen for Stjørdalhalsens og Værdalen for Værdalsørens vedk. hver for sig å anskaffe» en av departementet godkjent innretning eller nedgravningsplass til bruk ved tilintetgjørelse eller nedgravning av døde dyr og smitteførende gjenstander.

4) Se lov av 1 juni 1917 nr. 1 kap. 2.

5) Se nu lov av 21 juni 1912 nr. 1 kap. VII. Jfr. lov av 1 juni 1917 nr. 1 kap. 1.

Kapitel 2.

O m n e d s l a k t i n g o g e r s t a t n i n g .

§ 10. Ved mistanke om kvegepest, kvegets ondartede lungesyke eller svinepest kan fylkesmannen påby nedslaktning av inntil tre dyr for ved obduksjon av disse å erholde visshet om sykdommens natur.

De dyr, om hvilke der efter en dyrlæges erklæring må anses for avgjort, at de er angrepet av en av de nevnte sykdommer, skal efter fylkesmannens foranstaltning drepes, medmindre vedkommende regjeringsdepartement¹⁾ påbyr det motsatte.²⁾

Enhver hest, som efter dyrlæges erklæring er angrepet av snive eller smittsom anemi, eller som med god grunn mistenkes for å være det, skal drepes, såfremt departementet ikke anderledes bestemmer i hvert enkelt tilfelle.

Dyr angrepet av hundegalskap, skal drepes; hund eller katt, som er bitt av noget av hundegalskap lidende dyr, skal likeledes drepes.

1) Landbruksdepartementet.

2) Se cirk. 21 september 1904, note 1 til § 3.

§ 11. Eieren er, med de nedenfor nevnte begrensninger, berettiget til å erholde erstatning for de dyr, som ved det offentliges foranstalt-

ning drepes på grunn av kvegepest, kvegets ondartede lungesyke, snive, svinepest og smittsom anemi hos hesten.

Dyr, der ved obduksjon ikke viser spor av disse sykdommer, erstattes med det fulle beløp, hvortil de på nedenangitte måte er verdsett.¹⁾

Dyr, der ved obduksjon finnes — eller på annen måte godtgjøres å være — angrepet av smittsom anemi, erstattes med det fulle beløp, dyr, der på samme måte finnes angrepet av kvegepest eller kvegets ondartede lungesyke, erstattes med to tredjedeler, dyr, der på samme måte finnes angrepet av snive eller svinepest, med halvdelen av beløp, hvortil de på den nedenfor nevnte måte er verdsatt.

Dyr, der i henhold til § 7 h.²⁾ påbys nedslaktet ved utbrudd av munn- og klovsyke og dyr, der er døde som følge av tvungen vaksinasjon, erstattes med deres fulle verdi.

¹⁾ Se § 13.

²⁾ Nu § 7 i.

§ 12. Forsåvidt eieren ved innførsel fra utlandet av smittede dyr, ved overtredelse av gitte forholdsregler eller på annen måte selv har forskyldt skaden, erholder han ingen erstatning.

Rett til erstatning for dyr, nedslaktet etter offentlig foranstaltning, er derhos betinget av, at de har opholdt sig minst 6 måneder innen landets grenser, medmindre det kan godtgjøres, at de på en eieren uforskyldt måte er smittet efter å være innført her til landet.

Erstatningskrav må fremsettes forinnen nedslaktingen. Erstatningsbeløpet må i intet tilfelle overstige kr. 300,00 for halvdelen av et enkelt dyr, kr. 400,00 for to tredjeparter og kr. 600,00 for det hele dyr. Dog kan erstatningsbeløpet, når det gjelder hester, forhøies til kr. 1 200,00 for det hele dyr.

§ 13. De dyr, der blir å drepe efter foranstående bestemmelser, skal, forsåvidt erstatningskrav derom fremsettes, verdsettes av en politimedmann (på landet av lensmannen) i forening med to av ham dertil opnevnte menn.¹⁾ Dyrene ansettes til den verdi, de antas å ha som uangrepne av sykdommen, hvorfra trekkes verdien av det drepte dyr, forsåvidt det helt eller delvis kan benyttes.²⁾

Det drepte dyr skal, såvidt fornødiges, obduseres av en av det offentlige antatt dyrlæge, som gjennom fylkesmannen skal tilstille vedkommende regjeringsdepartement³⁾ en beskrivelse av obduksjonsforretningen.⁴⁾ Eieren er berettiget til for egen regning å tilkalle en autorisert dyrlæge for å være tilstede ved obduksjonen og delta i avgørelsen av spørsmålet, om dyret har vært angrepet av den antatte sykdom.

Er der tvil eller meningsforskjellighet herom mellom dyrlægene, avgjøres saken av en av departementet opnevnt sakkyndig.

¹⁾ Se § 24 og sportellovens § 120. Jfr. lov av 1 juni 1917 nr. 1 kap. 1.

²⁾ Jfr. § 22.

³⁾ Landbruksdepartementet.

⁴⁾ Se § 23.

Kapitel 3.

Om mildere smittsomme sykdommer.

§ 14. Følgende sykdommer hos husdyrene henregnes til de mildere smittsomme,¹⁾ likeoverfor hvilke etterstående regler kommer til anvendelse, nemlig:

Lungesyke,²⁾ influensa, kverke, strengel, munnsyke og beskjeler-syke hos hesten, skabb og koppper hos andre dyr enn fåret, smittsom klovsyke hos fåret, ringorm hos alle husdyr, hårsekk-midder hos hunden, febersykdommer av smittsom karakter, tuberkulose.³⁾

Med hensyn til disse sykdommer gjøres det eieren eller den, som på hans vegne fører tilsyn med dyrene, til plikt:

- a) å anmelde for en autorisert dyrlæge eller for politimesteren eller lensmannen, når nogen av disse sykdommer måtte vise sig i hans besetning; hvad smittsom kastning og husdyrtuberkulose angår, skal det også meldes når det er sannsynlighet for at et dyr er angrepet av en av disse sykdommer;
- b) ikke å la dyr, der antas angrepne av nevnte sykdommer, føres på markeder, til dyrskuer, på fremmed beite⁴⁾ eller i fremmede fjøs eller staller; dog skal det være tillatt fra eierens fjøs å selge sådanne dyr til slakt eller å føre dem til handelsmarkedet til egen avsondret avdeling for å selges til slakt, medmindre departementet anderledes bestemmer for de enkelte sykdommer.⁴⁾

Politimester eller lensmann, der har mottatt sådan meddelelse som i litr. a nevnt, har å innsende meddelelse til vedkommende dyrlæge. Finner dyrlægen, at sykdommens optreden er av foruroligende beskaffenhet, innsender han anmeldelsen til fylkesmannen.⁵⁾

Finner fylkesmannen det nødvendig for å hindre sykdommens videre utbredelse, kan han la forholdene på stedet undersøke av dyrlæge⁶⁾ og efter dennes forslag gi forskrifter angående avsondrings- og desinfeksjonsforanstaltninger.⁴⁾

- 1) Hertil kommer de sykdommer som er nevnt i note 4 og 6 til § 1 og note 1 til § 16.
- 2) Se Veterinærdirektørens cirkulære av 18 november 1898 om veiledning ang. lungesyke hos hesten.
- 3) Se Landbruksdepartementets rundskrivelse av 10 desember 1930 ang. husdyrtuberkulosens bekjempelse, Veterinærdirektørens instruks for dyrlægene av 12 desember 1930 og Landbruksdirektørens og Veterinærdirektørens cirkulære av henholdsvis 4 og 11 november 1904 om stamoksens undersøkelse m. h. t. tuberkulose.
- 4) Se Veterinærdirektørens cirkulære til amtmennene av 29 mars 1905. Se også de i note 2 og 3 ovenfor samt de i note 1 til § 16 givne forskrifter.
- 5) Jfr. også Veterinærdirektørens cirkulærer av 15 november 1894 og 11 april 1902 om innberetning til vedk. militære myndigheter om smittsom lungesyke, influensa eller ondartet kverke blandt hestene på utredergårdene.
- 6) Se cirkulærer fra Indredepartementet av 8 februar 1895 og fra Veterinærdirektøren av mars 1931 om veterinærenes adgang til å foreta offentlig reise når det gjelder sykdommer, som er nevnt i kapitel 3 (§§ 14—16).

§ 15. Vedkommende departement¹⁾ kan gi almindelige bestemmelser angående de nærmere foranstaltninger for hver enkelt av de i § 14 nevnte og de i medhold av § 16 under dette kapitel henførte sykdommer samt angående anvendelse og salg av kjøtt og melk fra syke dyr.²⁾

For å hindre utbredelse av smittsom kastning kan departementet påby nedslaktning av dyr som antas angrepet av sykdommen, likesom departementet kan utferdige påbud om uttagning av blodprøve. Eieren er berettiget til å erholde full erstatning for de dyr som blir slaktet etter påbud av det offentlige, dog således at bestemmelsene i § 12 får tilsvarende anvendelse. For øvrig gjelder bestemmelsene i § 13.

Departementet kan derhos bestemme, at dyr, som i henhold til § 14 litr. b er avhendet til slakt, og som senere antreffes levende hos ny besidder, skal innen en fastsatt frist, i fornødent fall ved offentlig foranstaltning, kunne påbys nedslaktet for besidderens regning.

¹⁾ Landbruksdepartementet.

²⁾ Se de bestemmelser som er utferdiget og nevnt i notene til §§ 14 og 16.

§ 16. Kongen kan bestemme, at andre sykdommer enn de nevnte skal henføres under bestemmelsene i dette kapitel.¹⁾

- 1) Jfr. § 1 siste avsnitt. Det er ved etternevnte resolusjoner bestemt at følgende sykdommer skal henføres under bestemmelsene om mildere smittsomme sykdommer etter kapitel 3 (§§ 14 og 15):
 - a. kgl. res. av 22 juni 1903: Smittsom kastning. Se Landbruksdepartementets rundskrivelser av 29 november 1934 og 6 mars 1935, Veterinærdirektørens cirkulære av 5 desember 1934 og «Kortfattet orientering m. v.» av 12 desember 1934 samt Veterinærdirektørens rundskrivelser av 12 desember 1934, 5 april 1935 og 20 februar 1936.
 - b. kgl. res. av 9 mars 1904: rødsyke hos svinet, se note 6 til § 1.

- c. kgl. res. av 24 oktober 1930: h ø n s e t y f u s. Se Landbruksdepartementets skr. av 8 desember 1930. Jfr. Veterinærdirektørens brosjyre av 12 juni 1930.
- d. kgl. res. 11 desember 1931: o n d a r t e t k a t a r r a l f e b e r h o s h o r n k v e g, se note 4 til § 1.
- e. kgl. res. av 8 september 1933: s v i n e p a r a t y f u s. Se Landbruksdepartementets skr. av 11 september 1933 og Veterinærdirektørens skr. av 3 oktober 1933.
- f. kgl. res. av 24 april 1936: h ø n s e l a m m e l s e. Se Landbruksdepartementets skr. av 30 mai 1936 (Landbruksdepartementets småskrift nr. 44) og Veterinærdirektørens skr. av 2 juni 1936.

Kapitel 4.

O m i n n f ø r s e l o g u t f ø r s e l a v d y r.

§ 17. Kongen kan forby innførsel av dyr og smitteførende gjenstander fra fremmede land eller landsdeler, fra hvilke smittsom husdyrsykdom kan fryktes innført.¹⁾

Han kan anordne, at innførsel av dyr kun må finne sted over bestemte havner eller steder, påby, at innførte dyr skal undersøkes av dyrlæge og henstå i karantene på vedkommende importørs bekostning, pålegge eieren av innførte dyr å utrede betaling for sundhetsundersøkelse etter en fastsatt takst samt anordne, at dyr, der ved innførselen finnes angrepne av smittsom sykdom, eller som har vært utsatt for smitte, nedslaktes uten erstatning.¹⁾

Han kan overhode foreskrive de nødvendige forholdsregler for å hindre innførsel av smittsom husdyrsykdom.¹⁾

¹⁾ Se de nugjeldende (1 august 1936) bestemmelser ang. innførsel av levende dyr og smitteførende gjenstander i plakat av 7 november 1930 samt skrivelser fra Landbruksdepartementet av 11 og 14 november 1930, 28 april, 19 mai og 12 desember 1931. Se dessuten reglement for sundhetsundersøkelse og sniveprøve av hester innført fra utlandet, utferdiget av Landbruksdepartementet 25 januar og 15 desember 1917.

§ 18. I særskilte tilfelle kan vedkommende departement¹⁾ tillate innførsel av enkelte dyr eller gjenstander fra land, fra hvilke innførsel er forbudt.

¹⁾ Landbruksdepartementet.

§ 19. Kongen kan med hensyn til utførsel¹⁾ av husdyr gi sådanne forskrifter og treffe sådanne foranstaltninger, som måtte finnes nødvendige for å forebygge, at der her fra landet utføres husdyr, der er mistenkt eller kan mistenkes for å lide av eller overføre smittsom sykdom, og at de herfra til utlandet avsendte dyr under transporten utsettes for sådanne sykdommer. Han kan anordne, at utførsel av husdyr kun må finne sted fra visse bestemte steder i riket.

For undersøkelse av dyr bestemt til utførsel, så vel som for undersøkelse og desinfeksjon av vedkommende skib kan det pålegges henholdsvis avsenderen og skibets fører å utrede betaling efter takst.

For de skib, der benyttes til sådan utførsel, kan Kongen gi nærmere regler angående deres innredning og nødvendige forsyning med fôr og drikkevann for dyrene, likesom han overhodet kan treffe anordninger for å sikre dyrenes forsvarlige behandling under reisen.

¹⁾ Se plakat av 19 september 1894 med forandringer og tillegg ifølge plakater av 18 juni 1895, 4 august 1896 og 28 juli 1921.

§ 20. Kongen kan anordne, at jernbanevogner og fartøier, som benyttes til transport av dyr, tillikemed de dertil hørende innretninger og redskaper skal renses og desinfiseres efter hver sådan benyttelse. Omkostningene hermed utredes av den, for hvis regning jernbanen eller fartøiet drives.

Kapitel 5.

O m e f t e r s y n v e d m a r k e d e r o. l.

§ 21. Fylkesmannen kan foranstalte, at der ved markeder og andre større samlinger av husdyr innen fylket er dyrlæge tilstede for på det offentliges vegne å føre tilsyn med, at intet av de der fremstillede husdyr er angrepet av nogen smittsom sykdom.

Fylkesmannen kan påby, at handyr, der frembys til almindelig bedekning, skal på eierens bekostning underkastes et sundhetseftersyn av autorisert dyrlæge, som i tilfelle har å utstede attest for dyrets fullkomne sundhet.

Kapitel 6.

O m o m k o s t n i n g e r o g d e r e s u t r e d e l s e m. v.

§ 22. Utgifter, som på grunn av denne lovs forskrifter foranlediges ved smittede eller for smitte mistenkte dyrs røkt, avsondring og desinfeksjon, ved desinfeksjon av fjøs, stall, redskaper og desslike, ved døde dyrs nedgravning eller tilintetgjørelse, utredes av vedkommende dyrs eier.¹⁾ De med de syke dyrs kurbehandling forbundne omkostninger utredes likeledes av dyrets eier, medmindre vedkommende fylkes-, kjøpstads- eller ladestedskommune — den sistnevnte, forsåvidt den har eget kommunestyre — måtte fatte særlige bestemmelser dessangående for de enkelte smittsomme sykdommer.

I tilfelle av uformuenhet hos eieren avholdes disse utgifter av vedkommende fylkes-, kjøpstads- eller ladestedskommune, den siste forsåvidt den har eget kommunestyre. Når det gjelder tvungne foranstalt-

ninger mot smittsom kasting, utredes utgiftene, i tilfelle av eierens uformuenhet, av statskassen.

Erstatning til eierne av dyr, nedslaktet etter bestemmelsene i kapitel 2, og de utgifter, der foranlediges ved de i § 13 omhandlede verdsettelsesforretninger samt ved nedslaktinger, utredes, forsåvidt angår dyr, der ikke finnes angrepet av nogen sykdom, for hvilken nedslakting kan finne sted, eller forsåvidt angår dyr, døde som følge av tvungen vaksinasjon av statskassen, men forsåvidt de finnes angrepet av nogen sådan ovennevnt sykdom, med det halve av statskassen og med den annen halvdel av vedkommende fylkeskommunes, kjøpstads eller ladesteds kasse, den siste kun, når ladestedet har eget kommunestyre.

På samme måte som i sistnevnte tilfelle og etter sådan verdsettelse som i § 13 bestemt gis vedkommende eier erstatning, når det for å hindre smittes videre utbredelse måtte anses nødvendig å tilintetgjøre smittefarlige gjenstander som hus, husinnredninger, fôr, redskaper og lignende.¹⁾

Alle andre utgifter ved foranstaltninger etter denne lovs bestemmelser utredes av vedkommende fylkeskommunes, kjøpstads eller ladesteds kasse, forsåvidt ikke noget annet er eller måtte bli fastsatt.

Dog faller omkostningene ved avsperringsforanstaltninger like overfor fremmede land statskassen tillast, likesom Kongen for hvert enkelt tilfelles vedkommende kan bestemme at utgiftene ved de i § 7 omhandlede foranstaltninger skal utredes av statskassen.

Endelig utredes den for tvungen vaksinasjon fastsatte godtgjørelse til dyrlægen samt skyssgodtgjørelse for reiser i det offentliges tjeneste etter denne lov av statskassen.

Erstatning for dyr, som påbys nedslaktet i henhold til § 7 i ved utbrudd av munn- og klovsyke, utredes helt av statskassen, likesom de til sykdommens bekjempelse nødvendige utgifter utredes av statskassen mot refusjon av vedkommende fylkes, kjøpstads eller ladesteds kasse — den siste kun, når ladestedet har eget kommunestyre — eller av vedkommende private, alt efter de til enhver tid herom gjeldende bestemmelser. For refusjonskrav like overfor private skal staten ha utpantningsrett²⁾ etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Erstatning for dyr, som påbys nedslaktet i medhold av § 15, 2. ledd og de utgifter som foranlediges ved de i § 13 omhandlede verdsettelsesforretninger samt ved nedslaktingen, utredes helt av statskassen.

¹⁾ Se Landbruksdepartementets skr. 5 juli 1904.

²⁾ Se tvangsfullbyrdelseslovens kap. 8.

§ 23. For forretninger i det offentliges tjeneste etter denne lov tilkommer privatpraktiserende dyrlæge kr. 6,00 for hver forretning samt i tilfelle av reiser skyss- og kostgodtgjørelse;¹⁾ som én forretning regnes, hvad dyrlægen under én reise på én gang foretar på et enkelt sted.

Dyrlæge, der er ansatt i et fylkes tjeneste med fast lønn av vedkommende fylkeskommune, tilkommer for forretninger i det offentliges tjeneste efter denne lov kr. 4,00 for hver forretning samt i tilfelle av reiser skyss- og kostgodtgjørelse.¹⁾ For obduksjon av en hest eller et stykke storfe tilkommer dyrlægen derhos kr. 8,00, for obduksjon av et dyr av mindre art kr. 4,00, dog således, at han for på én dag utførte obduksjoner ikke kan oppebære over kr. 30,00. For kontorundersøkelse i det offentliges tjeneste tilkommer dyrlægen kr. 3,00, forsåvidt offentlig reise eller obduksjon derved undgås.²⁾

Fylkesmannen kan, forsåvidt reise i samme anledning eller obduksjon innen samme besetning uten nødvendighet er gjentatt uten ordre av øvrigheten, helt eller delvis nekte utbetaling av forretningsgodtgjørelse, kostgodtgjørelse og obduksjonshonorar, likesom skyssgodtgjørelsen i samme tilfelle kan nektes.

Dyrlægen tilkommer ikke nogen forretningsgodtgjørelse for vaksinasjon av besetninger efter påbud av departementet eller for undersøkelse av innførte eller utførte dyr utenfor den for hvert podet eller undersøkt dyr fastsatte takst. Dyrlægen tilkommer heller ikke skyss — og i tilfelle kostgodtgjørelse — for reise til undersøkelse av import- eller eksportdyr, medmindre reisen er foretatt efter særskilt rekvisisjon av det offentlige.

For offentlige innberetninger, obduksjonsbeskrivelser, attester, erklæringer og lignende tilkommer der dyrlægen ingen særskilt betaling.

¹⁾ Se Handelsdepartementets rundskr. av 10 juni 1936 ang. endringer i regulativet for off. tjenstmenns skyss- og kostgodtgjørelse. Jfr. Indredepartementets cirkulære av 8 februar 1895 ang. reiser når det gjelder mildere smittsomme sykdommer, Landbruksdepartementets rundskrivelse av 20 desember 1906 ang. dyrlægers regninger for off. reiser, Veterinærdirektørens cirkulære av mars 1931 ang. d. s. Om reiser i anledning av tuberkulose og smittsom kasting, se note 3 til § 14 og note 6 a til § 16.

²⁾ Se Landbruksdepartementets skr. 11 januar 1905.

§ 24. De i henhold til denne lovs bestemmelser¹⁾ opnevnte vurderingsmenn tilkommer for de av dem utførte forretninger hver en godtgjørelse av kr. 4,00 pr. dag.

¹⁾ Se § 13 og § 22, 4. ledd.

Kapitel 7.

O m a u t o r i s e r t e d y r l æ g e r .

§ 25. Husdyr, angrepne av ondartet smittsom sykdom, fåreskabb undtatt, må ikke tas under behandling av andre enn autoriserte¹⁾ dyrlæger.²⁾

- 1) Se kgl. res. av 21 juni 1935 og § 9 i Reglementet for Norges Veterinærhøiskole (kgl. res. 8 mars 1935).
 2) Jfr. nu også § 5 i lov um dyrevern av 7 juni 1935.

§ 26. Enhver autorisert praktiserende dyrlæge skal efter hvert års utløp innen en av departementet fastsatt frist gjennom fylkesmannen avgi til det regjeringsdepartement, hvorunder det civile veterinærvesen er henlagt,¹⁾ en efter nærmere bestemmelse avfattet beretning om sin virksomhet som dyrlæge i det forløpne år.²⁾ Uteblir innberetningen utover den fastsatte tid, kan fylkesmannen forelegge vedkommende dyrlæge en mulkt for hver uke, som oversittes.³⁾

Likeså skal enhver autorisert dyrlæge ved tilflytning til eller fraflytning fra et distrikt derom innsende meddelelse til departementet gjennom vedkommende fylkesmann.

- 1) Landbruksdepartementet, kgl. res. av 17 februar 1900.
 2) Se Landbruksdepartementets rundskrivelse av 15 november 1907 og Veterinærdirektørens sirkulærer av 16 november 1907 ang. årsberetninger og av 26 september 1934 ang. instruks for protokollens bruk.
 3) Se straffelovens ikrafttredelseslov § 3, 2. ledd.

Kapitel 8.

O m s t r a f f e b e s t e m m e l s e r .

§ 27. Overtredelse eller undlatelse av å etterkomme de i denne lov eller de i kraft av samme gitte og offentliggjorte bestemmelser eller andre på behørig måte gitte påbud blir, såfremt forseelsen ikke efter den almindelige lovgivning er belagt med strengere straff,¹⁾ å straffe med bøter eller fengsel.²⁾

Sakene blir å behandle på den for politisaker foreskrevne måte.³⁾

Dyr eller gjenstander, som forsøkes innførte eller er innførte her til landet i strid med noget i henhold til § 17 utferdiget forbud eller annen ifølge denne paragraf gitt bestemmelse, eller som forsøkes utførte i strid med nogen i henhold til § 19 gitt forskrift, forbrytes⁴⁾ til fordel for statskassen, forsåvidt de ikke blir å tilintetgjøre.

Hund, som antreffes ute med tilsidesettelse av noget i anledning av hundegalskap gitt påbud, skal ved politiets foranstaltning optas og drepes enten straks eller innen en av politiet gitt frist, innen hvilken den kan innløses av eieren mot erleggelse av opbevaringsomkostningene.

Likeså kan ethvert dyr, som påtreffes ute med tilsidesettelse av nogen bestemmelse i denne lovs kapitel 1 eller noget ifølge derav utferdiget påbud, når det finnes angrepet av nogen der nevnt smittsom sykdom, ved politiets foranstaltning drepes uten erstatning til eieren.

- 1) Se bl. a. straffelovens § 156.

²⁾ Se straffelovens ikrafttredelseslov § 4, jfr. § 7.

³⁾ Straffeprosesslovens §§ 90, 287, 377 og 400.

⁴⁾ Jfr. straffelovens §§ 34—37.

§ 28. Privat praktiserende dyrlæger skal, når de under forretninger for det offentlige gjør sig skyldige i misligheter, som begått av dyrlæger med offentlig ansettelse vilde være straffbare som forbrytelser i embede eller bestilling,¹⁾ straffes med bøter eller fengsel.²⁾

¹⁾ Se straffelovens kap. 11 og 33.

²⁾ Se note 2 til § 27.

Kapitel 9.

O m l o v e n s i k r a f t t r e d e n m. v.

§ 29. Denne lov trer i kraft den 1 januar 1895.

Fra samme tid opheves lov av 20 mai 1882 angående foranstaltninger i anledning av ondartede smittsomme sykdommer blandt husdyrene, lov av 15 september 1851 angående foranstaltninger mot skabb-syke blandt får og geiter og de i henhold til sistnevnte lov utferdigede bestemmelser samt lov av 14 juni 1890 angående forholdsregler mot utførsel av syke husdyr.

De i medhold av nevnte lov av 20 mai 1882, dens § 4, siste punktum gitte bestemmelser og de i medhold av samme lovs § 8 utferdigede innførselsforbud samt de i medhold av nevnte lov av 14 juni 1890 utferdigede bestemmelser blir fremdeles inntil videre i kraft.

Nugjeldende (1 august 1936) bestemmelser angående innførsel av levende dyr og smitteførende gjenstander. Plakat av 7 november 1930 samt skrivelser fra Landbruksdepartementet av 11 og 14 november 1930, 28 april, 19 mai og 12 desember 1931.

I. Hest og annet til hesteslekten hørende dyr skal det være forbudt å innføre.

Skyss- og trafikkhest, som fra Sverige og Finland passerer riksgrensen til Norge for umiddelbart atter å vende tilbake, rammes ikke av dette forbud, når hestens identitet godtgjøres.

II. Storfe, sau og geit kan innføres fra Sverige — dog inntil videre ikke fra Malmöhus, Kristianstads, Blekinge, Kronobergs, Hallands, Jönköpings og Kalmar len — så vel til livdyr som til slaktning — dog under iakttagelse av følgende bestemmelser:

A. Livdyr kan innføres efter på forhånd innhentet tillatelse fra Landbruksdepartementet og på nærmere av departementet fastsatte vilkår.

B. Slaktedyr kan innføres på følgende vilkår:

- a. Innførselen skal foregå:
 - 1) ad nærmeste landevei til Kornsjø stasjon til direkte innlastning i jernbanevogn for videre transport til det kommunale karantenefjøs i Halden eller Oslo,
 - 2) pr. jernbane eller skib direkte til Halden eller Oslo,
 - 3) pr. jernbane direkte til Trondheim.
- b. Dyrene skal være ledsaget av en attest — utstedt av svensk embedsveterinær — som godtgjør at dyrene ikke er eller i de nærmest forutgående 6 måneder har vært angrepet av ondartet smittsom sykdom, og at dyrene kommer fra distrikt, hvor der ikke for tiden optrer eller i de sist forløpne 6 måneder har opptrådt sådan sykdom, samt at dyrene ikke i de nærmest forutgående 6 måneder er innført fra utlandet eller fra de til enhver tid for innførsel av livdyr forbudte len.

Dyrene skal være merket eller i attestene således beskrevet, at deres identitet kan tilfredsstillende konstateres.
- c. Dyrene skal ved ankomsten føres til den innhegnede, for sådant øiemed reserverte karantene plass, hvor de blir å undersøke av vedkommende kommunale dyrlæge.

Dyrene skal slaktes i det kommunale slaktehus innen 3 dager etter innførselen — søn- og helligdager ikke iberegnet.
- d. Karantenefjøset blir å holde strengt avsperrret for publikum inntil slaktningen har funnet sted.
- e. Som erstatning for de med heromhandlede undersøkelse, opstalling og foring av dyrene samt fjøsets rensning og desinfeksjon m. v. forbundne omkostninger skal vedkommende kommune være berettiget til å avkreve importøren en av Landbruksdepartementet fastsatt rimelig avgift for hvert dyr.
- f. Landbruksdepartementet bemyndiges til for øvrig å fastsette nærmere bestemmelser angående den heromhandlede imports ordning med hensyn til dyrenes undersøkelse og slaktning samt om attester og protokoller.

For øvrig skal innførsel av storfe, sau og geit og andre drøvtyggende dyr være forbudt fra alle land.

Rensdyrtrafikken til Norge rammes ikke av dette forbud.

I medhold av punkt X i ovennevnte plakat har Landbruksdepartementet under 28 april 1931 bestemt at foruten fra de i punkt II nevnte len skal innførsel av levende dyr også være forbudt fra Elfsborg len — med undtagelse av landskapet Dalsland —, Skaraborgs og Östergötlands len, og i skrivelse av 23 oktober 1931 er innførsel av storfe, sau og geit forbudt fra hele Sverige.

III. Svin skal det være forbudt å innføre fra alle land.

IV. Hund, katt og annet til rovdyrslakten hørende dyr skal det være forbudt å innføre fra alle land.

Hund som benyttes til vaktning av ren og som i følge med disses eiere eller voktere kommer fra Sverige, tillates innført,

hvilket også gjelder, om lappene på flytning til Norge har passert finsk område.

- V. Alle andre pattedyr samt fugler skal det være forbudt å innføre fra alle land.
- VI. Usaltet eller utilberedt kjøtt og flesk samt usmeltet talg skal det være forbudt å innføre fra alle land undtagen fra Sverige og Finland.

I skrivelser fra Landbruksdepartementet av 11 og 14 november 1930 blev disse varer forbudt innført fra Malmöhus, Kristianstads og Blekinge len og under 28 april 1931 også fra Hallands, Jönköpings, Kronobergs og Kalmar len.

Slaktet fjærfe og vilt er det forbudt å innføre fra alle land undtagen fra Sverige, Finland og Island.

Rugeegg av høns skal det være forbudt å innføre fra alle land.

Huder og skinn, hvortil ikke henregnes skinn av pelsdyr, skal det være forbudt å innføre i rå, utilberedt tilstand. Det skal inntil videre være tillatt å innføre fullstendig tørrede eller gjennemsaltede huder og skinn på betingelse av, at partiene ved ankomsten besiktiges av vedkommende offentlig ansatte eller kommunale dyrlæge og av denne erklæres å være som foran nevnt.

Landbruksdepartementet fastsetter størrelsen av godtgjørelsen til dyrlægen for sådan besiktigelse.

Landbruksdepartementet har i skrivelse av 19 mai 1931 bestemt at renskinn kan innføres her til landet fra Sverige og Finland uten dyrlægebesiktigelse.

Rå eller lettsaltede deler for øvrig av drøvtyggere, hester og svin såsom slakteavfall, muler, klover, uforarbeidede horn samt hornmel og rasp av horn eller klover, benmel, kjøttfôrmel, blodmel, blod, melk samt naturlig gjødsel fra alle slags dyr skal det være forbudt å innføre, likeså utilvirkede, utilberedte og urensede hår og børster som ikke i forveien er desinfisert.

- VII. Koppevaksiner samt vaksiner og sera til veterinært bruk skal det være forbudt å innføre fra alle land.

- VIII. Gress, høi og halm skal det være forbudt å innføre fra alle land. Dog skal sådan innførsel være tillatt fra Sverige på betingelse av, at der medfølger et av offentlig bemyndiget person bekreftet certifikat, som godtgjør at varen er av svensk opprinnelse.

I skrivelser fra Landbruksdepartementet av 11 og 14 november 1930 blev gress, høi, halm forbudt innført fra Malmöhus, Kristianstads og Blekinge len og under 28 april 1931 også fra Hallands, Jönköpings, Kronobergs og Kalmar len.

Videre er det forbudt å benytte gress, høi og halm som emballasje om varer fra alle land, medmindre der medfølger et på behørig måte utfylt certifikat om:

- A. At der ikke i vedkommende land i løpet av de siste 12 måneder har opptrådt noget tilfelle av smittsom munn- og klovsyke eller kvegpest. Certifikatet skal være underskrevet av eksportlandets veterinærstyrelse eller av nevnte styrelse dertil bemyndiget person — eller

B. at det til varens emballering benyttede stråfor på betryggende måte er desinfisert efter av offentlig veterinærmyndighet i eksportlandet godtatt fremgangsmåte ved formalinbehandling eller lignende. Certifikatet skal være undertegnet på tro og love av vedkommende eksportør eller fabrikk.

Disse certifikater skal være bekreftet av norsk konsul eller vedkommende handelskammer eller notarius publicus.

Varer, emballert i gress, høi eller halm, som ankommer uten at nogen av ovenstående certifikater medfølger, tillates kun innført såfremt tollvesenet finner å kunne føre kontroll med at emballasjen brennes. — Alt uten utgift for det offentlige.

Brukte sekker og annen tidligere brukt emballasje av vevet stoff skal det være forbudt å innføre samt å anvende som emballasje for varer fra alle land. Undtagelse fra denne bestemmelse skal kunne finne sted i følgende tilfeller:

1. Når den innførte vare er kjemiske kunstgjødningsstoffer.
2. Når innførselen av varen finner sted fra land fra hvilket transporten av varen til Norge sjøverts har tatt en tid av minst 7 uker; det samme skal gjelde om varen i den oprinnelige emballasje underveis har vært gjenstand for omlastning, når varemottageren ved faktura eller skibningsdokument eller på annen måte likeoverfor tollvesenet godtgjør at partiet den hele tid har vært under skibning; det samme skal likeledes gjelde om varen midlertidig har henstått på lager på mellomplass, når en av norsk konsul bekreftet og på tro og love av selgeren utferdiget attest om, at varen videre ekspederes i den samme oprinnelige emballasje, forevises tollvesenet på innførselsstedet.
3. Når det ved varens ankomst fremlegges et av nedennevnte certifikater (attester):
 - a. Attest fra offentlig veterinærmyndighet i utførselslandet om at der i vedkommende land i løpet av de sist forløpne 12 måneder ikke har forekommet noget tilfelle av munn- og klovsyke (*apthae epizooticae*) og kvegpest (*pestis bovina*).
 - b. Attest fra vedkommende avsender om at den benyttede emballasje er desinfisert på betryggende måte, godtatt av vedkommende veterinærmyndighet i utførselslandet.
 - c. Attest fra vedkommende avsender om at den ved forsendelsen benyttede strie (sekker) er originalemballasje som kun har vært anvendt 1 gang, nemlig ved innførsel fra uteneuropeisk land til vedkommende avsender og at sekkene (strien) siden har henligget ubrukt hos ham. Disse attester må være bekreftet av norsk konsul eller vedkommende handelskammer eller notarius publicus.
4. Ved ankomsten av vareforsendelse fra utlandet, emballert i gammel strie (sekker), hvor ingen attest eller certifikater fremlegges, kan mottageren her i landet av tollvesenet gis tilatelse til:

- a. å innføre varen mot å brenne den benyttede emballasje under kontroll av tollvesenet uten utgift for det offentlige,
- b. under kontroll av tollvesenet og uten utgift for det offentlige å føre vedkommende vareparti på lager for å opbevares der inntil et av ovenstående sertifikater (attester) er skaffet tilveie. I motsatt fall må varepartiet lagres inntil det er hengått en tid av 7 uker fra avskibningsdagen.

IX. Redskaper, transportkasser og lignende, der har vært benyttet ved røkt og forsendelse av levende dyr, skal det være forbudt å innføre (returnere) fra alle land, medmindre det godtgjøres ved en av norsk konsul bekreftet, av vedkommende sundhets- eller veterinærmyndighet utstedt attest at de er betryggende desinfisert.

I skrivelse fra Landbruksdepartementet av 12 desember 1931 er ovennevnte plakats punkt IX gitt følgende tillegg:

«Spann, tønner, dunker, kasser o. lign., der har vært benyttet ved forsendelse av rå dyreprodukter som melk, blod, slakteavfall, garveriavfall, naturlig gjødsel o. s. v., skal være forbudt å innføre (returnere) fra alle land.»

X. Landbruksdepartementet bemyndiges til:

1. Å opheve, forandre eller gjøre tillegg til disse regler.
2. Å dispensere fra bestemmelsene i denne plakat og i tilfelle fastsette de nærmere vilkår. Gyldigheten av sådanne dispensasjoner (innførelstillatelser) ophører når der er hengått 60 dager siden deres utferdigelse, hvis ikke anderledes er bestemt i selve innførelstillatelsen. Disse innførelstillatelser skal for øvrig når som helst kunne tilbakekalles.
3. Å fastsette betalingen for den efter denne plakat påbudte karantene, veterinærundersøkelse m. v.

XI. Overtredelse av disse bestemmelser er belagt med straff.

Nugjeldende (1 august 1936) bestemmelser om utførsel av husdyr, plakat av 19 september 1894 med forandringer og tillegg ifølge plakater av 18 juni 1895, 4 august 1896 og 28 juli 1921.

§ 1. Hester, kveg, svin, får og gjeter som med skib aktes utført til utlandet, skal umiddelbart forinnan innskibningen i vedkommende eksportfartøi på avsenderens bekostning undersøkes av den dertil av vedkommende amtmann (fylkesmann) antatte norske dyrlæge, og må kun innskibes, såfremt det ved undersøkelsen finnes at de ikke frembyr tegn til å lide av noen smittsom sykdom, og det heller ikke er noen grunn til å formode at de ved berøring med smittede dyr eller på annen måte nylig kunde være smittet av sådan sykdom. Herom skal av dyrlægen avgis attest til avsenderen.

§ 2. Umiddelbart efter at dyrene er undersøkt og godkjent, slippes de enten ombord eller inn i en særskilt innhegning, så at berøring med de ikke undersøkte dyr undgås. Samtidig forsynes hvert dyr med et merke som betegner at det er undersøkt og kan utføres. Dyrenes antall og kjønn, samt merkets art anføres i den sundhetsattest som av dyrlægen utstedes.

§ 3. Forsåvidt undersøkelse foretas umiddelbart før innskibning i lokalskib, som skal gå til eksportstedet, er ny undersøkelse ved ankomsten dertil unødvendig, såfremt enten dyrene i lokalskibet er holdt avsondret fra andre ikke undersøkte dyr eller samtlige ombordværende dyr er undersøkt og funnet fri for sykdom og dyrene fra skibet overføres enten direkte til eksportskibet eller til den i § 2 nevnte innhegning.

§ 4. Ethvert skib som aktes anvendt til utførsel som under § 1 nevnt, skal for hver reise på det første sted, hvor det her i landet inntar dyr, undersøkes av den dertil av vedkommende amtmann (fylkesmann) antatte norske dyrlæge eller forsåvidt ingen sådan finnes, av stedets politi. Finner den som har anstillet undersøkelsen, grunn til å anse skibet for smittefarlig, må dyr ikke inntas forinnen det er behørig desinfisert. Forsåvidt drøvtyggere eller svin aktes utført, skal desinfeksjon av skibet i ethvert tilfelle finne sted før dyrene innskibes. For hver gang skibet er blitt undersøkt og godkjent, skal attest herom avgis til skibets fører.

Undersøkelsen og desinfeksjonen skjer på skibets bekostning.

§ 5. For dyrs undersøkelse med merking erlegger avsenderen for hver forretning en betaling pr. dyr til dyrlægen. Denne betalings størrelse blir å fastsette efter en takst, som vedkommende fylkesmann og dyrlæge under forbehold av Landbruksdepartementets godkjennelse kommer overens om.

Betalingen beregnes efter det samlede antall dyr, som samme eksportør forlanger undersøkt på én gang.

På samme måte fastsettes godtgjørelsen for den i § 4 omhandlede undersøkelse av skibet, hvilken godtgjørelse skibets fører skal betale til dyrlægen eller vedkommende politifunksjonær, samt betalingen til disse for å påse skibets desinfeksjon, forsåvidt denne ikke kan finne sted samme dag som undersøkelsen.

§ 6. Hvis noe husdyr av de under § 1 nevnte arter utføres med jernbane skal de likeledes sundhetsundersøkes ved dyrlæge umiddelbart før avsendelsen og sundhetsattest utstedes således som i § 1 omhandlet. Den godtgjørelse som avsenderen skal betale dyrlægen for undersøkelsen m. v. fastsettes som under § 5 bestemt.

§ 7. Landbruksdepartementet bemyndiges til å gi nærmere bestemmelser angående de her nevnte foranstaltningers gjennomførelse. Landbruksdepartementet bemyndiges derhos til, forsåvidt angår utførsel, som ikke foregår pr. skib eller jernbane, å gi almindelige eller for det enkelte tilfelle gjeldende bestemmelser om sundhetseftersyn m. v. av husdyr.

§ 8. Overtredelse av disse bestemmelser er belagt med straff.

Norges Offisielle Statistikk, rekke IX. (Statistique Officielle de la Norvège, série IX.)

Rekke IX.

Trykt 1935 (forts. suite):

- Nr. 54. Private funksjonærers lønnsforhold i oktober 1934. (*Traitements des fonctionnaires privés dans le mois d'octobre 1934.*)
- 55. Telegrafverket 1933—1934. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 56. Norges postverk 1934. (*Statistique postale.*)
- 57. Kommunevalgene 1934. (*Élections en 1934 pour les conseils communaux et municipaux.*)
- 58. Norges handel 1934. (*Commerce.*)
- 59. Sjømannstrygden 1932. Fiskerstrygden 1932. (*Assurances de l'État contre les accidents des marins. Assurances de l'État contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 60. Industriarbeidertrygden. Ulykkestrygden 1932. (*Assurances de l'État contre les accidents du travail.*)
- 61. Folketellingen 1. desember 1930: VIII. Hovedoversikt over livsstillingsstatistikken. — Folkemengden fordelt etter livsstilling, alder og ekteskapeleg stilling. (*Recensement du 1er décembre 1930: VIII. Aperçu principal de la statistique de professions. — La population répartie par les professions, l'âge et l'état civil.*)
- 62. Folketellingen 1. desember 1930: IX. Barnetallet i norske ekteskap. (*Recensement du 1er décembre 1930: IX. Fertilité des mariages norvégiens.*)
- 63. Folketellingen 1. desember 1930: X. Boligstatistikk. (*Recensement du 1er décembre 1930: X. Statistique d'habitation.*)
- 64. Norges Brandkasse 1932—1934. (*Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie.*)
- 65. Pelsdyrtellingen 1. september 1934. (*Élevage des animaux à fourrure du 1er septembre 1934.*)
- 66. Norges private aktiebanker og sparebanker 1934. (*Statistique des banques privées par actions et des caisses d'épargne pour l'année 1934.*)
- 67. Det civile veterinærvesen 1933. (*Service vétérinaire civil.*)
- 68. Norges fiskerier 1933. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 69. Norges bergverksdrift 1934. (*Mines et usines.*)
- 70. Folkemengdens bevegelse 1921—1932. (*Aperçu du mouvement de la population en Norvège pendant les années 1921—1932.*)
- 71. Landbruksareal og husdyrhold 1935. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1935. Recensement représentatif.*)
- 72. Meieribruket i Norge 1934. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1934.*)
- 73. Forsikringselskaper 1934. (*Sociétés d'assurances.*)
- 74. Rekruttering 1930 og 1931. (*Recrutement.*)
- 75. Norges industri 1934. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 76. Sykestrygden 1934. (*Assurance-maladie de l'État.*)

Trykt 1936.

- Nr. 77. Mylnor og kvernar i Noreg. Etter uppteljingar i 1927—29. 2. bolken. (*Moulins en Norvège. D'après recensements dans les années 1927—29. II.*)
- 78. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1933. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 79. Norges jernbaner 1934—35. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 80. Skolevesenets tilstand 1932—34. (*Instruction publique.*)
- 81. Norges kommunale finanser 1933—34. (*Finances des communes.*)
- 82. Telegrafverket 1934—35. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 83. Folkemengdens bevegelse 1933. (*Mouvement de la population.*)

Rekke IX.**Trykt 1936 (forts. suite):**

- Nr. 84. Kriminalstatistikk 1933 og 1934. (*Statistique de la criminalité pour les années 1933 et 1934.*)
- 85. Sjømannstrygden 1933. Fiskerstrygden 1933. (*Assurances de l'État contre les accidents des marins. Assurances de l'État contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 86. Norges handel 1935. (*Commerce.*)
- 87. Fagskolestatistikk 1929/30—1931/32 og 1932/33—1934/35. (*Écoles professionnelles.*)
- 88. Norges fiskerier 1934. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 89. Norges postverk 1935. (*Statistique postale.*)
- 90. Industriarbeidertrygden 1933. (*Assurances de l'État contre les accidents du travail.*)
- 91. Fengselsstyrets årbok 1926—1930. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons.*)
- 92. Det civile veterinærvesen 1934. (*Service vétérinaire civil.*)
- 93. Norges private aktiebanker og sparebanker 1935. (*Statistique des banques privées par actions et des caisses d'épargne pour l'année 1935.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

Statistisk Årbok for Norge, siste årgang 1936. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)

Statistiske Meddelelser. Trykkes månedvis. (*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)

Månedsopgaver over vareomsetningen med utlandet. Trykkes månedvis. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur.*)

Fortegnelse over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31. desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)

Statistiske Oversigter 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926. (*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Alle verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av følgende årganger av «Statistisk Årbok» og «Norges handel» er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt enkelte eksemplarer:
Statistisk Årbok 1914—1916, 1919, 1920, 1926—1930 og 1934.
Norges handel 1911—1915, 1921 og 1929.

22. september 1936.